

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI

ÖĞRETMEN YAKINLIK DAVRANIŞLARININ
ÖĞRENCİLERİN OKULA BAĞLILIK DÜZEYLERİNE
ETKİSİ: LİSE VE ORTAOKUL KARŞILAŞTIRMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bilal Habeş AÇILAN

İstanbul
Temmuz, 2020

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI

ÖĞRETMEN YAKINLIK DAVRANIŞLARININ
ÖĞRENCİLERİN OKULA BAĞLILIK DÜZEYLERİNE ETKİSİ:
LİSE VE ORTAOKUL KARŞILAŞTIRMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bilal Habeş AÇILAN

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ÖZGENEL

İstanbul
Temmuz, 2020

TEZ ONAYI

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ÖZGENEL

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Pınar MERT

Üye: Prof. Dr. Orhan AKINOĞLU

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Ali Güneş
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “**Öğretmen Yakınlık Davranışlarının Öğrencilerin Okula Bağlılık Düzeylerine Etkisi: Lise ve Ortaokul Karşılaştırması**” adlı çalışmanın öneri bölümünden sonuç kısmına kadar geçen süreçte bilimsel etik kaidelerine ve akademik kurallara dikkatle riayet ettiğimi, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek doğrultusunda elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışma kapsamına aldığım her alıntının kaynağını gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

Bilal Habeş AÇILAN

ÖN SÖZ

Araştırmamın bugün bir tez haline gelmesinde destekleri olan Beykoz ilçesinin emektar eğitimcilerine, ders dönemimde değerli katkıları ile ufukumuzu açan hocalarımıza ve kıymetli tez danışmanım Dr. Mustafa ÖZGENEL'e en kalbi duygularıyla şükranlarımı sunuyorum. Yüksek lisans eğitimi boyunca desteğini hiç esirgemeyen kıymetli eşim Bahar AÇILAN'a, rabbimin emaneti evlatlarım Ömer Asaf AÇILAN ve Yusuf Agâh AÇILAN'a, bugünlere ulaşmamda emekleri ve duaları olan anne-babama ve bu çalışmanın ortaya çıkmasında maddi-manevi destekleri olan tüm yakınlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Bilal Habeş AÇILAN
İstanbul-2020

ÖZET

ÖĞRETMEN YAKINLIK DAVRANIŞLARININ
ÖĞRENCİLERİN OKULA BAĞLILIK DÜZEYLERİNE ETKİSİ:
LİSE VE ORTAOKUL KARŞILAŞTIRMASI

Bilal Habeş AÇILAN

Yüksek Lisans, Eğitim Yönetimi

Tez danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ÖZGENEL

Temmuz, 2020 – 83+ XV Sayfa

Bu çalışmanın amacı, öğretmen yakınlık davranışlarının lise ve ortaokul öğrencilerinin okula bağlılık düzeylerine etkisini karşılaştırmaktır. Araştırma nicel araştırma yöntemine ve ilişkisel tarama modeline uygun olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın evrenini, Beykoz ilçesinde kamu ortaokul ve liselerinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise 615 ortaokul ve 458 lise öğrencisi olmak üzere toplam 1073 öğrenciden oluşmaktadır. Veriler, “Okula Bağlılık Ölçeği” ve “Öğretmen Yakınlık Davranışları Ölçeği” kullanılarak toplanmıştır. Veriler t-testi, ANOVA, korelasyon ve regresyon analizleri yapılarak çözümlenmiştir. Bulgulara göre ortaokul öğrencilerinin öğretmen yakınlık davranışlarını algılama ve okula bağlılık düzeyleri, lise öğrencilerinin öğretmen yakınlık davranışlarını algılama ve okula bağlılık düzeylerinden anlamlı olarak daha yüksektir. Meslek lisesi ve Anadolu lisesi öğrencilerinin öğretmen yakınlık davranışa algıları ve okula bağlılık düzeyleri, imam hatip lisesi öğrencilerine göre daha yüksektir. Ortaokul ve lise öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışları ile öğrencilerin okula bağlılıkları arasında orta düzeyde ve pozitif yönde anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Ortaokul öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışları, öğrencilerin okula bağlılıklarını anlamlı bir şekilde yordamıştır. Ortaokul öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışları, öğrencilerin okula bağlılıklarındaki toplam varyansın yaklaşık %32’sini açıklamaktadır. Lise öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışları, öğrencilerin okula bağlılıklarını anlamlı bir şekilde yordamıştır. Lise öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışları, öğrencilerin okula bağlılıklarındaki toplam varyansın yaklaşık %18’ini açıklamaktadır. Araştırma sonucuna göre ortaokul

öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışları, öğrencilerin okula bağlılıklarını lise öğrencilerine göre daha yüksek etkilemektedir.

Anahtar Kelimeler: Bağlılık, Okula Bağlılık, Öğretmen Yakınlık Davranışı

ABSTRACT

**EFFECT OF TEACHER IMMEDIACY BEHAVIOURS ON
STUDENTS' SCHOOL ENGAGEMENT: A COMPARISON OF
THE HIGH SCHOOL AND SECONDARY SCHOOL**

Bilal Habeş AÇILAN

Master, Education Administration

Thesis Advisor: Asst. Prof. Dr. Mustafa ÖZGENEL

July 2020 – 83 + XV Pages

The aim of this study is to compare the effects of teacher immediacy behaviours on high school and secondary school students' school engagement levels. The quantitative research method and relational screening model were used in this study. Data collecting environment of the research study was composed of the students studying in public secondary and high schools in Beykoz. The sample of the research study consists of 1073 students in total; 615 secondary school and 458 high school students. The data were collected using "The School Engagement Scale" and "Teacher Immediacy Behaviour Scale". The data were analyzed by making t-test, ANOVA, correlation and regression analysis. According to the findings, secondary school students' perception of teacher immediacy behaviours and school engagement levels are significantly higher than the high school students' perception of teacher immediacy behaviours and school engagement levels. Vocational high school and Anatolian high school students' perception of teacher immediacy behaviours and school engagement levels are higher than İmam Hatip high school students' perception of teacher immediacy behaviours and school engagement levels. A moderate and positive correlation was found between the teacher immediacy behaviours perceived by secondary and high school students the students' school engagements. The teacher immediacy behaviours perceived by secondary school students significantly predicted the students' school engagements. The teacher immediacy behaviours perceived by secondary school students explain approximately %32 of the total variance in students' school engagements. The teacher immediacy behaviours perceived by high school students significantly predicted the students' school engagements. The teacher

immediacy behaviours perceived by high school students explain approximately %18 of the total variance in students' school engagements. According to the results of the research study, teacher immediacy behaviours perceived by scondary school students affect students' school engagement more than high school students.

Keywords: Engagement, School Engagement, Teacher Immediacy

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI.....	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	ii
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLO LİSTESİ.....	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiv
KISALTMALAR	xv
BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ.	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Amaç	6
1.3. Araştırmanın Önemi	7
1.4. Sayıtlar.....	8
1.5. Sınırlılıklar.....	9
1.6. Tanımlar	9
İKİNCİ BÖLÜM.....	10
İLGİLİ LİTERATÜR.....	10
2.1. Okula Bağlılık Kavramı ve Kuramsal Çerçeve	10
2.1.1. Okul Bağlılığı Çeşitleri.....	14
2.1.1.1. Davranışsal Bağlılık.....	15
2.1.1.2. Duyuşsal Bağlılık	16
2.1.1.3. Bilişsel Bağlılık	16
2.1.2. Okul Bağlılığına Etki Eden Faktörler	17

2.1.2.1 Okula Bağlılıkta Öğretmen Faktörü	19
2.2. Öğretmen Yakınlık Davranışları ve Kuramsal Çerçeve	22
2.3. İlgili Araştırmalar.....	27
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	36
YÖNTEM	36
3.1.Araştırmanın Modeli	36
3.2.Evren ve Örneklem.....	36
3.3. Veri Toplama Araçları	38
3.3.1.Kişisel Bilgi Formu	38
3.3.2. İlköğretim ve Lise Düzeyinde Öğretmen Yakınlık Davranışları Ölçeği.	38
3.3.3. Okula Bağlılık Ölçeği.....	39
3.4. Verilerin Analizi	40
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	42
BULGULAR	42
4.1. Araştırmanın “Lise ve ortaokul öğrencilerinin öğretmen yakınlık davranışları ve okula bağlılıkları hangi düzeydedir?” Alt Amacına İlişkin Bulgular	42
4.2. Araştırmanın “Ortaokul ve Lise Öğrencileri Tarafından Algılanan Öğretmen Yakınlık Davranışları ile Öğrencilerin Okula Bağlılık Düzeyleri Arasında Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Anlamlı Bir Farklılık Göstermekte Midir?” İkinci Alt Amacına İlişkin Bulgular	43
4.2.1 Ortaokul ve Lise Öğrencileri Tarafından Algılanan Öğretmen Yakınlık Davranışları ile Öğrencilerin Okula Bağlılık Düzeylerinin Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması	43
4.2.2 Ortaokul ve Lise Öğrencileri Tarafından Algılanan Öğretmen Yakınlık Davranışları ile Öğrencilerin Okula Bağlılık Düzeylerinin Öğrencilerin Okul Kademesi Değişkenine Göre Karşılaştırılması.....	44

4.2.3 Ortaokul ve Lise Öğrencileri Tarafından Algılanan Öğretmen Yakınlık Davranışları ile Öğrencilerin Okula Bağlılık Düzeylerinin Öğrencilerin Sınıf Kademesi Değişkenine Göre Karşılaştırılması.....	444
4.2.4 Ortaokul ve Lise Öğrencileri Tarafından Algılanan Öğretmen Yakınlık Davranışları ile Öğrencilerin Okula Bağlılık Düzeylerinin Öğrencilerin Yaş Değişkenine Göre Karşılaştırılması.....	46
4.2.5 Ortaokul ve Lise Öğrencileri Tarafından Algılanan Öğretmen Yakınlık Davranışları ile Öğrencilerin Okula Bağlılık Düzeylerinin Öğrencilerin Okul Türleri Değişkenine Göre Karşılaştırılması	47
4.2.6 Ortaokul ve Lise Öğrencileri Tarafından Algılanan Öğretmen Yakınlık Davranışları ile Öğrencilerin Okula Bağlılık Düzeylerinin Öğrencilerin Aile Gelir Düzeyleri Değişkenine Göre Karşılaştırılması	49
4.2.7 Ortaokul ve Lise Öğrencileri Tarafından Algılanan Öğretmen Yakınlık Davranışları ile Öğrencilerin Okula Bağlılık Düzeylerinin Öğrencilerin Okul Türleri ve Okul Kademeleri Değişkenine Göre Karşılaştırılması	50
4.3. Araştırmanın “Lise ve Ortaokul Öğretmen Yakınlık Davranışları ile Öğrencilerin Okula Bağlılıkları Arasında Anlamli Bir İlişki Var Mıdır?” Alt Amacına İlişkin Bulgular	51
4.4. Araştırmanın “Lise ve Ortaokul Öğretmen Yakınlık Davranışlarının Öğrencilerin Okula Bağlılığına Etkisi Var Mıdır?” Alt Amacına İlişkin Bulgular	52
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	54
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	54
5.1. Sonuç ve Tartışma	54
5.1.1. Lise ve Ortaokul Öğrencilerinin Öğretmen Yakınlık Davranışları ve Okula Bağlılıkları Hangi Düzeyde Olduğuna İlişkin Tartışma	54
5.1.2. Ortaokul ve Lise Öğrencilerinin Cinsiyet, Okul Kademesi, Sınıf Kademesi, Yaş, Okul Türü, Aile Gelir Düzeylerine Göre Algılanan Öğretmen Yakınlık Davranışları ile Öğrencilerin Okula Bağlılık Düzeylerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Tartışma.....	55

5.1.3. Ortaokul ve Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Öğretmen Yakınlık Davranışları ile Öğrencilerin Okula Bağlılıkları Arasındaki İlişki İçin Korelasyon Analizi Sonuçlarına İlişkin Tartışma	61
5.1.4. Ortaokul ve Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Öğretmen Yakınlık Davranışlarının Öğrencilerin Okula Bağlılıklarını Yordamasına İlişkin Tartışma	63
5.2. Öneriler	66
KAYNAKÇA.....	67
EKLER.....	73
ÖZGEÇMİŞ	83

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1.1: Okula Bağlılığın Boyutları	4
Tablo 2.2: Sözsüz Öğretmen Davranışları	26
Tablo 3.1: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Özelliklerine İlişkin Yüzde ve Frekans Değerleri.....	37
Tablo 3.2: Öğretmen Yakınlık Davranışları ve Okula Bağlılık Ölçeklerine Ait Basıklık, Çarpıklık ve Güvenirlik Değerleri.....	40
Tablo 4.1: Lise ve Ortaokul Öğrencilerinin Öğretmen Yakınlık Davranışları ve Okula Bağlılık Düzeyleri.....	42
Tablo 4.2: Lise ve Ortaokul Öğrencilerinin Öğretmen Yakınlık Davranışları ve Okula Bağlılık Düzeylerinin Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması.....	43
Tablo 4.3: Lise ve Ortaokul Öğrencilerinin Öğretmen Yakınlık Davranışları ve Okula Bağlılık Düzeylerinin Okul Kademesine Göre Karşılaştırılması.....	44
Tablo 4.4: Lise ve Ortaokul Öğrencilerinin Algıladıkları Öğretmen Yakınlık Davranışlarının Öğrencilerin Sınıf Kademelerine Göre Karşılaştırılması.....	45
Tablo 4.5: Lise ve Ortaokul Öğrencilerinin Okula Bağlılıklarının Öğrencilerin Sınıf Kademelerine Göre Karşılaştırılması.....	45
Tablo 4.6: Lise ve Ortaokul Öğrencilerinin Algıladıkları Öğretmen Yakınlık Davranışlarının Öğrencilerin Yaşlarına Göre Karşılaştırılması.....	46
Tablo 4.7: Lise ve Ortaokul Öğrencilerinin Okula Bağlılıklarının Öğrencilerin Yaşlarına Göre Karşılaştırılması.....	47
Tablo 4.8: Ortaokul Öğrencilerinin Algıladıkları Öğretmen Yakınlık Davranışları ve Okula Bağlılık Düzeylerinin Ortaokul Türlerine Göre Karşılaştırılması.....	48
Tablo 4.9: Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Öğretmen Yakınlık Davranışları ve Okula Bağlılık Düzeylerinin Lise Türlerine Göre Karşılaştırılması.....	48
Tablo 4.10: Lise ve Ortaokul Öğrencilerinin Algıladıkları Öğretmen Yakınlık Davranışlarının Öğrencilerin Aile Gelir Düzeylerine Göre Karşılaştırılması.....	49
Tablo 4.11: Lise ve Ortaokul Öğrencilerinin Okula Bağlılıklarının Öğrencilerin Aile Gelir Düzeylerine Göre Karşılaştırılması.....	50
Tablo 4.12: Öğrencilerin Algıladıkları Öğretmen Yakınlık Davranışlarının ve Okula Bağlılıklarının Okul Tür ve Kademelerine Göre Karşılaştırılması.....	50
Tablo 4.13: Lise ve Ortaokul Öğretmen Yakınlık Davranışları ile Öğrencilerin Okula Bağlılıkları Arasındaki Korelasyon Analizi	51

Tablo 4.14: Lise ve Ortaokul Öğrencilerinin Algıladıkları Öğretmen Yakınlık Davranışlarının, Öğrencilerin Okula Bağlılıklarını Yordama Düzeyine İlişkin Yapılan Basit Regresyon Analizi.....	52
--	----

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1: Bağlılığın Alt Boyutları Şeması.....15

KISALTMALAR

Akt. : Aktaran

Çev. : Çeviren

Ed.: Editör

vd. : ve diğerleri

vb. : ve benzeri

Bkz.: Bakınız

TDK: Türk Dil Kurumu

OBÖ: Okula Bağlılık Ölçeği

ÖYDÖ: Öğretmen Yakınlık Davranışları Ölçeği

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

SPSS: (Statistic Packets For Social Sciencens) Sosyal Araştırmalar İçin İstatistiksel Program Paketi

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bu araştırmanın konusu, Türkiye genelinde eğitim ve öğretim faaliyetlerine devam eden orta ve lise düzeyindeki farklı okul türlerinde öğrenim gören öğrencilerin okula bağlılıklarına öğretmen yakınlığının etkisini tespit etmektir. Tezde kamuya ait ortaokul düzeyinde iki farklı okul türü (İmam Hatip Ortaokulları – Normal) ile kamuya ait lise düzeyinde 3 farklı okul türü (Anadolu Lisesi – İmam Hatip Lisesi – Meslek Lisesi) çalışmalara konu edilecektir. Bu çalışmada farklı okul türlerinde ve farklı kademelerde öğrenim gören ve farklı demografik özelliklere sahip öğrencilerin okula bağlılıklarını ve öğretmen yakınlık davranışlarının bu bağlılığa etkilerini ortaya koyabilmek için 1100 öğrenciye “Okula Bağlılık Ölçeği” (Çengel, Totan ve Çöğmen, 2017) ve “Öğretmen Yakınlık Davranışları Ölçeği” (Geçer ve Deryakulu, 2004) kullanılarak anket çalışması gerçekleştirilmiştir.

Araştırma beş bölümden oluşacaktır. Birinci bölümde araştırmanın problem durumu, amacı, önemi ile varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlar başlıkları bulunmaktadır. Araştırmanın ikinci bölümünde öğretmen yakınlık davranışları ve okula bağlılık kavramlarının incelendiği literatüre yer verilmiş olup ilgili alan yazı incelemesi neticesinde ulaşılan konu ile alakalı araştırmalara da değinilmiştir. Araştırmanın üçüncü bölümünde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizi başlıklarına yer verilmiştir. Araştırmanın dördüncü bölümünde ise bulgular başlığı altında toplanan verilerin analizine yer verilmiştir. Beşinci bölümde ise yapılan araştırmaya dair sonuç, tartışma ve öneriler başlıkları yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Okullar insanların hayatlarında önemli bir yere ve çok güçlü bir etkiye sahiptir. İçinde bulunduğumuz çağda okullar, yalnızca bilişsel becerilerin geliştirilmesi için değil, aynı zamanda bireylerin duyuşsal ve sosyal gelişimlerine katkı sağlayan ortam ve bağlam oldukları için de inceleme konusu edilmektedir (Çengel, Totan ve Çöğmen, 2017). Okul, öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor gelişimlerinin en iyi şekilde

sağlandığı ve en uygun bir öğrenme çevresinin oluşturulduğu yer olarak tanımlanabilir (Klopf ve diğerleri, 1982'den akt. Balcı, 1988: 23). Okullar sadece eğitim yapılan ve bilgilerin öğrenildiği yer olarak görülmemelidir. Günümüzde insanların sosyalleşmelerinin toplumsal olarak gerçekleştiği temel kurumlar okullardır. Ortak bir hedefe ulaşmayı amaçlayan iki ya da daha fazla bireyin güçlerini birleştirmeleriyle oluşan yapıya örgüt denildiği için okulları da birer örgüt olarak düşünebiliriz (Aksu ve Balcı, 2009: 1469). Bir örgüt olarak okul insanlara hedeflenen kazanımlar çerçevesinde eğitim vermekle beraber bireylerin topluma uyum sağlamalarına da olanak sağlar. Bu kurumlarda başarı, toplumun mutlu olmasını ve bireylerin mutluluğa giden yolları öğrenebilmesini sağlamak ile elde edilir (Yavuzer, 2002: 86-87).

Okullar bireyleri gelişmeleri ve hayatlarında mutluluğa ulaşabilmeleri için olumlu yönde etkilerler. Okullar bu yönüyle temelde toplumların mutluluğa açılan kapıları yani bilim, teknoloji, refah ve medeniyet seviyesine olumlu katkılar sunan merkezlerdir. Bu katkıların gerçekleşebilmesi için okulların kendilerini daha sistemli hale gelmesini zorunlu kılmaktadır. Okulların işleyişleri incelendiğinde her alanda birden fazla bireyin belirli hedefler ve planlar dâhilinde hareket ettiği görülecektir. Okul, yaşamımızda uzun yıllar var olan bir kurumdur. İnsanların çoğu için okul; öğrencilerin hayatlarının geri kalanına etki edecek dokunuşlara imza atma imkânına sahip olan ilk resmi kuruluştur (Altuntaş ve Sezer, 2017: 88). Okulların bu özelliği göz önünde bulundurulduğunda; bünyelerinde öğrenim gören öğrencilerde istendik yönde değişiklikler sağlanabilmesi, onlarla etkileşime geçen idareci ve öğretmenleri ile aralarında kuracakları bağ ile irtibatlı olacaktır.

Bağlanma, insanların önemli ve değerli gördükleri kişiler için geliştirdikleri güçlü duygusal bağlar olarak açıklanmaktadır (Bowlby, 1969: 256). Bağlanma davranışı Bowlby'e (1969: 265) göre ergen ve erişkinliğin ilk yıllarında artık aileden çok aile dışı kişilere, değerlere, topluluklara hatta kurumlara yönelmektedir. Bu yönelim içinde okulların da önemli bir yer tuttuğu gözlemlenmektedir. Bu bağlanmanın okulda öğrenim gören öğrencilerin geçmiş okul yaşantılarından, halihazırda devam eden öğretmen-öğrenci ilişkilerinden ve birçok sosyal etkenden etkilenebileceği gerçeği göz önünde bulundurulmalıdır. Sosyal bağlanma; bireyin kendisini, geçmişinden bugüne taşıdığı tüm ilişkiler içersinde anlamlı bir parça olarak değerlendirmesi olarak açıklanmaktadır (Lee ve Robbins, 1995).

Bağlanma bireye ve gruplara olabileceği gibi soyut düşüncelere ve örgütlere de

olabilir. Örgütsel bağlılık ise bireylerin kurumsal hedef ve değerleri kabullenmesi, bu hedeflere ulaşmak için çaba göstermesi ve dâhil oldukları kuruma üyelikte devam etme arzusu olarak tanımlanmaktadır (Durna ve Eren, 2005: 211). Örgütsel bağlılık bir eğitim örgütü olan okula bağlılığı genel hatları ile kapsamaktadır. Öğrencilerin hayatlarının geri kalanını ciddi manada etkileyeceği düşünülen okullara karşı öğrencilerin bağlılıkları ve ortaokul-lise eğitimi boyunca bu bağlılığın başarı ile devamı mümkün olacağı düşünülmektedir (Diaz, 2005'ten akt. Altuntaş ve Sezer, 2017: 88). Ergenlik çağında bir ihtiyaç haline gelen bu bağlanma isteği olumlu kanalize edilmediği zaman bu yaş grubunda bağlanılan değerler ya da düşünceler farklılık gösterebilmektedir. Bunlar; siyasi amaçlı bir örgüt, bir mahalle grubu, ya da bir spor kulübü olabilir (Kulaksızoğlu, 2004: 97-98).

Öğrencilerin kurdukları bu bağlanmalar sadece çocukluk dönemlerinde değil yaşamın geri kalanında kuracağı ilişkileri de etkileyeceği düşünülmektedir (Ainsworth, 1989'dan akt. Altuntaş ve Sezer, 2017: 88). Maddox ve Prinz (2003'ten akt. Bellici, 2015: 49) okula bağlanmayı, öğrencinin kendisini okuluna ait olduğunu hissetmesi, okuduğu okulu gururla ifade edebilmesi ve okulunu güven duyduğu bir yer olarak benimsemesi olarak ifade etmiştir. Mengi (2011: 6) ise okula bağlılığı, okula dair olumlu duygulara sahip olmak, eğitime dair olumlu çağrışımlar hissetme, okul ortamına aidiyet duyma duygusu ve okul personelleri ve diğer öğrenciler ile olumlu ilişkiler içinde olma, okula devamlılık sağlama, ders dışı sosyal etkinliklere katılma, okul çalışmaları için fazladan zaman ayırabilme, sınıfta ve okulda alınan kararlara iştirak etme, kendi öğrenme vizyonunun sınırlarını çizme, kendi fikrini sınıfta açıklayabilme olarak tanımlamıştır.

Okul ikliminin başarı, destek ve güvene dayalı olması, okul yöneticilerinin ve okul öğretmenlerinin öğrencilerle iyi ilişkiler içinde olmaları ve onlara destek olmaları, öğrencilerin okulda güzel arkadaşlıklar kurabilmeleri, okulun fiziki donatılarının ve sosyal faaliyetlerinin yeterli düzeyde olması, akademik programlarla öğrencilerin gelişimlerinin desteklenmesi ve okul ortamının şiddetten arınmış olması öğrencilerin okuldan duydukları memnuniyetini arttırarak daha fazla okula bağlanmalarına katkı sağlamaktadır (Özdemir vd., 2010: 215).

Öğrencilerin “kendilerini okula ait hissetmeleri ve okulun amaçlarını benimsemeleri” olarak tanımlanan okula bağlılık meselesi son yıllarda eğitim bilimcilerin dikkatlerini üzerine yoğunlaştırdığı temel araştırma konularından biri haline gelmiştir. Okula

bağlılık 3 boyutta incelenmektedir. Bunlar;

Tablo 1.1: Okula Bağlılığın Boyutları

Okula Bağlılığın Boyutları	1- Okula devam, okulda kurallara uyma, hatta ödev yapma ve okul ile ilgili etkinliklere katılma vb. davranışlar ile "davranışsal" boyut.
	2- Okula ait olmaya ilişkin algı, okul ile özdeşleşme, okul ile ilişkili olma, eğitimin algılanan yararları ve eğitime verilen değer vb. duyuşsal özellikler ile "duyuşsal" boyut.
	3- Öğrencinin öğrenmeye yaptığı psikolojik yatırım ve öğrenciler tarafından kullanılan öz düzenleme stratejileri ile de "bilişsel" boyut.

Kaynak: Çengel, Totan ve Çöğmen (2017: 1823).

Öğrencilerin, kendilerini okula bağlı hissedebilmeleri, okulun kendileri için ne düzeyde tatmin edici olup olmadığıyla alakalıdır. Bu bakış açısından hareketle bireysel ihtiyaçları tatmin edilen öğrenciler kendilerinin okulda değer gördüğünü düşünmeye başladıklarında ve buna inandıklarında okula bağlılık hissetmeye başlarlar (Altuntaş ve Sezer, 2017: 88). Bu süreçte okul ile öğrenci arasında kurulacak bağda öğrencinin içinde bulunduğu yaş dönemini de dikkate almak gerekmektedir. Ortaokul – Lise yaş dönemleri özellikle öğrencilerin okulda daha fazla vakit geçirdikleri dönemlere denk geldiği için bu yaş dönemi özelliklerinin okul ile öğrenci arasındaki bağa etkisinin var olduğu düşünülmektedir (Boardman ve Onge, 2005’ten akt. Bellici, 2015: 49). Bu yaş dönemi öğrencilerinin kendilerini okula yaklaştıracak ve okulla aralarında bir bağ kurmalarını sağlayacak en önemli araç öğretmen olarak görülmektedir.

Öğrencilerin isteklerinin ve beklentilerinin karşılanması ve öğrencinin değer gördüğünü hissetmesi bunlara binaen okula bağlılıklarını belirlemesi eğitimin en önemli sacayağı olan öğretmenin sorumluluğunun ve vazifesinin önemini ortaya koymaktadır. Ferhan Oğuzkan (1974) “Eğitim Terimleri Sözlüğü” adlı kitabında öğretmeni “ Bir eğitim kurumunda çocukların, gençlerin ya da yetişkinlerin istenilen öğrenme yaşantıları kazanmalarına kılavuzluk etmek ve yön vermekle görevlendirilmiş kimse” olarak tanımlamıştır. Tanımda da dikkat çekildiği üzere öğretmen kılavuzluk etmek ve yön vermek ile yükümlü kişidir. Okullarda eğitim – öğretim faaliyetleri dahil bir çok süreçte güzel hasletlerin kazandırılmasına aracı olan ve rehberlik eden öğretmenler, öğrenciler için okulla kurulan bağın ve iletişimin ana

aktörlerindedir. Öğretmen içinde bulunduğu eğitim ortamında bir yandan bilgi, beceri ve tutumlarıyla öğrencilerine karşı eğitim görevini sürdürürken diğer yandan davranışlarıyla onlara etki etmektedir. Öğretmenin öğrencilerine karşı anlayışlı, samimi, sabırlı olması öğrencinin öğretmeni hakkında olumlu düşünmesine sebep olacak aksi davranışlar sergilediğinde ise öğrenci öğretmeni hakkında olumsuz bir izlenim sahibi olacaktır (Güçlü, 2000: 21-22). Öğretmenin sözel ve davranışsal tüm fiilleri öğrenci ile iletişimin başarısına etki eden önemli faktörlerdendir. Bir öğretmenin öğrencileri ile arasında kurduğu iletişimde ortaya koyduğu sözlü – sözsüz tüm olumlu davranışlar, öğretmen yakınlık davranışları olarak adlandırılmaktadır (Geçer ve Deryakulu, 2004: 520).

Öğrencilerin okula bağlılıklarında öğretmen desteğinin önemli bir etkisi vardır. Mengi (2011: 12-13) öğretmenlerinden sosyal destek gören öğrencilerin okula bağlılıklarının arttığını, Osterman (2000'den akt. Altuntaş ve Sezer, 2017: 94) öğretmenine güven duyan öğrencinin okula bağlılık düzeyinin yüksek olacağını, Marks (2000'den akt. Altuntaş ve Sezer, 2017: 94) ise öğretmenleri ile kurduğu ilişkide olumlu bir düzeyi yakalayamayan ve öğretmenleri tarafından desteklenmeyen öğrencilerin eğitim hayatlarına ara verme ihtimalinin yüksek olduğunu tespit etmiştir. Bu bulgular öğretmenlerin, öğrencilerin okula bağlılıklarında önemli bir yerinin olduğunu ortaya koymakla birlikte öğretmenlik mesleğinin diğer memuriyetlerden ayrılan yönlerinden bir kaçına da işaret etmektedir.

Altuntaş ve Sezer (2017) “yapmış olduğu araştırmada ortaokul öğrencilerinin okula bağlılıklarını; öğrencilerin aile gelir düzeyine, öğrencilerin sınıf düzeylerine, öğrencilerin akademik başarılarına göre, okulun fiziki durumuna ve öğrencilerin memnun olduğu öğretmen sayısına göre incelemiştir. Yapmış olduğu araştırma neticesinde öğrencilerin aile gelir düzeylerinin öğrencilerin okula bağlılığa etkisinde anlamlı bir farklılık bulamazken diğer değişkenler incelendiğinde; öğrencilerin sınıf düzeylerinin, öğrencilerin akademik başarılarının, okulun fiziki durumunun, öğrencilerin okula bağlanmaları ile ilişkili olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Öğrencilerin memnun olduğu öğretmen sayısının öğrencilerin okula bağlılığa etkisinin ise var olduğunu tespit etmiştir.

Öğrencilerin okula bağlılıklarının çalışıldığı araştırmalar incelendiğinde araştırmaların yöntem ve içeriklerinde bazı farklılıkların olduğu gözlemlenmiştir. Yapılan araştırmalarda çeşitli değişkenler açısından okula bağlılık düzeylerini inceleyen

araştırmacılara rastlanılmıştır (Arastaman, 2006; Can, 2008; Kızılay, 2008; Dönmez, 2016). Okula bağlılığın araştırma konusu edildiği bazı çalışmalarda farklı değişkenlerin okula bağlılığa etkisi incelenmişken (Alparslan, 2016) bazı çalışmalarda ise farklı değişkenler ile okula bağlılık arasında ilişkinin durumu incelenmiştir (Akman, 2013; Sağlam, 2016). Literatür incelendiğinde okula bağlılığın bağımsız değişken olarak okul başarısına etkisinin incelendiği araştırmayla da karşılaşmıştır (Yılmaz, 2015).

Öğretmen yakınlığının eğitim ve öğrenci boyutlarında çalışılıp çalışılmadığı incelendiğinde ulaşabildiğimiz çalışmalarda öğrencilerin algıladıkları öğretmen yakınlığının çeşitli değişkenler ile arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmalara rastlanılmıştır (Aktaş, 2007; Kanmaz, 2008; Uluçay, 2017). Öğretmen yakınlığının birden fazla değişken üzerindeki etkisinin 1820 öğrencinin katılımıyla araştırıldığı çalışmayla öğretmen yakınlığı konusunda kapsamlı bir çalışma yapılmış ve alanda önemli bir boşluk doldurulmuştur (Geçer, 2002).

İlgili literatür taraması yapılması sonucunda ortaya çıkan duruma ilişkin yapılan olan bu araştırma ile ortaokul ve lise öğrencilerinde öğretmen yakınlık davranışlarının okula bağlılık düzeylerine etkisinin var olup olmadığı incelenecek olup, farklı okul türleri ve farklı kademelerdeki öğrencilerin sonuçlarının karşılaştırılması yapılacaktır.

1.2. Amaç

Bu araştırma ortaokul ve lise öğrencilerinin okula bağlılık düzeyleri ile öğretmen yakınlık davranışları arasında bir ilişkinin olup olmadığını belirlemeyi amaçlamaktadır. Ayrıca bu çalışma ile farklı okul türlerinde öğrenim gören ve çeşitli demografik (yaş-cinsiyet-ekonomik durum-aile durumu) özelliklerine sahip öğrencilerin okula bağlılıklarının hangi düzeyde olduğunun da ortaya konulması hedeflenmektedir. Çalışmanın eğitim ve öğretiminin iyileştirilmesi ve ortaokul ile lise düzeyinde öğrencilerin okula bağlılıklarının arttırılmasına yönelik yapılacak çalışmalara katkı sunması amaçlanmaktadır.

Sistemli ve planlı bir ilerleyiş modelini benimsemiş olan okullarımız örgütsel mantığa göre hareket etmektedir (Aksu ve Balcı, 2009: 1469). Eğitimde mevcut sistemin amaç ve ilkeleri doğrultusunda öğrencilerde davranışsal, bilişsel ve duyuşsal olarak istendik yönde değişimi gerçekleştirmek eğitim örgütünün işidir. Bu örgüt yapısı sosyal bir hüviyete de sahiptir ve örgüte dahil olan herkes ile bir ilişki ağı ve bağ kurmaktadır.

Okulun sahip olduğu sınırlılıklar göz önünde bulundurulduğunda; insanlardan oluşması, etkileşime açık ve çevreye duyarlı olması gibi gerçekler, avantaj ya da dezavantaj olarak görülebilmektedir.

Bu avantaj ve dezavantajların tespitinde önemli bir yer tutan ve örgütün temel öğelerinden olan öğretmen ve öğrencilerin arasındaki davranışların karşılıklı etkileşiminin öğrencilerin okula bağlılıklarına etkisinin olup olmadığını tespit edebilmek için aşağıdaki şu sorulara cevap aranacaktır;

- 1- Lise ve ortaokul öğretmen yakınlık davranışları ve öğrencilerin okula bağlılıkları hangi düzeydedir?
- 2- Lise ve ortaokul öğrencileri tarafından algılanan öğretmen yakınlık davranışları ile öğrencilerin okula bağlılık düzeyleri arasında öğrencilerin demografik özelliklerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- 3- Lise ve ortaokul öğretmen yakınlık davranışları ile öğrencilerin okula bağlılıkları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 4- Lise ve ortaokul öğretmen yakınlık davranışlarının öğrencilerin okula bağlılığına etkisi var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Ortaokul ve lise yaş grubundaki öğrenciler de dahil olmakla birlikte tüm insanlara yönelik yaklaşım tarzlarında olumlu davranışların insanlarda olumlu etkiler bırakacağı bilinmektedir. Sürekli bir iletişim halinde olan öğretmen ve öğrencinin ise birbiri üzerinde bırakacağı etkinin karşılıklı iletişim ve etkileşimi olumsuz etkilememesi için eğitimi süreci boyunca olumlu havada devamlılığının sağlanması arzu edilmektedir. Öğretmenin öğrencileriyle olan ilişkisi, öğrencilerin kendilerini değerli bir birey olarak görebilmelerini, kendilerine olan güvenlerinin gelişmesini ve kendi benliklerinin farkına varabilmelerini olumlu ya da olumsuz etkilemektedir (Kılıççı, 1989: 22). Öğretmenlerin öğrencileri ile iletişimleri esnasında farkında olarak veya olmayarak, olumlu ve olumsuz birçok etkisi vardır. Bu iletişim neticesinde öğretmenlerinden gördükleri davranışlar neticesinde öğrenciler tarafından sevilen öğretmenler, öğrencilerin derse ve okula olan ilgi ve alakasını artmasına sebep olmaktadır. Tam tersi öğretmeni ile ters düşen öğrencilerin ise öğretmenlerine duydukları sevgi ile paralel olarak derse ve okula olan ilgi ve alakalarında düşüşler yaşanmakta ve hatta eğitim yaşantıları yarıda kalmaktadır (Geçer, 2002: 13). Sonuç

olarak öğrenciler üzerinde çok önemli etkisi olan öğretmen davranışlarının öğrenci-öğretmen iletişimi noktasında muhteva ettiği değer bakımından üzerinde önemle durulması gerekmektedir.

İlgili literatür incelendiğinde okula bağlılık (Bellici, 2015; Can, 2008; Kızılay, 2008; Dönmez, 2016; Erdoğan, 2019; Sağlam, 2016; Filiz, 2018; Yılmaz, 2015; Kızıldağ, Demirtaş-Zorbaz ve Zorbaz, 2017; Arastaman, 2006) ve öğretmen yakınlık davranışları (Aktaş, 2007; Geçer, 2002; Işık, 2019) kavramlarının farklı değişkenlerle ele alındığı çok sayıda araştırmanın olduğu görülmektedir. Ancak hem öğretmen yakınlık davranışları ve okula bağlılık kavramlarını birlikte ele alan hem de iki okul kademesini (ortaokul ve lise) karşılaştıran araştırma bulunmamaktadır. Bu nedenle öğretmen yakınlık davranışları ve öğrencilerin okula bağlılıklarının birbirleriyle ilişkisinin incelenmemiş olması ve bu değişkenlerin iki farklı okul kademesine (ortaokul ve lise) göre karşılaştırmasının yapılmamış olması, bu araştırmanın özgünlüğüne kanıt oluşturmaktadır.

Bu çalışmayla farklı ortaokul ve liselerde öğrenim gören ve çeşitli demografik özelliklere sahip öğrencilerin okula bağlılıklarının hangi düzeyde olduğunun ve öğrencilerin öğretmenlerinden algıladıkları yakınlık davranışlarının okula bağlılıklarına hangi düzeyde etki ettiğinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Ayrıca bu çalışma, algılanan öğretmen yakınlık davranışları ve öğrencilerde okula bağlılık incelenirken; cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, okul türü, okul kademesi ve aile gelir düzeyi gibi demografik bazı değişkenler içinde değerlendirmeler yapabilme imkanını sağlamayı amaçlamaktadır. Bu araştırmanın neticesinde ortaya çıkacak bulguların, öğrencilerin okula bağlılıklarının artırılması noktasında gerekli çalışmaları yapmayı amaçlayan tüm çalışanlara ve eğitim bilimleri kapsamında yapılacak ilgili çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4. Sayıtlar

Tez için yapılacak anket çalışmasında ankete katılanların vereceği cevaplarda samimi olduklarının düşünülmesi ve kullanılacak ölçme araçlarıyla değerlendirme yöntem ve metotlarının güvenilirliğinin kabulü ve yapılan araştırmaya uygunluğu tezin varsayımlarıdır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırmanın 2019-2020 eğitim öğretim yılında yapıyor olması, elde edilen verilerin araştırmaya dahil olan öğrencilerin görüşlerinden ibaret olması ve çalışmada İstanbul ili Beykoz ilçesi sınırları dışına çıkılamaması gibi durumlar araştırmanın sınırlılıklarıdır.

1.6. Tanımlar

Okul: Türlü bilgi, beceri ve alışkanlıkların belli amaçlara göre düzenli bir biçimde öğretildiği ve kazandırıldığı eğitim kurumu (Oğuzkan, 1974).

Bağlanma: İnsanların kendileri için önemli gördükleri kişilere karşı geliştirdikleri güçlü duygusal bağlar (Bowlby, 1969)

Bağlılık: Bir anlayış ve kavrayış biçimi olarak bağlılık, toplum duygusunun bulunduğu her yerde var olmaktadır. Toplumsal içgüdünün duygusal bir anlatım biçimidir bağlılık (Güneş, Bayraktaroğlu ve Kutanis, 2009).

Örgütsel Bağlılık: Bireyin kurumsal amaç ve değerleri kabul etmesi, bu amaçlara ulaşılması yönünde çaba sarf etmesi ve kurum üyeliğini devam ettirme arzudur (Durna ve Eren, 2005).

Okula Bağlılık: Okula ilişkin olumlu duygular beslemek, eğitim hakkında olumlu çağrışımlar hissetme, okul ortamına ait olma duygusu ve okul personeli ve diğer öğrencilerle olumlu ilişki içinde olma, okula devam etme, ders dışı sosyal etkinliklere katılma, okul çalışmaları için fazladan zaman harcama, sınıfta ve okulda alınan kararlara katılma, kendi öğrenme amaçlarını belirleme, kendi fikrini sınıfa söyleyebilmedir (Mengi, 2011). Öğrencilerin okullarıyla ve akademik hayatlarının çeşitli boyutları ile olan ilişkileridir. Genel olarak okula bağlılık ile kastedilen, bir öğrencinin okuluyla, okul personeliyle ve okul tarafından kazandırılmaya çalışılan ideallerle olan ilişkisidir (Maddox ve Prinz, 2003: 32).

Davranış: Bir kimsenin içinde bulunduğu toplumsal, ekonomik ve kültürel koşullar dolayısıyla geliştirdiği ve onu aynı durumdaki kimselere yaklaştıran davranımların tümü (Oğuzkan, 1974).

Öğretmen Yakınlık Davranışları: Bir öğretmenin öğrencileri ile arasında kurduğu iletişimde ortaya koyduğu sözlü – sözsüz tüm olumlu davranışlar (Geçer ve Deryakulu, 2004: 520).

İKİNCİ BÖLÜM

İLGİLİ LİTERATÜR

Bu bölümde yapılan araştırma ile ilgili alan yazın incelemesi neticesinde belirlenmiş olan kuramsal çerçeveye yer verilmiştir. Öncelikle okula bağlılık ve öğretmen yakınlık davranışları açıklanmıştır. Daha sonra ise araştırmamızın değişkenleri ile yapılmış olan araştırmalara değinilmiştir.

2.1. Okula Bağlılık Kavramı ve Kuramsal Çerçeve

Kelime olarak birine karşı, sevgi, saygı ile yakınlık duyma ve gösterme (TDK, 2019) anlamlarına gelen bağlanma, insanın önem atfettiği kişilere karşı geliştirdiği güçlü bir bağlıdır. Bu bağ dünyaya geldiği ilk yıllarda özellikle anne ile çocuk arasında kurulurken ortaokul yıllarından itibaren ergenliğin etkisi ile odak noktasını aile dışına doğru yönelmektedir (Bowlby, 1969: 256).

Bireyde ilgi ve alakanın yönelimini ne yönde ise bağlanmanın hedefide o yöne doğru değişmektedir. Genç bireyde ergenlik ile değişen beklenti ve kaygılar bağlanmanın amacını ve mahiyetini de değiştirmektedir (Özdemir ve Koruklu, 2013: 838-839). Özellikle ergenlikte kendinin farkına varmaya başlayan ve bir birey olduğunun bilincine varan ve bunun fark edilmesini isteyen genç, artık içinde bulunduğu her ortamda ihtiyaç duyduğu aidiyet duygusunu tatmin etmek ve kendini güvende hissettirecek bir yapıya tutunmak istemektedir. Bu yapı ile arasında tesis edeceği yakınlık da bağlanma kapsamında değerlendirilmektedir (Koç, 2004: 238). Genç bireyin ergenlik ile beraber kuracağı bağ, değerlere veya düşünelere olabilmekle beraber; siyasi amaçlı bir örgüt, bir mahalle grubu, ya da bir spor kulübüne de olabilmektedir. Bu durum gençlerin yönelimlerinin ve içinde bulunduğu çevrenin önemini daha da arttırmaktadır (Kulaksızoğlu, 2004: 97-98).

Bağlanma üzerine yapılan araştırmalara ve ortaya konulan eserlere bakıldığında, bağlanmanın kişiler ve özelde ebeveyn ile çocuk arsında kurulan ilişki boyutundan; sosyal kurumlara, insanların bir araya getirdiği topluluklara ve okullara da gerçekleşebileceği gerçeği ilk defa Hirschi'in (1969) geliştirdiği "Sosyal Kontrol Teorisi" ile literatüre girmiştir. Hirschi'in (1969) teorisinin temelinde; bireyin

istediğini elde etmek için normalin dışında davranabileceği ancak bireyin bu davranışı sergilemesinin önünde sosyal bağın engel olarak bulunduğu gerçeği yer almaktadır. Birey için sosyal bağın dört unsurdan oluştuğunu ve bunların; “olağandışı davranışın getirisinin bedelini karşılamayacağına düşünülmesi, geleneksel düzenin devamlılığın olması gerektiğine olan inanç, bu geleneksel aktivitelere dahil olma ve diğer insanlara karşı duyulan duygusal bağlılık” olduğu ifade edilmiştir

Okul, çocuk ve ergenlerde, vaktin önemli bir kısmının geçirildiği ve karşılıklı iletişim neticesinde güçlü bir bağın kurulduğu örgütlü bir yapıdır. Her çocuk için farklı anlam ve algıya sahip olan okul içinde bulunduğu zamana sıkışan bir olgu değildir. Çocukluk çağlarında gerçekleşen her türlü bağlanma, içinde bulunduğu zamanı aşarak çocuğun ileriki yaşantısında gerçekleştireceği tüm yaşamsal faaliyetlerine etki edecektir (Altuntaş ve Sezer, 2017: 88). İşte bu yüzden okul, çocuk için doğumundan itibaren hayatında kuracağı bağlar içerisinde en kritik olanlarından bir tanesidir. Çocuğun; okul, okul çalışanları ve kendisinin öğrenmesinin hedeflendiği kazanımlar ile olan ilişkisi, okula bağlılık kavramının kapsamına girmektedir. Çocuğu hayata hazırlamak hedefini de uhdesinde barındıran okulun bu bağlılığa azami ölçüde dikkat göstermesi gerekmektedir. Öğrencilerin okul ile kurduğu bu ilişki kapsamında edindiği bilgi ve beceriler, öğretmenleri ile kurdukları iletişim ve etkileşim, okul içi ve okul dışı faaliyetlere iştirak etmeleri ile kazancakları tecrübeler onların bireysel ve sosyal gelişimlerine çok yönlü katkılar sağlaması açısından önem arz etmektedir (Maddox ve Prinz, 2003: 31).

Okul ve çocuk arasında kurulan bağ tek yönlü bir olgu değildir. Bu bağlılık farklı boyutlarda gerçekleşmektedir. Bağlılığın bu 3 alt boyutu; duygusal, davranışsal ve bilişsel bağ, çocuğun okula bağlanma sürecine etki etmekte ve okula bağlanma kavramının kapsamına girmektedir. Finn ve Rock’a (1997: 222) göre okula bağlılık okuldan yabancılaşmanın antitezi, okul etkinliklerine katılım, okula devam etme ve çok çalışıp akademik beklentiyi yüksek tutmaktır. Newman (1992: 2-3) ise okula bağlılığı öğrencinin okula devamlılığı, başarılı olması ve bunun için uğraşması, başarı için uğraşırken yüksek not almak, öğretmenleri tarafından takdir edilmek için değil içsel bir motivasyon ile öğrenmeyi severek gerçekleştirmesi, etkinliklere katılması ve sonuçlandırması olarak ifade etmiştir.

Newmann (1992: 19) öğrencilerin okul ortamında kendilerine gerekli yatırımı yapabilmelerine imkan bulabilmesi için okul tarafından öğrencinin saygınlığına özen

gösterilmesi ve öğrencinin okulun değerli bir üyesi olduğunu kabullenilmesi gerekliliğini de ifade etmiştir. Okul ortamında öğrencilerin kendilerini bir birey olarak görebilmeleri ve okul personeli tarafından okulun değerli bir üyesi olarak kabul edilmeleri öğrencileri okula bağlayan önemli bir faktördür. Okul ile aralarında bu pozitif bağı kurabilen öğrencilerde olumlu özellikler gelişirken buna bağlı olarak karşılıklı etkileşim içinde buldukları yetişkinler tarafından da daha fazla kabullenilme ve saygı bulacaklardır. Bunun neticesinde öğrencilerin okula karşı geliştirecekleri bağlılık duygusu ile bencillik duygusu ve rekabetçi değerlerin aksine işbirlikçi ve toplumsal değerler daha da önemli hale gelecektir (Goodenow, 1993).

Öğrencilerin okul ortamında adaletin varlığını hissetmeleri, kendilerinin de okuldaki diğer bireyler ile aynı hak ve aynı imkanlara sahip olduğuna inanmaları okula bağlılığa katkı sağlamaktadır. Kendi okul arkadaşları ile iyi ilişkiler kurabilmeleri ve okulun da bu iyi ilişkiler ortamını desteklemesi, var olan disiplinsizliği önlemesi öğrencilerin okula aidiyetini pekiştirmektedir. Öğrencilerin kendilerine değer ve önem verilmesi, buna paralel okulda kendilerine ve fikirlerine saygı duyulması da okula bağlılığı destekleyecektir. Ayrıca öğrencilerinden makul beklentiler içerisinde olan öğretmenlerin, öğrencilerinin akademik başarılarına katkı sağlayacağı ve onların bu başarı durumlarında olumlu değişimlerinin de okula bağlılığa katkı sağlayacağı beklenilmektedir (Samdal, Wold ve Bronis, 1999: 312-316). Öğrencilerin okul ile arasında kurulan bağda; öğretmenleri ile olumlu ilişkiler geliştirmesi, sınıf arkadaşları ile kurduğu bağın güçlü olması, ders dışı etkinliklere katılım ve bu etkinliklerde geçirilen zamanın artması, okul ortamının bireyin motivasyonunu düşürecek zorbalık, ayrımcılık vb. gibi olumsuz durumlardan arındırılması destekleyici rol oynamaktadır.. Bu istendik durumların okullarda devamlılık kazanması öğrencilerin motivasyonu ve akademik başarısına yararı olduğu gibi okullara da katkı sağlamaktadır (Faircloth ve Hamm, 2005: 306-307).

Jimerson (2003: 11-12) okula bağlanmanın duygusal, davranışsal ve bilişsel boyutları içeren çok yönlü bir yapı olduğunu belirtmektedir. Öğrencinin okula bağlılığının bu çok yönlü yapısının ölçümünü; öğrencinin akademik performansına, sınıf içi davranışlarına, ders dışı etkinliklere katılım sağlamasına, okuldaki insanlarla ilişkisine ve kendini okul topluluğunun bir üyesi görebilmesine bağlamıştır. Alparıslan (2016: 34) ise okula bağlılığı; eğitim ve okul ile alakalı olumlu hisler besleme, okul personeli ve arkadaşlarıyla iyi ilişkiler kurabilme, kendini okula ait hissetme, okula devam etme,

okul dışı etkinliklere katılım, okul için yapılacak çalışmaya vakit ayırabilme, okul kurallarına riayet etme, eğitim ile alakalı bireysel hedefler belirleme ve okul ortamında fikirlerini açıkça ifade edebilme olarak tanımlamıştır.

Öğrencilerin kendilerini okula bağlı hissetmeleri, onların psikolojik, sosyal ve akademik gelişimleri açısından oldukça önemlidir. Okullarında ortamında tarafından sevilen, duygu ve düşüncelerine değer verildiğini hisseden ve kendileri ile empati kurulan öğrenciler ile okul ve öğretmenleri arasında olumlu bir bağ kurulmaktadır. Öğrencilerin okul ile kuracakları bu olumlu bağ neticesinde, kişisel gelişimlerinin olumlu yönde desteklenmesine katkı sunulacağı düşünülmektedir (Sarı ve Özgök, 2014: 482). İfade edilen tüm tanımlar ve değerlendirmelere göre genel olarak öğrencinin okula bağlılığı, öğrenci ve okul arasında kurulan bağın olumlu mu yoksa olumsuz mu olduğu ile alakadar olduğu görülmektedir.

Araştırmacıların öğrencilerin okula bağlılıklarına etki ettiğini düşündükleri tüm unsurlar ergenlik dönemi genci için çok daha fazla önem taşımaktadır. Ortaokul yıllarında başlayan ve lise çağlarında gençlerde önemli etkileri görülen ergenlik döneminde, gençlerin bazı durumlara karşı daha fazla hassasiyet kazandıkları görülmektedir. Ergenlik döneminde artık çocukluktan gençliğe bir geçiş söz konusu olmakla beraber bu dönemde gençlerde; kendinin farkına varma, hedef ve hayallerde değişme, fiziksel olarak değişim yaşama, duyuşsal ve bilişsel olarak derinlik kazanıp gelişim gösterme ve bağımsız olma gibi durumlar izlenmektedir (Kulaksızoğlu, 2004: 66-69).

Booker'e (2004) göre öğrencinin okula bağlılığı, kendisinin okuldaki diğer bireyler tarafından kabullenilmesi, saygı duyulması, sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklere dahil edilmesi ve okuldaki gerek idare gerekse öğretmenleri tarafından destek görmesi ile alakalı öznel bir duygudur. Öğrencilerin okul ortamında okula yönelik sahip oldukları duygular, duyguların en karmaşık yaşandığı ergenlik döneminde daha da önem arz etmektedir. Ergenliğin başlaması ile beraber okul içinde önemli ve saygın bir birey olarak kabul edilmek öğrenciler için çok daha umursanır bir hal almaktadır. Ergenlikle beraber kendini keşfeden, ufku genişleyen, duygusal ve fiziksel olarak gelişim gösteren, tüm bu değişimlerden cesaretle bağımsızlığın yaşandığı bir geçiş dönemi içerisine giren genç bireyler, özellikle bu yaş dönemlerindeki yaşantıları ile hayatlarının tamamını etkileyen sonuçlara sebep olmaktadır. Bu bağlamda, okulları ile aralarında kuracakları bağı problemsiz bir şekilde inşa edebilen genç bireyler,

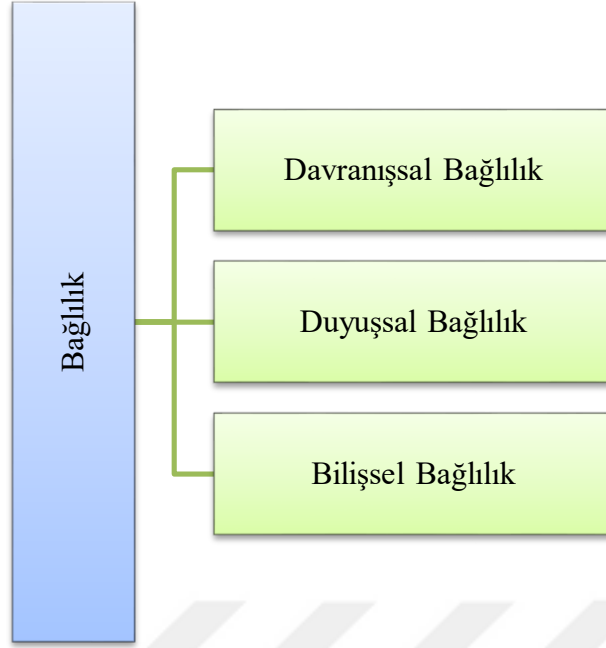
gelişimsel olarak ihtiyaç duydukları aidiyet hissinin temini noktasında olumlu bir düzleme gelmiş olmaktadır (Yılmaz, 2015: 13-14).

Kulaksızoğlu'a (2004: 87-91) göre de ergenlik dönemi gibi bireyin hayatında önemli değişiklikleri yaşadığı bir dönemde gençlerin verecekleri kararlar, yaşamlarının geri kalanına etki edecek sonuçlar doğuracaktır. Ait olma duygusunun ve sosyal kabullenmenin bir ihtiyaç olarak çok açık bir şekilde belirginleştiği bu dönemde gençlerin vakitlerinin çoğunu geçirdikleri okullarına kendilerini ait hissetmeleri ve uyum sağlamaları kişisel gelişimleri açısından önemlidir. Ayrıca okulda öğretmenleri ve arkadaşları tarafından değer gördüğüne inanan ve kendini okulun saygın bir üyesi olarak kabul eden öğrencilerde zararlı madde kullanımı, akran zorbalığı ve disiplinsizlik gibi bir çok olumsuz davranışlara yönelim azalmaktadır.

İlgili alanyazın incelendiğinde ortaokul ve lise öğrencilerinin okula bağlılıklarını arttırabilecek çalışmaları yapmak okul idarelerinin, öğretmenlerinin ve rehberlik servislerinin önemli vazifelerinden biridir. Okula bağlılığa etki edecek her türlü değişikliği yaparken öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal farklılıklarına dikkat edilmesi hem öğrencileri süreç içerisinde okula karşı olumlu düşünceler beslemesine hem de okulun eğitim-öğretim faaliyetlerinin kalitesinin iyi yönde değişmesine imkan sağlayacaktır.

2.1.1. Okul Bağlılığının Çeşitleri

Okula bağlılık kavramı, yapılan çalışmalarda çok yönlü bir şekilde ele alınmıştır. Willms (2003: 18) okula bağlılık kavramında; öğrencilerin okul ile ne kadar özdeşleştiğine ve değer verdiğine ilişkin duyguları kapsayan yönü ile duyuşsal, öğrencinin okul içi ve okul dışı etkinliklere katılımını kapsayan yönü ile de davranışsal olmak üzere iki farklı yön üzerinde durmuştur. Fredricks, Blumenfeld ve Paris (2004: 59-60) ise okula bağlılığı, öğrencinin okula katılımı ve motivasyonu üzerine yaptıkları çalışmada üç farklı yönden ele almışlardır. Bunlar; davranışsal, duyuşsal ve bilişseldir.

Şekil 2.1: Bağlılığın Alt Boyutları Şeması (Fredricks vd., 2004).

2.1.1.1. Davranışsal Bağlılık

Davranışsal bağlılık, genel bir ifade ile öğrencinin okulda vazifelerini yerine getirmesi ve okul kurallarına riayet etmesi olarak tanımlanmaktadır. Okula bağlılıkta olumlu davranışlara devam etmek kadar olumsuz davranışlardan uzak durmanın da önemli görüldüğü ifade edilmektedir (Finlay, 2006: 2). Davranışsal bağlılığı bazı araştırmacılar öğrencinin okul kurallarına ve sınıf normlarına uyma, akademik sorumluluklarını yerine getirme ve bunun için gerekli çabayı, motivasyonu ve azmi ortaya koyma, okul sporlarına ve faaliyetlere katılım olmak üzere üç farklı alt başlıkta açıklamışlardır (Fredricks, Blumenfeld ve Paris, 2004: 62).

Davranışsal bağlılık gözlemlenebilir davranışlar üzerinden de değerlendirilmektedir. Bir öğretmen, öğrencisinin yeni bir öğrenme için çabalamasını, yardım arayışlarını ve sonuca ulaşmak için içine girdiği meşguliyeti çok rahat bir şekilde gözlemleyebilmektedir. Çocukların herhangi bir görev karşısında konsantrasyon kaybı yaşayıp yaşamamaları, bu görev karşısında ne ölçüde çaba gösterdikleri veya bunların tam tersi olarak tüm bu yapılacaklardan vazgeçmesi gibi durumlar öğrencinin okul ve eğitim sürecine ne ölçüde katılıp katılmadığına önemli bir göstergedir. Öğretmenler, öğrenme ve anlama sürecindeki öğrencinin bu davranışsal etkileşimini üst düzeylerde tutmak isteyerek öğrencinin bu etkileşim sürecine katılım durumunu tespit edebilmektedirler. Bu durumda daha fazla çaba ortaya koyan, üstüne aldığı vazifeyi

uzun bir müddet devam ettiren ve karşılaştığı yeni durumlar karşısında öğretmeninden yardım alarak etkileşim içine giren öğrencinin okula ile bağını güçlendirme ihtimali daha yüksektir (Linnenbrink ve Pintrich, 2003: 123).

2.1.1.2. Duyuşsal Bağlılık

Duyuşsal bağlılık, duygular, değerler ve yönelimler ile ilgilidir. Duyuşsal bağlılık, Öğrencinin çevresine karşı gösterdiği ve beslediği pozitif tepkiyi, okula karşı olumlu tavrını ve okul merkezli yapılacak çalışmalara katılımında istekli olmasını kapsamaktadır. Öğrencinin okul içi aktiviteleri tanımlarken içinde bulunduğu heyecanlı, meraklı ve ilgili olmala tavrı da duyuşsal bağlılık kapsamına dahil edilmektedir (Fredricks, Blumenfeld ve Paris, 2004: 63). Sınıftaki izlenen etkili tepkiler ve öğrencinin okulda başarıya karşı ilgisi de duyuşsal bağlılık ile alakalıdır (Finlay, 2006: 3).

Duyuşsal katılım, öğrencinin tepkilerini ve kendini okul ile özdeşleştirme duygusunu temsil etmektedir. Öğrencinin yeterliliklerini tamamlayıp karşılayan, öğrencinin özerkliğini destekleyen, düşüncelerini ortaya koyarken saygınlığını kabul edip öğrencinin kendini ifade edebilme yetisini teşvik eden ve tüm bunları öğretmen ve okul idaresinin sosyal desteği ile başaran okullar, duyuşsal katılımın sağlanmasına önemli bir katkı sağlamış olmaktadır (Wang ve Holcombe, 2010: 2-4).

2.1.1.3. Bilişsel Bağlılık

Bilişsel bağlılık, öğrencinin öğrenmeye odaklı kendi kendini düzenlemesini ve stratejik yaklaşımlar sergilemesini ifade eder (Wang ve Holcombe, 2010: 2). Öğrencinin öğrenmeye yaptığı yatırım, problem çözümedeki rahatlığı, karışık ve zor konularda zihinsel olarak ortaya koyduğu çaba, verilen görevi en iyi şekilde yerine getirme ve bunları isteyerek gerçekleştirme bilişsel bağlılığın kapsamındadır (Finlay, 2006: 2).

Öğrenmeye psikolojik açıdan yapılan yatırım olarak kavramlaşan bilişsel bağlılık, problem çözme, psikolojik olarak öğrenme sürecine dahil olma, istekli sıkı çalışma, bağımsız çalışma stilleri oluşturma ve algılanan başarısızlık ile baş etmede ortaya konulan çabayı da kavram olarak içinde barındırmaktadır. . Özet olarak bilişsel bağlılık ile alakalı yapılan araştırmalar 2 temel unsurdan üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bunlar; öğrencinin öğrenmeye yaptığı yatırım ile öğrenmede kullandığı stratejiler (Fredricks, Blumenfeld ve Paris, 2004: 67-68).

2.1.2. Okul Bağlılığına Etki Eden Faktörler

Okul bağlılığı, birçok etkenden etkilenebilecek bir yapıya sahiptir. Bu yapının durumu öğrencinin okulu tamamlama sürecine doğrudan etki etmektedir. Öğrencilerin okula bağlılığında, öğrencinin özellikleri, aile yapısı, akranlarıyla ilişkisi, öğretmenleri ile iletişim ve okul ortamı gibi birçok etkenin tesiri görülmektedir (Estell ve Perdue, 2013). Okul bağlılığının, öğrencilerin okul başarısında da önemli bir etkene sahip olduğu düşünülmektedir. Öğrencilerin okula bağlılıklarında; öğrenim desteğinin, okuldaki personelle kurulan olumlu ilişkilerin ve okulda kendini güvende hissedebilmenin katkı sağladığı söylenebilir. Bu olumlu eğitim ortamının kurulması ile okula bağlılık duyan öğrencilerin sayısında artış olmakla beraber, eğitim motivasyonunun, sınıf katılımının, akademik başarının ve okula devamlılığın arttığı görülmektedir. Bunun yanı sıra okullardaki disiplinsizliğin, şiddetin ve birçok olumsuz durumun azaldığı söylenebilir (Blum, 2004: 1).

Maddox ve Prinz (2003: 32) öğrencinin okula bağlılığının gelişebilmesi için öncelikle aidiyet kavramının içselleştirilmesine dikkat çekmektedir. Öğrenci, okul içinde fikirleri ve haklarına saygı duyularak rencide edilmeyeceğine, içinde bulunduğu okulun önemli bir üyesi olduğuna ve güvenli bir ortamın tesis edilerek huzur ve emniyetinin garanti altına alındığına inanmasıyla birlikte okula karşı geliştirdiği bağlılığı güçlendireceği düşünülmektedir. Nichols (2008: 164) ise yaptığı araştırmalar neticesinde, öğrencilerin okula bağlılığına etki eden faktörleri aktarırken; öğretmenleri ile kuracakları güzel bir iletişim ortamına, akranlarla geliştirilecek güzel arkadaşlıklara, okul içinde sunulan fırsatlara ve etkinliklere dikkat çekmiştir.

Lippman ve Rivers (2008: 2) okula bağlılığa etki eden sebepleri hem olumlu hem de olumsuz açıdan belirlemeye çalışmıştır. Okul bağlılığına genel olarak olumlu katkının; okuldaki yetişkinlerden alınan destek, cesaretlendirme ve yeni ilgi çekici görevler, fiziki imkanın yeterliliği, öğrencinin özerkliğinin desteklenmesi, akran eğitiminin varlığı ve öğrenimin öğrencinin katılımına izin vermesi gibi durumlarla olduğunu söylerken, okul bağlılığına olumsuz etkinin ise; okuldan ayrılmaya sebep verecek durumların varlığı, ders işlenişinin öğrenciye göreliğinin belirlenememesi, okul içinde güven ortamının kurulamaması ve okul kurallarının icrasında tutarsızlık ve adeletsizlikler, öğrencinin açlık, yorgunluk, yeterli beslenememe, hastalık, uyuşturucu veya alkol kullanımı gibi durumların ortaya çıkması ile gerçekleşeceğini ifade etmiştir.

Öğrencilerin içinde buldukları okullarında var olması istenilen olumlu havanın; başarı ve güvene dayanıyor olması, okuldaki idareci ve öğretmenlerin öğrenciler ile iyi ilişkiler geliştirmesi ve onları pozitif anlamda desteklemesi, öğrencilerin okul ortamında kurdukları arkadaşlık ilişkilerinin iyi olması, okulun sosyal etkinliklerin yeterli ve çeşitli olması, okulun fiziki yapısının gereksinimlere cevap verebilmesi, okullarda uygulanan müfredat ve ders planlarının öğrencilerin gelişimlerine katkı sunması, şiddetten ve zorbalıktan uzak güvenli bir okul ortamının tesisi ile doğrudan alakası bulunmaktadır. Bu olumlu havanın devamlılığının sağlanabilmesi öğrencilerin okula dair memnuniyetlerini daha arttırmaya dolayısıyla okula karşı bağlılığın olumlu yönde gelişmesine katkı sunacaktır (Özdemir vd., 2010: 215). Okula bağlılığı farklı değişkenler açısından ele alan Bellici (2015: 57) ise okula bağlılığa, öğrencinin cinsiyetinin, yaşının, sınıf düzeyinin, sosyo-ekonomik durumunun, anne-baba eğitim durumlarının ve öğrencilerin akademik başarı düzeylerinin etkisini tespit etmiştir. Binaenaleyh okullarda istenilen bağlılık düzeyine ulaşabilmek için öğrencilerin yaşlarının, cinsiyetlerinin, hazırbulunuşluklarının, akademik başarı düzeylerinin, sosyo-ekonomik durumlarının da göz ardı edilmemesi gerekmektedir.

Bilgin ve Taş (2018: 26) okula bağlılık ile alakalı yaptıkları araştırmada, okula bağlılığın gelişmesinde en önemli etkenin destekleyici öğretmen davranışları olduğunu ifade etmişlerdir. Söz konusu aynı araştırmada öğrenciler için okulun güvenli bir mekan olarak algılanması ve okulun başarıyı merkez alan bir planlama ile yönetilmesi de öğrencilerin bağlılıklarına olumlu katkı sağlayacağı tespit edilmiştir. Ayrıca okul yöneticileri ve öğretmenleri tarafından desteklenerek okula bağlılık sağlamış öğrencilerde internet bağımlılığı ile şiddet ve zorbalık eğilimi gibi birçok olumsuz davranışın gözlemlenilmesinin azalacağı düşünülürken öğrencilerde akademik başarının, öz-yeterlik inancının ve verilecek vazifelere karşı sorumluluk bilincinin artacağı beklenilmektedir.

Brewster ve Bowen (2004: 61-62) lise ve ortaokul öğrencileri üzerine okula bağlılık ile alakalı yaptığı araştırmada; öğretmenin yakınlığı, ilgisi ve desteğinin öğrencilerin okula bağlılığında ailenin katkısından çok daha önemli olduğu gerçeğini ortaya koymuştur. Öğretmen desteği sayesinde gençlerin okulu anlamlandırma ve içselleştirme süreçlerinde olumlu değişiklikler izlenmektedir. Söz konusu araştırmada okulu bırakan yani okul ile bağını koparan gençlere yönelik yapılan anketlerde, öğrencilerin okuldan ayrılış nedenleri arasında en çok zikrettikleri

durumun “okulu sevememe” ve “öğretmenlerle geçinememe” olduğu belirtilmiştir. Ayrıca okulda sorun yaşayan öğrencilerin algılarında öğretmenlerinin yakınlığının ve desteğinin artışı ile sorunlu davranışların azaldığı görülmektedir. Söz konusu araştırmada öğrenciler için öğretmenlerinin yakınlığı ve desteğinin, ebeveynlerin sosyal desteğinden çok daha önemli olduğu ortaya konulmuştur. Araştırma neticesinde öğretmenlerin yakınlık ve desteğinin, öğrencilerin okula bağlılıklarına katkı sağlamada ve sorunlu davranışların asgariye indirilmesinde önemli bir faktör olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin okula bağlılıklarında ve okul ile alakalı algı ve düşüncelerin şekillenmesinde öğretmenin öğrencilere yönelik destek ve yakınlığı önemlidir. Bu öğretmen desteğinin hangi boyutlarda ve ne şekillerde olacağı öğrencilerin okula bağlılıklarının nasıl şekilleneceği ile doğrudan alakalıdır. Öğretmenlerin, öğrencileri ile kuracakları bu ilişki onların okul ve okula dair herşeyi benimsemeleri noktasında önemli bir etkidir (Smith ve Sandhu, 2004: 290).

Okula bağlılığa etki eden faktörlerin neler olduğu ile alakalı ilgi alanyazın incelendiğinde çok farklı etkenlerin var olduğu görülmüştür. Okula bağlılığa etki eden faktörlerin genel itibari ile fiziki yapı ve insani ilişkiler olmak üzere iki temel başlık altında incelendiği görülmüştür. Yapılan araştırmalar ve analizlerde okula bağlılığa etki eden bu faktörler içerisinde en önemli olanının insani ilişkiler merkezli etkenler olduğu ifade edilmiştir. İnsan merkezli etkiler içinde de, okula bağlılıkta okulun öğrenci ile arasındaki can damarı mahiyetindeki en önemli bağı olan “Öğretmen” tüm “Okula Bağlılığa Etki Eden Faktörler” içerisinde en önemli faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.1.2.1 Okula Bağlılıkta Öğretmen Faktörü

Öğretmen, öğrencilerin okula bağlılığının alt boyutları olan davranışsal, duyuşsal ve bilişsel bağlılığın tamamına etkisi olan bir faktördür. Öğrencinin okul ile kurduğu ilk bağda öğretmeniyle kurduğu ilişkinin yeri çok önemlidir. Okulun öğrenciler ile iletişim kuran canlı bir parçası olan öğretmen, öğrencilerinin sahip olduğu özelliklerini dikkate alıp onlara farklı fırsatlar sunarak öğrencileri eğitim süresince okula bağlı kılmayı başarabilmektedir. Öğretmen desteğinin öneminin farkına varıp bu alanda gereklilikleri yerine getirmeye çalışan okullarda bağlılığın yüksek olduğu gözlemlenmektedir. Okula bağlılığın yüksek olması sayesinde öğrencilerde olumlu davranışların varlığı ve sıklığında artış izlenirken öğretmen yakınlığından ve desteğinden uzak kalarak bu bu bağlılığı tesis edemeyen okullarda öğrencilerin okulu

bırakma kararını daha kolay almaları olasıdır. Öğretmenlerin öğrencilerinde var olan bağlılığın alt boyutlarına dikkat ederek onları destekleyici ortamlar oluşturmaları öğrencilerin farklı beklentilerine de cevap vererek okula bağlanma sürecine katkı sunacaktır. Öğretmenler, her çocuğu eğitim süreci içerisinde başarıya ulaştırmak isterken tek bir yöntem takip etmektense öğrencileriyle kuracakları iletişimde; akademik düzeyleri ve beklentilerini dikkate alarak bilişsel bağlılıklarını, katılımı arttıracak etkinliklerin çeşitlendirilmesi ve planlanmasıyla davranışsal bağlılıklarını, öğrencilere karşı adaletli davranarak öğrencinin saygınlığı ve bağımsızlığına sağlayacağı katkıyla da onların duyuşsal bağlılıklarını destekleyebilirler (Fredricks, Blumenfeld ve Paris, 2004: 74-76).

Okullarında adaletli, öğrenim sürecinin değerini bilen ve öğrencilerin okul hayatları boyunca karşılaşacakları sorunlara çözümler sunabilen ve bu zorlu eğitim süreciyle başa çıkabilecek bilgi ve birikim sahibi olan öğretmenler, okullardaki yaşam kalitesini arttırarak öğrencilerin okula bağlılıklarında kritik rol almaktadırlar. Okullarında öğrencilerinin öğrenimi için hassasiyet gösteren ve onların eğitimi için çeşitli teşviklerle öğrencileri eğitim süreci içerisinde okula bağlı tutmayı başaran en önemli etken öğretmen tutumudur (Batten ve Girling-Butcher, 1981: 61-62).

Okulların sınıf ortamlarında saygı, adalet, güven ve sağlıklı iletişimi bir norm haline getirmesi o okulun öğrenmeye yönelik teşvikini ortaya koymaktadır. Bu sınıf ortamları, okulun her kademelerinde okula bağlılığı arttıracaktır. Sınıf ortamlarındaki bu güzel havanın sağlanmasında yine en önemli faktör öğretmendir. Okula her biri birbirinden farklı beklentiler ile gelen öğrencilerin sınıf ortamlarında beklentilerini onlara karşı sağlayacağı destekle karşılaşmaya çalışan öğretmen sayesinde öğrencilerin okula karşı yüksek bağlılık sağladığı saptanmıştır (Marks, 2000: 173-174).

Libbey (2004: 277-278) öğretmen faktörünü, okul bağlılığına etki eden en önemli etkenlerden biri olarak aktarmıştır. Öğretmenlerinin kendilerine ilgi ve alaka göstermesi ve öğretmenleri ile olan ilişkilerinin olumlu bir minvalde ilerlemesi öğrenciler için okula bağlılığı güçlendirmektedir. Ayrıca öğretmenler tarafından öğrencilerin görüşlerine karşı gösterilen saygı, onların neler hissettiklerini anlamaya yönelik ortaya konulan çaba ve karşılaşılan sorunlar karşısında onlara verilen destek, öğrencilerin algılarındaki olumsuz öğretmen fikrinin kaybolmasına ya da var olan olumlu öğretmen algısının daha da güçlenmesine imkan vererek okul bağlılığına ciddi katkılar sunmaktadır.

Öğrencilerin okula bağlılıkları ile öğretmenlerinin kendilerine yönelik davranışları arasında güçlü bir ilişki vardır. Bu öğrenci-öğretmen ilişkisinde öğretmenlerin, öğrencilerine karşı duyduğu sevgi ve muhabbetin öğrencilere yansıtılması, bu sevginin ifade edilmesi, öğrencilerine karşı göstereceği özveri, onların zihinlerinde tesis ettiği güven duygusu, kendi ayakları üzerinde durabilmeleri için ihtiyaçlarının karşılanması noktasında onlara sağlanacak en ufak destek dahi öğretmenin okula bağlılığında etkisinin önemini ifade eder. Çocukların öğretmenleriyle kurduğu ilişkinin devamında onlar hakkında edindikleri olumlu tecrübeler, onların gerek sınıf gerekse okul ortamında daha mutlu hissetmesine imkân sağlayacaktır. Tam tersi de öğretmenlerinden yakınlık göremeyen ve iletişim problemi yaşayan öğrencilerde de okula karşı duyulan bağlılıkta negatif bir yönelim ortaya çıkmaktadır. (Skinner ve Belmont, 1993: 577-578).

Murray ve Greenberg (2000: 440) öğretmen-öğrenci ilişkisinin okul bağlılığıyla etkileşimini araştırdığı çalışmada; öğretmenleriyle güçlü ve pozitif bir iletişim kurmuş öğrencinin, okul ortamını olumlu olarak göreceğini ifade etmiştir. Bu öğrencilerin öğretmenleri tarafından desteklenmesi ile birlikte okula uyum sağlamaları aksi durumdaki öğrencilere nazaran daha kolay olacaktır. Öğretmenleriyle sosyal ilişkiler geliştirerek desteklenen öğrenciler, bu destekten mahrum olan öğrencilere nazaran okulu daha olumlu ve yeterli bir ortam olarak görmektedir.

Öğrencilerin okula bağlılıklarının durumu zaman içinde çeşitli etkenlere bağlı olarak farklılaşmaktadır. Bu farklılaşmaya sebep olan etkenler içerisinde öğrenciler için birçok unsur (aile-sosyo ekonomik durum-cinsiyet vs.) zikredilebilir. Öğrenciler, okula bağlılıklarında etkisi olan unsurların ortaya konulması istenildiğinde özellikle 2 unsur üzerinde hem fikir olmuşlardır. Bunlar; öğretmenleri ve akranları ile ilişkileridir. Öğrenciler öğretmenleri ile ilişkilerini de daha çok kendilerine karşı adaletli olmaları ve yardım da bulunmaları olarak açıklamışlardır. Özellikle öğrencilerin okul içerisinde karşılaştıkları sorunlar karşısında giriştikleri mücadelede öğretmenlerinin yardımını önemsedikleri görülmüştür. Hatta öğrencilerin öğretmenlerinden gördükleri ilgi ve öğretmenlerinin kendileri için endişelenmesi arkadaşlarının eksikliğini dahi telafi edebilmektedir. Ayrıca öğrenciler için öğretmenlerinden kaynaklı doğacak her haksız seçim ve sorunlar karşısında beklenen desteği görememe, onları okula karşı olumsuz düşünceye sevk ederek okula bağlılıklarına olumsuz etki edecektir (Nichols, 2008: 164-165).

Öğretmenler, gençlerin hayatlarının geri kalanında iz bırakacak önemli dokunuşları yapma imkanına sahip bir roledir. Şüphesiz öğretmenlerin öğrencileri ile arasındaki bu iletişim sürecinde olumlu izler bırakabileceği en uygun zemin eğitim ortamlarıdır. Bu eğitim ortamlarında öğrencilerin, öğretmenlerinden aldıkları sosyal destek ve katkılar arttıkça öğrenci-öğretmen ilişkisinde olumlu bir havanın yakalanmasına imkan sağlanarak öğrencinin okula bağlılığı pozitif yönde etkilenecektir. Öğrencinin kendi ile okul arasında kuracağı bağda öğretmeni ile kurduğu bu yakınlık, öğrencinin okula bağlılığına etki eden diğer tüm faktörlerle de etkileşim içerisinde değerlendirilmektedir (Mengi, 2011: 75).

Özellikle ergenlik çağındaki öğrencilerin öğretmenleri ile olan iletişim ve etkileşimleri, katılım ve sosyallığın yoğun olduğu okul ortamlarında gerçekleşmektedir. Zamanlarının çoğunu okullarda öğretmenleri ile geçiren öğrenciler için okula bağlılıkta öğretmen faktörünün etkisi diğer bir çok faktörün etkisinden daha büyüktür (Uslu, 2012: 59). Okulda yakın gördüğü ve kendisine değer verdiğini düşündüğü öğretmenlerin sayısının artması, öğrenci için okula bağlanmaya olumlu etki etmektedir. Bu yüzden öğrencileri ile iletişim noktasında nitelikli ve donanımlı öğretmenlerin varlığı okul ortamının havasına güzel katkılar sunacaktır. Bununla birlikte bu alanda öğretmenlerin niteliğinin artırılması için çeşitli eğitimler ve okul içi düzenlemeler de okul bağlılığına faydalar sağlayacağı düşünülebilir (Altuntaş ve Sezer, 2017: 94). Sonuç olarak özellikle öğrencilerine yönelik teşvikler sunan ve destekleyici davranışlar ile ona katkı sağlayan ve etkili öğretmen özelliklerine sahip öğretmenler, öğrencinin kendine olan güvenini geliştirir, onların sevgi, ait olmak, başarmak ve kendini gerçekleştirmek gibi ihtiyaçlarını dikkate alarak öğrencinin okula bağlanmalarına en büyük katkıyı sağlarlar (Özdemir vd., 2010: 220).

Genel anlamda cansız bir yapıyı canlandıran, adına okul dedirten ve adeta hayat veren öğretmenlerden başkası değildir. Söz konusu yapıyı ayakta tutan ve gelecek nesillere aktaran, eğitimin en önemli sac ayağı olan öğretmenin, eğitim sürecinde gerek öğrencilerin eğitim hayatlarına gerekse hayatlarının geri kalan tüm dönemlerine doğrudan etkisi olduğu yadsınamaz bir gerçektir.

2.2. Öğretmen Yakınlık Davranışları ve Kuramsal Çerçeve

Yakınlık kavramı ile alakalı ilgili alanyazın incelendiğinde, kavram ilk defa Mehrabian (1969) tarafından geliştirilmiştir. Yakınlık kavramını kuramsal olarak ele

alıp inceleyen Mehrabian (1969: 203), kavramın iletişimcinin muhatabına karşı ortaya koyduğu sözsüz iletişime dayandığını ifade etmiş ve sözsüz iletişim kuramına göre iletişimcinin muhatabına yönelik; duygu, tutum, hoşlanma, dokunma, mesafe ve göz teması vb. tüm sözsüz iletişim çeşitlerini yakınlık ile doğrudan irtibatlandırmıştır. Bu sözsüz iletişimin ögelerinin aynı zamanda bir sembol olduğunu, muhatabın geçmiş yaşantısı, duygusal durumu, karşılaştığı durumlara yüklediği anlam ve tercihlerine göre farklılık arzedeabileceğini ifade etmiştir.

İnsanlar arası etkileşimde yakınlık, algısal ve fiziksel olarak daha fazla uyarılmayı içermektedir. Yakınlık, insanın yaşamdan beklentileri arasında çok temel bir konumda bulunmaktadır. Bu yüzden İnsanlar sevdikleri Őeylere yakınlık gösterirlerken, hoşlanmadıkları veya korktukları bir durumdan ise uzaklaşmayı tercih ederler. Bu yaklaşım ve uzaklaşım, iletişim durumunda hoşlanılmayan davranışların tanımlanabilmesine de yardımcı olmaktadır. Yakınlık, olumlu değerlendirme ve beğenmeyi gösterirken kaçınma hali ise tercihlerin eksikliği, hoşlanmama ve aşırı kaygının neticesidir (Mehrabian, 1981: 14).

Andersen (1979: 544) yaptığı araştırmada, Mehrabian (1969) tarafından geliştirilen yakınlık kavramının tanımını daha da genişletmiş ve yakınlığın insanlar arasındaki mesafeyi azaltan davranışlarla doğrudan ilişki içerisinde olduğunu ifade etmiştir. Bu mesafenin fiziksel ve psikolojik açıdan oluşacağını değerlendirmiş ve etkileşim halindeki insanların bu mesafenin algılanış neticesine göre yaklaşım veya kaınım sergileyeceğine işaret etmiştir. Yakınlık ile sevmeyi aynı madolyonun iki yüzü olarak ifade etmiş ve buna bağlı olarak sevmenin yakınlılığı teşvik edeceğini, yakınlığın ise daha çok sevmeye sebep olacağını aktarmıştır. İnsanlar arasındaki iletişimde var olan yakınlığın daha da arttırılmasının yolunun mevcut kullanılan iletişim kanallarının çeşitlendirilip sayısının arttırılması sayesinde mümkün olacağını savunmuştur. İnsanların duygu ve düşüncelerini başka bir insana aktarabilmesinin iletişim kanalları (vücut hareketleri, ses tonu, yüz ifadeleri, göz kontağı vd.) vasıtasıyla mümkün olacağını ve bu kanalların çeşitlendirilmesinin etkileşime giren kişilerin sadece kelimelerden yahut vücut hareketlerinden faydalanmasından çok daha yakınlık sağlayacağını ifade etmiştir.

Okul çatısı altında gerek ğrenci olsun gerek ğretmen olsun herkesin iyi veya kötü birbiriyle ilişkisi bulunmaktadır. Yaratılışından beri sosyal olma özelliğini koruyan insan da bu ilişkiler ağını Őekillendirip tasarlamaktadır. Okul ve sınıfta kurulan bu

öğrenci-öğretmen ilişkisi pozitif olduğu takdirde öğrencinin, öğretmenin çabalarına olumlu karşılık verdiği görülmektedir. Bu olumlu havanın devamı ve öğrenmenin istendik yönde gerçekleşmesi için öğrencinin öğretmeni ile kuracağı yakınlık önem arz etmektedir. Özellikle öğrencilerin ve öğretmenlerin birbirlerine karşı dürüst olmaları, birbirlerini önemsemeleri, iki tarafın kendisine değer verdiğini bilmesi ve birbirlerine gereksinim duyması ve birbirlerinden razı olmaları durumu bu yakınlığın kurulmasında önem arz etmektedir (Gordon, 2008: 38-39).

Sınıf ortamında iletişim, öğretmenden öğrenciye ve öğrenciden öğretmene olmak üzere birbirinden farklı boyutlarda gerçekleşmektedir. Bu boyutlara hakim olabilecek iletişim becerisine sahip öğretmenler, öğrencilerin gelişimlerine, davranışlarına, duygularına, tutumlarına ve kendilerini nasıl algıladıklarına kadar etki edebilmektedir. İletişim becerilerinin önemi, öğretmenin söylediklerinden çok öğrenci tarafından neyin nasıl algılandığının öneminden kaynaklanmaktadır. Bu önemin sebebi ise öğretme – öğrenme sürecinin arzu edilen şekilde işlemesi yönündeki beklentilerden gelmektedir (Memişoğlu, 2011: 137). Buna binaen öğretmenin iletişim sürecinde ortaya koyduğu sözel ve sözel olmayan tüm davranışları özenle ve daikkatle seçmesi gerekmektedir. Öğretmenin ortaya koyacağı her davranış, öğrencilerde bir algı oluşturmaktadır. Bu oluşan algılar, öğrencinin okula bağlılığına, okula ve derse karşı tutumuna ve davranışlarına etki etmektedir. Öğretmenin öğrencilerine yönelik davranışları karşısında öğrencinin olumlu yönde algıladığı durumlardan dolayı öğretmenine karşı yakınlık geliştirdiği, hoşlanmadığı davranışlarla karşılaştığı zaman ise öğretmeninden kaçınma veya uzaklaşma davranışlarına yöneldiği görülmektedir (Uluçay, 2017: 37).

Öğrencilerin, öğretmenleri tarafından sergilenen davranışlara yönelik sahip olduğu olumlu düşünceler neticesinde öğretmeni ile arasında kurulan yakınlık, gerek yurt içinde gerekse yurtdışında yapılan bilimsel çalışmalarla eğitim-öğretim sürecine olumlu katkılar sunmuştur. Christensen ve Menzel (1998: 89-90) öğretmen yakınlık davranışları üzerine yapmış oldukları araştırmada, olumlu öğretmen davranışlarının öğrencilerin öğrenmelerine katkı sunduğu tespit edilirken özellikle davranışsal ve duyuşsal bağlılığa katkılar sunacağı sonucunu ortaya koymaktadır. Witt, Wheelless ve Allen (2004) öğretmen yakınlık davranışları ile öğrencilerin öğrenmeleri arasındaki ilişkinin araştırıldığı çalışmaları incelemiştir. Bu araştırmalar üzerine yaptıkları analiz neticesinde; araştırmacılar, öğretmenlerin, öğrencilerine yönelik göstermiş

oldukları sözel ve sözel olmayan yakınlık davranışlarının ve bu davranışlara bağlı öğrencileri ile aralarında oluşan bağın, öğrencilerin hem bilişsel hemde duyuşsal davranışlarına ciddi bir olumlu etkisi olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Geçer (2002), öğretmen yakınlığının, öğrencilerin başarıları, tutumları ve güdülenme düzeylerine etkisini araştırmak üzere yapmış olduğu araştırmayla birçok değişkene göre farklı kademelerde öğrenim gören öğrenciler üzerinde çalışmıştır. Araştırmaya göre (Geçer, 2002: 150) öğrencilerin öğretmenlerinden görmüş oldukları yakınlık davranışları ile özellikle okul, ders ve öğretmenleri ile alakalı sahip oldukları tutumları arasında pozitif ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. Söz konusu araştırmanın bulgularına göre; öğretmen yakınlık davranışlarının farklı kademelerdeki öğrencilerin güdülenme düzeylerine de etki ettiği tespit edilmiştir. Çelik, Örenöglu-Toraman ve Çelik (2018: 216) ise öğrenci başarısının öğretmen yakınlığıyla ilişkisini araştırdığı çalışmalarında; öğrencilerin genel akademik başarılarıyla algıladıkları öğretmen yakınlığı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunun sonucuna ulaşmışlardır.

Yakınlık kavramı Mehrabian (1969) tarafından literatürde temel olarak ilk defa ele alındığı zaman, yakınlığın sözsüz iletişim literatüründen geldiği ifade edilmişti. Yakınlık, iletişime geçen insanlar arasında var olan tutumlar, duygular ve geçmiş yaşantıları üzerine bina ettiği sembollerin karşılıklı algılanışıyla alakalı var olan bir bağ olarak düşünülüyordu. Öğretmen yakınlığının tanımı yapılırken sözsüz öğretmen davranışları tanımlanıyordu. Bu temel üzerine yakınlık davranışları ile alakalı yaptıkları araştırmada Richmond, Gorham ve McCroskey (1987: 583) sözsüz öğretmen davranışlarını Tablo 2.2.'de maddeler halinde sıralamışlardır;

Tablo 2.2. Sözsüz Öğretmen Davranışları

Richmond, Gorham ve McCroskey'in sözsüz öğretmen davranışları	1- Ders esnasında masanın arkasında durur.
	2- Sınıfla konuşurken jest ve mimiklerden yararlanır.
	3- Sınıfa konuşurken monoton ve sıkıcı bir sesle konuşur.
	4- Konuştuğu zaman sınıfa bakar.
	5- Sınıfa gülümsediği zaman sadece bir kişiye değil sınıfın tamamına gülümser.
	6- Sınıfa kızdığı zaman vücut haliyle çok gergin bir hal alır.
	7- Sınıftaki öğrencilere dokunur.
	8- Ders esnasında sınıf içinde dolaşır.
	9- Öğretim yaptığı esnada sıra veya sandalyeye oturur.
	10- Sınıfa hitap ederken tahtaya veya notlara bakar.
	11- Öğretim yaptığı esnada öğretmen masası veya kürsünün arkasında duruyor.
	12- Sınıfa hitap ederken vücut diliyle çok rahat olduğunu belli eder.
	13- Sınıftaki her bir öğrenciye tek tek gülümser.
	14- Sınıfa hitap ederken çeşitli ses vurguları kullanır.

Kaynak: Richmond, Gorham ve McCroskey (1987: 583).

Öğretmen yakınlığı, sözsüz öğretmen davranışları olarak tanımlanırken, yapılan araştırmalar neticesinde bu kavrama sözel öğretmen davranışları da eklenmiştir (Andersen, 1979: 547; Gorham, 1988: 44). Öğretmenlerin öğrencileri ile şakalaşmaları, onların çalışmalarına ve davranışlarına yönelik övgü ifadeleri kullanmaları, sınıf içinde veya dışında öğrenci ile görüşmeye istekli olmaları ve bunlara benzer davranışlar, sözel olan öğretmen yakınlık davranışları arasında yer almaktadır. Gorham (1988: 44), sözel öğretmen yakınlık davranışları ile alakalı yaptığı araştırmada sözel yakınlık davranışlarını maddeler halinde sıralamıştır;

1. Kişisel örnekler kullanır veya sınıf dışı tecrübelerini anlatır.
2. Öğrencilere sorular sorar veya öğrencileri konuşmaya teşvik eder.
3. Ders planının bir parçası olmasa bile öğrenci tarafından gündeme getirilen meselelere müdahil olur.
4. Sınıfta espri yapar.
5. Öğrencilere isimleriyle hitap eder.
6. Bana isimle hitap eder.
7. Öğrenciler ile ders öncesi ve sonrası diyaloga girer.
8. Benimle ders öncesi, sonrası veya sınıf dışında diyalog kurmuştur.
9. Sınıftan “benim sınıfım” yapılan işten “yaptığım iş” diye bahseder.
10. Sınıftan “bizim sınıfımız” yapılan işten “yaptığımız iş” diye bahseder.
11. Yaptığım çalışmalara yazılı veya sözel önerilerle geri aktarım da bulunur.

12. Sınıfta konuşmak istemeyen öğrencilere bile soru yöneltmek konuşmalarını ister.
13. Ödevler, ödevlerin teslim tarihi ve tartışma konuları ile ilgili öğrencilerin görüşlerini alır.
14. Öğrencilerden soracak soruları ve tartışmak istedikleri herhangi bir şey olduğunda kendisine telefon etmelerini ve gerekirse sınıf dışında görüşmelerini ister.
15. Belirli ve tek doğru yanıtı olan sorular sorar.
16. Öğrencilerin görüşlerini ve bakış açılarını ortaya çıkaracak sorular sorar.
17. Öğrencilerin çalışmalarına, davranışlarına ve yorumlarına övgüde bulunur.
18. Öğrencilerin çalışmalarına, davranışlarına ve yorumlarına olumsuz eleştiri yöneltir ve buradaki yanlışları gösterir.
19. Dersle ilgisiz konularda, sınıfla ya da tek tek öğrencilerle tartışmaya girer.

Öğretmen yakınlık davranışlarının değerlendirilebilmesi için sözel ve sözel olmayan yakınlık davranışları olarak iki ayrı ölçek geliştirilmiştir. Yukarıda, ölçeklere konu olan davranışları maddeler halinde sıralanan sözel yakınlık ölçeğini Joan Gorham (1988), sözel olmayan yakınlık ölçeğini ise Richmond, Gorham ve McCroskey (1987) geliştirmiştir. Literatür için ilk olma özelliklerini koruyan bu ölçekler daha sonra farklı yaş ve kademelere göre zenginleştirilerek geliştirilmiştir. Ülkemizde de benzeri geliştirme çalışmaları yapılmıştır. Özellikle **EK-2**'de yer alan öğretmen yakınlık davranışları ölçekleri, Türkiye şartlarını dikkate alarak Türk kültürüne özgü öğretmen yakınlık davranışlarını tespit etmek üzere Geçer ve Deryakulu (2002) tarafından geliştirilmiştir.

2.3. İlgili Araştırmalar

Literatür tarmasında okula bağlılık ile ilgili çeşitli konularda birçok çalışmaya ulaşılan, öğretmen yakınlığı ile ilgili sınırlı sayıda araştırmaya ulaşılmıştır. Bellici (2015), "Ortaokul Öğrencilerinde Okula Bağlanmanın Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi" isimli ortaokul öğrencilerinden 280'i kız ve 272'si erkek olmak üzere 552 öğrencinin katılımıyla bir çalışma yapmıştır. Yapmış olduğu araştırmada, kız öğrencilerin okula bağlanma düzeylerinin erkek öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır. Öğrencilerin yaş ve sınıf seviyeleri yükseldikçe okula bağlılıklarının azaldığını belirlemiştir. Öğrencilerde, ailelerinin ekonomik durumu ve ebeveynlerinin eğitim durumlarının yüksek olması, ekonomik durumu ve ebeveynlerin eğitim durumlarının düşük olanlara kıyasla okula bağlılıklarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca araştırmada, akademik düzeyi yüksek olan öğrencilerin

okula bağıllığının, akademik düzeyleri düşük olan öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Can (2008), 2006 - 2007 eğitim öğretim yılında İzmir'in merkez ilçelerindeki dönemin ilköğretim 2. kademelerinde öğrenim gören 179'u kız ve 182'si erkek olmak üzere toplam 361 öğrenciyi dahil ettiği "İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Okula Bağlılık Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi" konulu araştırma yapmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, kız öğrencilerin okula bağlılık düzeylerinin erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Öğrencilerin okula bağlılıklarının, öğrencilerin yaşı, anne babalarının birlikte ya da ayrı olmaları ve okudukları okulların özel mi yoksa devlet okulu olup olmadığı ile ilgili anlamlı düzeyde bir farklılık göstermediği görülmüştür. Okul aktivitelerine katılım düzeyinin kız öğrencilere kıyasla erkek öğrencilerde daha yüksek olduğu ve bu aktivitelere yaş seviyesi düşük olan sınıflardan katılımın daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Kızılay (2008), 2007 – 2008 eğitim öğretim yılında İstanbul ili Eyüp, Gaziosmanpaşa ve Bayrampaşa ilçelerinde görev yapan 200 öğretmen ve dönemin ilköğretim ikinci kademelerinde öğrenim gören 294 öğrenciyle "İlköğretim Okullarında İkinci Kademe Öğrencilerin Okula Bağlılık Durumlarına İlişkin Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri" konulu araştırma yapmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin, özellikle "öğrenci-öğretmen arasındaki iletişim" durumunun öğrencilerin okula bağlılıklarında, okulun fiziksel yapısı gibi diğer değişkenlere oranla daha ilişkili olduğu düşüncesinde olduklarını ortaya koymuştur.

Yılmaz (2015), 2014-2015 eğitim öğretim yılında Kocaeli ili İzmit, Gebze ve Darıca ilçelerine bağlı 7 lisede öğrenim gören toplam 376 öğrenciyle hazırlanmış olduğu "Ortaöğretim Kurum Öğrencilerinde Okula Bağlılık Olgusunun Başarı Düzeylerine Etkisi" isimli yüksek lisans tezinde okul başarısı ile öğrencilerin okula bağlılıkları arasında orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varmıştır. Bu çalışmada lise öğrencilerinin okula bağlılık puanları ile cinsiyetleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilememiştir. Farklı okul türlerinden çalışmaya katılan lise öğrencileri arasında özellikle meslek liseli öğrencilerin diğer okul türlerine kıyasla okula bağlılıklarının daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Lise öğrencilerinde sınıf seviyesi arttıkça okula bağlılık düzeylerinde düşüş olduğu gözlemlenmiştir.

Dönmez (2016), 2011 – 2012 eğitim öğretim yılında Aydın ili Merkez ilçesinde 295'i kız ve 273'ü erkek olmak üzere toplam 568 öğrenci ile “Ortaokul Öğrencilerinde Okul İklimi, Okula Bağlılık ve Okul Yaşam Kalitesi Algısının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” konulu araştırma yapmıştır. Araştırmanın okula bağlılık ile alakalı sonuçları incelendiğinde; ortaokul öğrencilerinin okula bağlılık düzeylerinin, cinsiyete göre erkek öğrenciler lehinde anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülürken, öğrencilerin okul türleri ve sınıf düzeylerine göre ise anlamlı bir farklılaşma olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda ortaokul öğrencilerinin algıladıkları okul iklimi, okula bağlılıkları ve okul yaşam kalitesi arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

Karababa, Oral ve Dilmaç (2018), 2015 – 2016 eğitim öğretim yılında Denizli ili Pamukkale ilçesinden 192'si kız ve 125'i erkek olmak üzere toplam 317 ortaokul öğrencisi ile “Ortaokul Öğrencilerinde Okula Bağlılığın Yordanmasında Algılanan Sosyal Destek ve Değerin Rolü” konulu araştırma yapmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre ortaokul öğrencilerinin algıladığı okula bağlılık ile öğretmenlerinden, ailelerinden ve arkadaşlarından gördükleri sosyal destek ile insani değer arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Buna göre ortaokul öğrencilerinin algıladıkları öğretmen desteği, arkadaş desteği ve insani değer düzeyi arttıkça okula bağlılık düzeyleri de artmaktadır.

Erdoğan (2019), 2017 – 2018 eğitim öğretim yılında İstanbul ilinde Anadolu Yakası'ndan Ümraniye, Kadıköy, Beykoz ve Pendik ile Avrupa Yakası'ndan Bağcılar ve Küçükçekmece ilçelerinde 216'sı kız ve 264'ü erkek olmak üzere toplam 480 ortaokul öğrencisi ile “Ortaokul Öğrencilerinin Okula Bağlanmalarının Okul Tükenmişliği ve Algılanan Anne-Baba ve Öğretmen Akademik Katılımı Bağlamında İncelenmesi” konulu araştırma yapmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre ortaokul öğrencilerinin okula bağlanmaları ile algılanan anne-baba akademik katılımı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca öğrencilerin sınıf düzeyleri arttıkça okula bağlılıklarının azaldığı, okuldaki akademik seviyeleri yükseldikçe de okula bağlılıklarının arttığı görülmüştür. Ayrıca araştırmaya göre öğrencilerden geniş aile içerisinde yaşayan öğrencilerin, çekirdek ailede yaşayan öğrencilere kıyasla daha az okula bağlılık gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Sağlam (2016), 2015 – 2016 eğitim öğretim yılında İzmir ili Buca ilçesinde 197'si kız 203'ü erkek olmak üzere toplam 400 ortaokul öğrencisi ile “Ortaokul Öğrencilerinin

Şiddet Eğilimleri ile Okula Bağlılık Düzeyleri Arasında İlişkinin İncelenmesi” konulu araştırma yapmıştır. Araştırma neticesinde ulaştığı verilere göre öğrencilerin okula bağlılıkları arttıkça şiddete eğilimlerinde azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Veriler incelendiğinde kız öğrencilerin, erkek öğrencilere kıyasla okula bağlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Sınıf seviyeleri yükseldikçe öğrencilerin okula bağlılıklarının azaldığı görülmüştür. Ebeveynlerin eğitim durumunun yükseldikçe öğrencilerin okula bağlılık düzeylerine olumlu katkı sunduğu da görülmüştür. Ayrıca günlük internet kullanımı yarım saatten az olan öğrencilerin, günlük bir saat ve daha fazla internet kullanan öğrencilere kıyasla daha az okula bağlılık gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Arastaman (2006), 2005 – 2006 eğitim öğretim yılında Ankara ili Merkez ilçelerinde bulunan 17 kamu lisesinde öğrenim gören 224’ü kız ve 171’i erkek olmak üzere toplam 395 lise birinci sınıf öğrencisi ile “Ankara İli Lise Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okula Bağlılık Durumlarına İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri” konulu bir araştırma yapmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre kız öğrencilerin okula bağlılıkları erkek öğrencilere kıyasla daha yüksek bulunmuştur. Annenin eğitim durumu ve ailenin ekonomik durumu arttıkça öğrencinin okula bağlılık düzeylerinin azaldığı görülmüştür. Ayrıca araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin okula bağlılıklarını azaltan neden olarak okulda mutlu olmamaları önemle üzerinde durulan bir sebep olarak görülürken, bu sebebe ilaveten öğrencilerin okula karşı aidiyet hissini ve öz-yeterlik algılarının düşük olması da önemli bir etken olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Mengi (2011), 2009 – 2010 eğitim öğretim yılında İstanbul ili Bakırköy ve Bahçelievler ilçelerinde farklı lise türlerinde (Genel Lise, Meslek Lisesi, Anadolu Lisesi ve İmam Hatip lisesi) öğrenim gören 306’sı kız ve 317’si erkek olmak üzere 623 lise 10. ve 11. sınıf öğrencisi ile “Ortaöğretim 10. ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Destek ve Öz-yeterlik Düzeylerinin Okula Bağlılıkları ile İlişkisi” konulu araştırma yapmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre kız öğrencilerin erkek öğrencilere kıyasla, 10. Sınıf öğrencilerinin ise 11. Sınıf öğrencilerine kıyasla daha fazla okula bağlılık gösterdikleri tespit edilmiştir. Bu çalışmada Öğrencilerin ailelerinden, öğretmenlerinden ve arkadaşlarından aldığı sosyal destek arttıkça ve öz yeterlik algıları yükseldikçe okula bağlılıklarının olumlu yönde geliştiği sonucuna ulaşılmıştır.

Kalaycı ve Özdemir (2013), 2011 – 2012 eğitim öğretim yılında Çankırı ili Merkez ilçesine bağlı 10 farklı lisede (Fen Lisesi – Anadolu Lisesi – Genel Lise – Meslek Lisesi – İmam Hatip Lisesi) öğrenim gören 219’u kız ve 191’i erkek toplam 410 öğrenci ile “Lise Öğrencilerinin Okul Yaşamının Niteliğine İlişkin Algılarının Okul Bağlılıkları Üzerine Etkisi” konulu araştırma yapmıştır. Araştırma neticesinde öğrencilerin okul bağlılık düzeyleri ile okul yaşamının niteliğine yönelik algıları arasında orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Okul yaşamının niteliği algısının 3 alt boyutu olan; okuldan memnuniyet, öğretmenden memnuniyet ve sınıf ortamı ve ilişkilerden memnuniyet alt boyutlarının okul bağlılığını anlamlı bir şekilde yordadığı görülmüştür. Bu çalışmada öğrencilerin okullarından, öğretmenlerinden ve sınıflarının ortamından duydukları memnuniyet, öğrencilerin okula bağlanmalarına önemli bir etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır

Kızıldağ, Demirtaş-Zorbaz ve Zorbaz (2017), 2014 – 2015 eğitim öğretim yılında Ankara ilinde 3 farklı lise türünden 269’u kız ve 246’sı erkek toplam 515 lise öğrencisi ile “Lise Öğrencilerinde Okul Bağlılığı” konulu araştırma yapmıştır. Araştırma okul bağlılığının, başarısızlık korkusu, devamsızlık, akademik başarı ve akran ilişkileri değişkenleri tarafından yordanmasını konu edinmektedir. Ulaşılan bulgulara göre okul bağlılığı, devamsızlık ve akran ilişkileri değişkenleri tarafından anlamlı yordandığına ulaşılrken, başarısızlık korkusu ve akademik başarı değişkenlerince anlamlı bir şekilde yordanmadığı görülmüştür. Bu bilgiler ışığında, okuldaki öğrencilerin akranlarıyla kurdukları olumlu ilişkilerin, onların okula devam isteğini arttıracaklarını ve bu durumun okula bağlılığa olumlu yansıtacağı sonucu ortaya çıkarken, herhangi bir sebeple (ailevi, çevresel, kişisel vb.) devamsızlık yapan öğrencilerin okula bağlılıklarının azalacağı ön görülmektedir.

Booker (2004), Afro-Amerikan ergenlerde okul aidiyeti ve akademik başarının araştırılması konusu üzerine 61 Afro-Amerikan öğrenci ile bir çalışma yapmıştır. Yapmış olduğu bu araştırma neticesinde ergenlik döneminde öğrenciler için okul bağlılığının büyük önem taşıdığını vurgulamaktadır. Booker (2004) öğrenciler hakkında anket ve mülakat yöntemiyle elde ettiği bilgiler ışığında; öğrencilerin okula bağlılıklarını en fazla öğretmenleri ve akranları ile kurduğu ilişkiler ile öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılımlarından etkilendiği sonucuna ulaşmıştır.

Wang ve Halcombe (2010), farklı etnik ve kültürel özelliklere sahip 1046 öğrenci ile yapmış oldukları çalışmayla ortaokul kademesindeki ergenlerin okula bağlılık, okul

ortamı ve akademik başarı algılarını incelemiştir. Elde edilen bulgular neticesinde araştırmada öğretmenlerin özellikle üzerinde durdukları ve önem verdikleri meseleler ile okul ortamının, öğrencilerin okula bağlılıklarında kritik rol oynadıkları görülmektedir. Çalışma neticesinde araştırmacılar, öğretmenlerin okula bağlılık sağlayabilmesi için öğrencilere olumlu yaklaşımlar sergilemeleri ve öğrenciler üzerinde baskı kuracak beklentilerden uzak durmaları gerekliliğini ortaya koymuştur. Bu bağlılığın öğrencilerin akademik performansına olumlu etki edeceği görülmüştür.

Nichols (2006), 6., 7. ve 8. Sınıf öğrencileri ile geçmiş ve mevcut okul bağlamlarına göre öğrencilerin bağlılıklarını çalışmıştır. Öğrenciler ile birebir görüşerek okula bağlılıkla alakalı farklı etkenlerin (kişiler arası ilişki, akademik başarı ve okuldaki fırsatlar) varlığını tespit etmiştir. Elde edilen veriler ışığında öğrencilerin çoğunun okula olan bağlılıklarında kişiler arası ilişkilerin diğer etkenlere kıyasla daha önemli olduğu görülmüştür. Kişiler arası ilişkiler kapsamında özellikle öğretmenleri ile kurdukları iletişimin seyrine göre öğrencilerin okula bağlılıklarında farklılıklar olduğu görülmüştür.

Andersen (1979) Amerika Birleşik Devletleri'nde öğretmen yakınlığının öğretim etkinliklerine potansiyel etkilerini araştırmıştır. Araştırma kapsamında öğrenciler ve öğretmenler arasındaki mesafeyi azaltan bir kavram olarak öğretmen yakınlığı kavramsallaştırılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin öğretmenlerinden algıladıkları yakınlığın, öğrencilerin ders öğretmenine yönelik düşüncelerine ve ders içeriğinin algılanışına önemli etkilerinin olduğu görülmüştür. Ayrıca çalışmanın bulgularına göre öğrencilerin davranışsal bağlılıklarına da öğretmen yakınlığının etki ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Christensen ve Menzel (1998) lisans öğrencilerinde öğretmen yakınlık davranışlarının öğrenme alt boyutlarına ve durum motivasyonuna etkilerini inceleyen bir araştırma yapmıştır. Bu araştırma dönemsel olarak aynı yaş dönemi öğrencileri konu edinmiyor olsa da öğretmen yakınlık davranışlarının öğrenciler üzerindeki etkilerini ortaya koyması bakımından araştırmamız için önemli görülmüştür. Söz konusu araştırmanın bulgularına göre hem sözel hem de sözel olmayan öğretmen yakınlık davranışlarının öğrencilerin derslere yönelik algıladıkları farklı boyutlardaki öğrenme durumlarına pozitif yönlü etki ettiği görülmüştür. Ayrıca öğretmenleri tarafından yakınlık gösterilen öğrencilerin içinde buldukları duruma daha yüksek düzeyde motive oldukları tespit edilmiştir.

Geçer (2002), Ankara ilinde 638'i ilköğretim ve 611'i ortaöğretim öğrencisi olmak üzere yükseköğretim öğrencilerini de dahil ettiği çalışmasında 1820 kişilik çalışma kümesi oluşturmuş ve “Öğretmen Yakınlığının Öğrencilerin Başarıları, Tutumları ve Güdülenme Düzeyleri Üzerindeki Etkisi” konulu araştırma yapmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre ilköğretim kurumlarındaki öğrenciler için öğretmen yakınlığıyla ders başarısına etkisi düşük düzeyde ve pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunurken, derse ilişkin öğrenci tutumlarına ve öğrencilerin derse güdülenmesine orta düzeyde ve pozitif yönlü anlamlı bir ilişkinin var olduğu tespit edilmiştir. Ortaöğretim kurumlarındaki öğrenciler için ise öğretmen yakınlığıyla, öğrencilerin ders başarısı, derse ilişkin öğrencilerin tutumları ve öğrencilerin derse güdülenmesi arasında orta düzeyde, pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Öğretmen yakınlığının, öğrencilerin derslere yönelik tutum ve güdülenmelerini yordadığı ve algılanan öğretmen yakınlığının öğrenci cinsiyetine, öğretmenin cinsiyetine, sınıfın mevcuduna, öğretmenin pedagojik formasyonuna ve iletişim dersi alıp almadığına göre farklılaştığı görülmüştür. Ulaşılan sonuçlardan hareketle öğrencilere yönelik öğretmen yakınlığının artmasıyla öğrencilerin derse daha iyi güdülendikleri ve derse yönelik daha olumlu tutumlar geliştirdikleri söylenebilir.

Uluçay (2017), 2015 – 2016 eğitim öğretim yılında Ankara ili Çankaya, Keçiören ve Haymana ilçelerinde bulunan çeşitli ortaokuldan 527'si kız ve 444'ü erkek toplamda 971 öğrenci ve 40 öğretmen ile “Ortaokul Öğrencilerinin Matematik Dersi Motivasyon Düzeyleri ile Algılanan Öğretmen Yakınlığı Arasındaki İlişki” konulu araştırma yapmıştır. Araştırmanın sonucuna göre algılanan öğretmen yakınlığı ile öğrencilerin matematik dersi motivasyonu arasında orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada ayrıca hizmet süresi az olan öğretmenler ile bayan öğretmenlerin, diğer öğretmenlere kıyasla öğrenciler tarafından daha olumlu algılandığı ve kız öğrencilerin öğretmenlerini daha olumlu algıladığı bilgisine de ulaşılmıştır.

Aktaş (2007), 2005 – 2006 eğitim öğretim yılında İstanbul ili Avrupa yakası Avcılar ve Bahçelievler ilçeleri ile Anadolu yakası Kartal ve Pendik ilçelerinde çeşitli ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören 261'i kız ve 385'i erkek olmak üzere toplam 746 öğrenci ile “Ortaöğretim Öğrencilerinin Algıladıkları Öğretmen Yakınlığı ile Güdülenme Düzeyleri Arasındaki İlişki: İstanbul İli Örneği” konulu araştırma yapmıştır. Araştırma da algılanan öğretmen yakınlığı ile güdülenme arasında ilişki

pozitif yönlü anlamlı bulunmuştur. Araştırma sonuçlarına göre öğrenciler tarafından algılanan öğretmen yakınlığında, öğrenci ve öğretmen arasında var olan sözlü – sözsüz iletişimin ne şekilde gerçekleştiğinin etkisi görülmektedir. Öğrencilerin güdülenmesine, algılanan öğretmen yakınlığının olumlu olmasının katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Işık (2019), 2017 – 2018 eğitim öğretim yılında Zonguldak ili Merkez ilçesinde bulunan 7 farklı liseden 749’u kız ve 452’si erkek toplam 1201 öğrenci ile “Ortaöğretim Öğrencilerinin Matematik Dersinde Algılanan Öğretmen Yakınlık Davranışları, Öz Yeterlik İnançları ve Motivasyonlarının Derse Katılım Düzeylerine Etkisi” konulu araştırma yapmıştır. Araştırmada öğrenciler tarafından algılanan öğretmen yakınlık davranışlarının, öğrencilerin öz yeterlik inançları ve motivasyonları ve derse katılım düzeyleri ile pozitif yönlü anlamlı ilişki gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada kız öğrencilerin erkek öğrencilere öğretmenlerinin davranışlarından daha çok etkilendikleri, öğretmenlerinin davranışlarına daha duyarlı oldukları ve olumlu baktıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin sınıf düzeyi arttıkça öğretmen öğretmen davranışlarına olumlu bakışında arttığı görülmüştür. Ayrıca başarısı düşük olan öğrencilerin öğretmenlerinin davranışlarından diğer öğrencilere göre daha az etkilendikleri ve öğretmenlerinin davranışlarını daha az olumlu değerlendirdikleri görülmüştür. Öğrencilerin ebeveynlerinin eğitim durumlarına göre de öğretmen yakınlığını değerlendirme de farklılaşmaktadır. Ebeveynlerin eğitim durumu düştükçe öğrencilerin öğretmen yakınlık davranışlarından etkilenme düzeyinde artmanın gerçekleştiği görülmüştür.

Çelik, Örenoğlu-Toraman ve Çelik (2018), 2016 – 2017 eğitim öğretim yılında Ankara ilinde bulunan 4 farklı ortaöğretim kurumundan 456’sı kız ve 415’i erkek toplam 871 öğrenci ile “Öğrenci Başarısının Derse Katılım ve Öğretmen Yakınlığıyla İlişkisi” konulu araştırma yapmıştır. Araştırmada elde edilen verilere göre, öğretmen yakınlığı ile genel akademik başarı arasında pozitif yönde, yüksek düzeyde ve anlamlı bir ilişkinin var olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen yakınlık düzeyi arttıkça öğrencilerin akademik başarılarının yükseldiği gözlemlenmiştir. Ayrıca öğretmen yakınlığının öğrencinin bilişsel katılımına ve sınıf katılımına anlamlı düzeyde pozitif yönlü etkisi belirlenmiştir.

Literatür taraması neticesinde yapılan çalışmalardan elde edilen bulgulara göre; ortaokul ve lise düzeyindeki öğrencilerin okula bağlılıkları ile öğretmen yakınlık

davranışları arasında anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür. Öğrenciler kendilerini okula ait hissedebilmeleri ve okullarına bağlılık duyabilmeleri için öğretmenlerin iletişim esnasında öğrencileri ile kuracağı yakınlık büyük bir öneme sahiptir. Ancak okula bağlılık ve öğretmen yakınlık davranışları ile ilgili ayrı ayrı birçok çalışmaya ulaşılmamasına rağmen, öğrencilerin okula bağlılıklarında önemli bir etkiye sahip olan öğretmenleri ve öğretmenlerinin sergilediği yakınlık davranışları ile ilgili araştırmalar sınırlı kalmıştır. Bu çalışma ile öğrencilerin okula bağlılıkları ve algıladıkları öğretmen yakınlık davranışları incelenerek, bu konudaki boşluğu doldurması beklenmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma yöntemi ele alınmaktadır. Araştırmanın modeli, araştırma evreni, araştırma örnekleme, veri toplama araçları, araştırmada kullanılan ölçek ve veri çözümleme teknikleriyle ilgili ayrıntılı bilgiler bu bölümde yer alacaktır.

3.1.Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada; ortaokul ve lise öğretmen davranışlarının, ortaokul ve lise öğrencilerinin okula bağlılıklarına etkilerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırma var olan durumu olduğu gibi betimlemeye çalıştığı için ilişkisel tarama modeline uygun olarak düzenlenmiştir. Tarama modelleri, zamanı önemsiz ve durumu değiştirmeden betimlemeyi hedefleyen araştırma yaklaşımlarıdır. Çalışmalara tema olan kişi veya nesnelere, kendi şartları doğrultusunda olduğu gibi değiştirmeden tanımlanmaya çalışılır. Onları etkileme uğraşı içine girilmez. Bilinmez istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan ona uygun bir şekilde gözlemleyip belirleyebilmektir (Karasar, 2006: 77).

3.2.Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2019-2020 eğitim-öğretim yılında, İstanbul ili Beykoz ilçesi sınırları içerisinde yer alan, resmi ortaokullarda 13.373 ve lise türlerinde öğrenim gören 10.648 öğrenci oluşturmaktadır. Toplum bilimlerinde, genellikle her gözenekte bulunacak ve normal dağılımı temsil edecek örnek miktarının 300-400 dolaylarında olmasının ideal olacağı ifade edilmektedir (Karasar, 2006: 127). Araştırmada örneklem ise genel evren içinden uygun örneklem alma yoluyla belirlenen, farklı kademe ve farklı okul türlerinden olan 1074 öğrenciden oluşmaktadır.

Araştırmaya ortaokul ve lise düzeyinde her sınıf kademesinden öğrenci katılım sağlamıştır. Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinden 141 (%13,1)'i 5. sınıf öğrencisi, 163 (15,2)'ü 6. sınıf öğrencisi, 151 (%14,1)'i 7. sınıf öğrencisi, 160 (%14,9)'ü 8. sınıf öğrencisidir. Araştırmaya katılan lise öğrencilerinden 121 (%11,3)'i 9. sınıf öğrencisi, 118 (%11)'i 10. sınıf öğrencisi, 118 (%11)'i 11. sınıf öğrencisi, 101

(%9,4)'i ise 12. sınıf öğrencisidir. Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri Tablo 3.1’de verilmiştir.

Tablo 3.1: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Özelliklerine İlişkin Yüzde ve Frekans Değerleri

Okul kademesi		Gruplar	f	%
Ortaokul	Cinsiyet	Kız	318	51,7
		Erkek	297	48,3
Lise	Cinsiyet	Kız	228	49,8
		Erkek	230	50,2
Ortaokul	Sınıf	5.sınıf	141	22,9
		6.sınıf	163	26,5
		7.sınıf	151	24,6
		8.sınıf	160	26,0
Lise	Sınıf	9.sınıf	121	26,4
		10.sınıf	118	25,8
		11.sınıf	118	25,8
		12.sınıf	101	22,1
Ortaokul	Yaş	10 yaş	66	10,7
		11 yaş	138	22,4
		12 yaş	118	19,2
		13 yaş	154	25,0
		14 yaş	139	22,6
Lise	Yaş	13 yaş	13	2,8
		14 yaş	116	25,3
		15 yaş	129	28,2
		16 yaş	102	22,3
Ortaokul	Okul türü	İHOo	487	79,2
		Normal Oo	128	20,8
Lise	Okul türü	ML	162	35,4
		AL	145	31,7
		AİHL	151	33,0
Ortaokul	Aile gelir durumu	0-2000-düşük	52	8,5
		2001-4000-orta	406	66,0
		4001+yüksek	157	25,5
Lise	Aile gelir durumu	0-2000-düşük	38	8,3
		2001-4000-orta	305	66,6
		4001+yüksek	115	25,1
Ortaokul	Toplam		615	65,9
Lise	Toplam		458	34,1
Genel toplam			1073	100,0

Araştırmaya ortaokul ve lise düzeyinde her sınıf kademesinden öğrenci katılım sağlamıştır. Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinden 141 (%22,9)'i 5. sınıf öğrencisi, 163 (26,5)'ü 6. sınıf öğrencisi, 151 (%24,6)'i 7. sınıf öğrencisi, 160 (%26)'ı 8. sınıf öğrencisidir. Araştırmaya katılan lise öğrencilerinden 122 (%26,6)'si 9. sınıf

öğrencisi, 118 (%25.7)'i 10. sınıf öğrencisi, 118 (%25.7)'i 11. sınıf öğrencisi, 101 (%22)'i ise 12. sınıf öğrencisidir.

Tablo 3.1 incelendiğinde katılımcıların 546'sının kız (%50.9) ve 527'sinin erkek (49.1) öğrenciden oluştuğu görülmektedir. Çalışmaya ortaokul 5. sınıftan lise 12. sınıfa kadar tüm sınıf kademelerinden 487'si İmam Hatip Ortaokulu (%45.4), 128'i Ortaokul (%11.9), 162'si Meslek Lisesi (%15.1), 145'i Anadolu Lisesi (%13.5), ve 151'i Anadolu İmam Hatip Lisesi (%14.1) olmak üzere toplam 1037 öğrenci katılmıştır. Bu öğrenciler 10-17 yaş aralığında bulunmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştıma için gerekli olan verilerin toplanabilmesi için “Kişisel Bilgi Formu”, Geçer (2002) tarafından geliştirilen “İlköğretim Düzeyinde Öğretmen Yakınlık Davranışları Ölçeği” ile “Ortaöğretim Düzeyinde Öğretmen Yakınlık Davranışları Ölçeği” ve (Çengel, Totan ve Çöğmen (2017) tarafından geliştirilen “Okula Bağlılık Ölçeği” kendilerinden gerekli izinler alınarak kullanılmıştır. Öğrencilere uygulanan bu ölçekler de gönüllülük esas alınmıştır. Elde edilen veriler gizli tutulmuştur.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formunda ortaokul ve lise öğrencilerinin demografik bilgilerini belirlemek için oluşturulan sorular bulunmaktadır. Öğrencilerin kişisel değişkenleri ile ilgili cinsiyet, sınıf, yaş, okuduğu okul türü, ekonomik durum, ailevi durumlarını (anne baba birlikte, ayrı, vefat veya üvey) tespit edebilecek sorular yer almaktadır.

3.3.2. İlköğretim ve Lise Düzeyinde Öğretmen Yakınlık Davranışları Ölçeği

Çalışmamızda yer alan ortaokul ve lise öğrencilerinin öğretmenlerinin davranışlarından algıladığı yakınlık düzeyini belirlemek üzere Geçer (2002) tarafından geliştirilen 34 maddeden oluşan “İlköğretim Düzeyinde Öğretmen Yakınlık Davranışları Ölçeği” ile 45 maddeden oluşan “Ortaöğretim Düzeyinde Öğretmen Yakınlık Davranışları Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeklerin geliştirilmesi sırasında yapılan faktör analizleri neticesinde tek faktörlü bir yapıya sahip oldukları bulunmuştur. Tek faktörle açıklanabilen varyans oranı İlköğretim Düzeyinde Öğretmen Yakınlık Davranışları Ölçeğinde %33,64, Ortaöğretim Düzeyinde Öğretmen Yakınlık Davranışları Ölçeğinde ise %32,852'dir. Lise ve ilköğretim öğretmen yakınlık davranışları ölçeği için yapılan güvenilirlik (iç-tutarlılık) analizi

sonucu İlköğretim Düzeyinde Öğretmen Yakınlık Davranışları Ölçeğinde Cronbach Alpha katsayısı 0,93 ve Ortaöğretim Düzeyinde Öğretmen Yakınlık Davranışları Ölçeğinde Cronbach Alpha katsayısı 0,95 olarak hesaplanmıştır.

İlköğretim öğretmen yakınlık davranışları ölçeğindeki 34 maddenin 28 maddesi için toplam korelasyon 0,45'in üzerinde, diğer 6 maddenin ise 0,35 ve 0,42 aralığında değer aldığı görülmüştür. Ortaöğretim öğretmen yakınlık davranışları ölçeğinin 45 maddesinin 38'inin toplam korelasyonu 0,45'in üzerinde, diğer 7 maddenin ise 0,37 ve 0,42 aralığında değer aldığı görülmüştür. Ölçekler 5'li likert tipinde hazırlanmıştır. Çalışmaya katılan öğrenciler, ölçeğin maddelerini 'Hiçbir Zaman' (1) ile 'Her Zaman' (5) aralığında 5 seçeneğe birini seçerek değerlendirilmeye dahil olmuşlardır. İlköğretim düzeyi öğretmen yakınlık davranışları ölçeğinde 9, 10, 15, 24, 27, 29, 30 ve 31 numaralı 8 madde olumsuz olarak hazırlanmıştır. Ortaöğretim düzeyi ölçeğinde bir madde tekrar sorusu olduğundan dolayı alınabilecek toplam puan 44 ile 220 değerleri aralığında olacaktır. Ölçek puanlarının yüksek olması öğrencilerinin öğretmenlerinden algıladıkları yakınlığı olumlu olduğu sonucunu ortaya koyarken, puanların düşük olması ise algılanan yakınlığın olumsuz olduğu sonucunu göstermektedir.

3.3.3. Okula Bağlılık Ölçeği

Okula bağlılık ölçeği Fredricks, Blumenfeld ve Paris (2004) tarafından geliştirilmiş. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması ise Çengel, Totan ve Çöğmen (2017) tarafından yapılmıştır. 'Okula Bağlılık Ölçeği' davranışsal, bilişsel ve duyuşsal olmak üzere toplam üç alt boyuttan oluşmakta ve 5'li likert tipinde hazırlanmıştır.

Okula Bağlılık Ölçeği için doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre davranışsal boyut ile bilişsel boyut arasındaki ilişki 0,87, davranışsal boyut ile duyuşsal boyut arasında var olan ilişki 0,84 ve bilişsel boyut ile duyuşsal boyut arasındaki ilişkinin ise 0,76 düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Madde analizi sonucunda ölçeğin madde toplam korelasyonu değerlendirildiğinde maddelerin korelasyonlarının 0,33 ile 0,67 değer aralığında sıralandığı görülmektedir.

Okula Bağlılık Ölçeği'nin madde betimsel istatistiklerinde bulunan toplam puanlar 2,89 ile 4,46 arasında değişmektedir. Bu ulaşılan sonuca göre pozitif yönde en çok katılımın 1. madde de en düşük katılımın ise 12. madde de olduğu belirlenmiştir.

Yapılan güvenilirlik çalışmaları kapsamında Okula Bağlılık Ölçeği'nin alt ölçeklerinin test-tekrar tes katsayıları 0,40-0,56 arasında değerler aldığı görülmüştür. Cronbach alfa katsayıları 0,68-0,80 değer aralığında, McDonald omega katsayıları ise 0,74-0,85 değer aralığında değiştiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara göre ölçeğin maddeleri birbiriyle tutarlı görülürken, ölçeğin kararlı bir yapısının olduğuna tespit edilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizi için SPSS istatistik paket programı kullanılmıştır. Bağımsız değişkenler için yapılan analizlerin yüzde ve frekans analizleri yapılmıştır. Toplanan veriler için yapılacak analizlerinde hangi testlerin uygulanacağına karar verebilmek için ölçme araçlarının betimsel istatistik değerleri, normallik değerleri ve güvenilirlik katsayıları hesaplanmış ve Tablo 3.2'de verilmiştir.

Tablo 3.2: Öğretmen Yakınlık Davranışları ve Okula Bağlılık Ölçeklerine Ait Basıklık, Çarpıklık ve Güvenirlik Değerleri

	Değişkenler	N	Skewness (Çarpıklık)	Kurtosis (Basıklık)	Cronbach Alpha <i>a</i>
Ortaokul	Öğretmen Yakınlık Davranışları	615	-.281	-.294	.919
	Okula Bağlılık		-.463	-.223	.815
Lise	Öğretmen Yakınlık Davranışları	458	.089	.492	.918
	Okula Bağlılık		-.190	-.230	.797

Tablo 3.2'ye göre Ortaokul öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışlarının “orta düzeyde” (\bar{X} =3.51; SD=.667) ve lise öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışlarının “orta düzeyde” (\bar{X} =3.27; SD=.556) olduğu görülmektedir. Ancak ortaokul öğrencilerinin okula bağlılıklarının “yüksek düzeyde” (\bar{X} =3.67; SD=.654) iken; lise öğrencilerinin okula bağlılıklarının “orta düzeyde” (\bar{X} =3.14; SD=.615) olduğu tespit edilmiştir.

Ortaokul öğrencileri için öğretmen yakınlık ölçeği Cronbach Alpha katsayısı .919, okula bağlılık ölçeği katsayısı .815 olarak; Lise öğrencileri için öğretmen yakınlık ölçeği Cronbach Alpha katsayısı .918, okula bağlılık ölçeği katsayısı .797 olarak ölçülmüştür.

Verilerin basıklık çarpıklık değerleri -1 ile +1 arasında yer aldığı için verilerin normal dağılım gösterdiği kararlaştırılmıştır.

Öğrencilerinin öğretmen yakınlık davranışları ve okula bağlılık düzeylerinin cinsiyetlerine göre, okudukları okul kademesine göre ve ortaokul türüne göre anlamlı farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek adına t-testi uygulanmıştır.

Öğrencilerinin öğretmen yakınlık davranışları ve okula bağlılık düzeylerinin sınıf kademesine göre, yaşa göre, lise türüne göre, aile gelir düzeyine göre ve okul tür-kademesine göre anlamlı farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek adına tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Varyansların homojen dağıldığı görüldüğü için LSD testi uygulanmış ve anlamlılık düzeyi $p < .01$ olarak alınmıştır.

Öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışları ile öğrencilerin okula bağlılıkları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek ve karşılaştırmak için Pearson korelasyon analizi yapılmış; öğrencilerin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışlarının öğrencilerin okula bağlılıklarını yordama düzeyine ilişkin ise Basit Regresyon Analizi uygulanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulguların analizine yer verilmiştir. Öğrencilerden elde edilen demografik bilgilerde yer alan değişkenlere göre öğrencilerin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışlarını ölçmek için İlköğretim ve Ortaöğretim Öğretmen Yakınlık Davranışları Ölçeği puanları ve okula bağlılıklarını ölçmek için Okula Bağlılık Ölçeği puanlarının anlamlı bir şekilde fark gösterip göstermediğine bakılmıştır. Ayrıca değişkenler arasında ilişkinin var olup olmadığına ve öğretmen yakınlık davranışlarının öğrencilerin okula bağlılıklarını yordayıp yordamadığına bakılıp yorumlanmıştır.

4.1. Araştırmanın “Lise ve ortaokul öğrencilerinin öğretmen yakınlık davranışları ve okula bağlılıkları hangi düzeydedir?” Alt Amacına İlişkin Bulgular

Lise ve ortaokul öğrencileri tarafından algılanan öğretmen yakınlık davranışları ve öğrencilerin okula bağlılık düzeylerinin karşılaştırılmasına yönelik yapılan analiz sonuçları **Tablo 4.1**'de gösterilmiştir.

Tablo 4.1: Lise ve Ortaokul Öğrencilerinin Öğretmen Yakınlık Davranışları ve Okula Bağlılık Düzeyleri

Gruplar	Değişkenler	N	\bar{X}	SD	Değerlendirme
Ortaokul	Öğretmen Yakınlık	615	3.51	.667	Orta
	Okula Bağlılık	615	3.67	.654	Yüksek
Lise	Öğretmen Yakınlık	458	3.27	.556	Orta
	Okula Bağlılık	458	3.14	.615	Orta

Tablo 4.1 incelendiğinde ortaokul öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışlarının “**orta düzeyde**” (\bar{X} =3.51; SD=.667) ve lise öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışlarının “**orta düzeyde**” (\bar{X} =3.27; SD=.556) olduğu görülmektedir. Ancak ortaokul öğrencilerinin okula bağlılıklarının “**yüksek düzeyde**”

(\bar{X} =3.67; SD=.654) iken; lise öğrencilerinin okula bağlılıklarının “orta düzeyde” (\bar{X} =3.14; SD=.615) olduğu tespit edilmiştir.

4.2. Araştırmanın “Lise ve Ortaokul Öğrencileri Tarafından Algılanan Öğretmen Yakınlık Davranışları ile Öğrencilerin Okula Bağlılık Düzeyleri Arasında Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Anlamlı Bir Farklılık Göstermekte midir?” İkinci Alt Amacına İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu kısmında ortaokul ve lise öğrencileri tarafından algılanan öğretmen yakınlık davranışları ile öğrencilerin okula bağlılık düzeyleri arasında öğrencilerin demografik özelliklerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğine dair yapılan analizler yer almaktadır.

4.2.1 Ortaokul ve Lise Öğrencileri Tarafından Algılanan Öğretmen Yakınlık Davranışları ile Öğrencilerin Okula Bağlılık Düzeylerinin Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Lise ve ortaokul öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışları ve okula bağlılık düzeylerinin öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t- testi sonuçları Tablo 4.2’de verilmiştir.

Tablo 4.2: Lise ve Ortaokul Öğrencilerinin Öğretmen Yakınlık Davranışları ve Okula Bağlılık Düzeylerinin Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması

	Değişkenler	Gruplar	N	\bar{X}	SD	t	sd	p
Ortaokul	Öğretmen Yakınlık	Kız	318	3,6396	,66867	4,863	613	,000
		Erkek	297	3,3822	,64196			
	Okula Bağlılık	Kız	318	3,7805	,66388	4,214	613	,000
		Erkek	297	3,5610	,62527			
Lise	Öğretmen Yakınlık	Kız	228	3,2930	,60175	,797	456	,426
		Erkek	230	3,2507	,53057			
	Okula Bağlılık	Kız	228	3,2184	,63290	2,464	456	,014
		Erkek	230	3,0773	,59127			

Tablo 4.2 incelendiğinde ortaokul öğrencilerinin öğretmene yakınlık algıları cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık gösterirken ($t_{[4.863]}=6.13$; $p<.01$); lise öğrencilerinin öğretmene yakınlık algıları cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t_{[4.863]}=.797$; $p>.01$). Ortaokuldaki kız öğrenciler (\bar{X} =3.63; SD=.668), erkek öğrencilere (\bar{X} =3.38; SD=.641) göre öğretmenlerinin daha yakın davrandıklarını algılamaktadır.

Lise ve ortaokul öğrencilerinin okula bağlılıkları cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p < .05$). Hem ortaokuldaki ($\bar{X}=3.78$; $SD=.663$) hem de lisedeki ($\bar{X}=3.21$; $SD=.635$) kız öğrencilerin okula bağlılıkları, ortaokul ($\bar{X}=3.56$; $SD=.625$) ve lisedeki ($\bar{X}=3.07$; $SD=.591$) erkek öğrencilerin okula bağlılıklarından daha yüksektir.

4.2.2 Ortaokul ve Lise Öğrencileri Tarafından Algılanan Öğretmen Yakınlık Davranışları ile Öğrencilerin Okula Bağlılık Düzeylerinin Öğrencilerin Okul Kademesi Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Lise ve ortaokul öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışları ve okula bağlılık düzeylerinin okul kademesine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t testi sonuçları Tablo 4.3'te verilmiştir.

Tablo 4.3: Lise ve Ortaokul Öğrencilerinin Öğretmen Yakınlık Davranışları ve Okula Bağlılık Düzeylerinin Okul Kademesine Göre Karşılaştırılması

Değişkenler	Gruplar	N	\bar{X}	SD	t	sd	p
Öğretmen Yakınlık	Ortaokul	615	3.51	.66	6.44	1052.81	.000
	Lise	458	3.27	.56			
Okula Bağlılık	Ortaokul	615	3.67	.65	13.50	1014.68	.000
	Lise	458	3.14	.61			

Tablo 4.3 incelendiğinde öğrencilerin öğretmene yakınlık algıları okul kademelerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t[1052.81]=6.44$; $p < .01$). Ortaokul öğrencilerinin öğretmene yakınlık algıları ($\bar{X}=3.51$; $SD=.66$), lise öğrencilerinin öğretmene yakınlık algılarından ($\bar{X}=3.27$; $SD=.56$) daha olumludur. Ortaokul öğrencilerinin okula bağlılık algıları ($\bar{X}=3.67$; $SD=.65$), lise öğrencilerinin okula bağlılık algılarından ($\bar{X}=3.14$; $SD=.61$) daha olumludur.

4.2.3 Ortaokul ve Lise Öğrencileri Tarafından Algılanan Öğretmen Yakınlık Davranışları ile Öğrencilerin Okula Bağlılık Düzeylerinin Öğrencilerin Sınıf Kademesi Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Lise ve ortaokul öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışlarının öğrencilerin sınıf kademelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları Tablo 4.4'te verilmiştir.

Tablo 4.4: Lise ve Ortaokul Öğrencilerinin Algıladıkları Öğretmen Yakınlık Davranışlarının Öğrencilerin Sınıf Kademelerine Göre Karşılaştırılması

	Sınıf	N	\bar{X}	SD	Varyansı n Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Fark
Ortaokul	5. Sınıf	141	3,6504	,62213	G. Arası	4,856	3	1,619			
	6. Sınıf	163	3,5529	,70960	G. İçi	269,04	611	,440			
	7. Sınıf	151	3,4402	,62903	Toplam	273,89	614		3,676	,012	5>7, 8;
	8. Sınıf	160	3,4287	,68189							
	Topl.	615	3,5153	,66790							
Lise	9. Sınıf	121	3,1925	,54177	G. Arası	1,829	3	,610			
	10. Sınıf	118	3,3269	,57441	G. İçi	145,03	454	,319			
	11. Sınıf	118	3,2348	,56392	Toplam	146,86	457		1,908	,127	---
	12. Sınıf	101	3,3454	,58315							
	Topl.	458	3,2718	,56690							

Tablo 4.4 incelendiğinde ortaokul öğrencilerinin öğretmene yakınlık algıları sınıf kademelerine göre anlamlı bir farklılık gösterirken ($F=3.676$; $p<.01$); lise öğrencilerinin öğretmene yakınlık algıları sınıf kademelerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($F=1.908$; $p<.01$). Ortaokuldaki 5.sınıf öğrencileri ($\bar{X}=3.65$; $SD=.622$), 7.sınıf öğrencilere ($\bar{X}=3.44$; $SD=.629$) ve 8.sınıf öğrencilere ($\bar{X}=3.42$; $SD=.681$) göre öğretmenlerinin daha yakın davrandıklarını algılamaktadır.

Lise ve ortaokul öğrencilerinin okula bağlılıklarının öğrencilerin sınıf kademelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları Tablo 4.5'te verilmiştir.

Tablo 4.5: Lise ve Ortaokul Öğrencilerinin Okula Bağlılıklarının Öğrencilerin Sınıf Kademelerine Göre Karşılaştırılması

	Sınıf	N	\bar{X}	SD	Varyansı n Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Fark
Ortaokul	5. Sınıf	141	3,9601	,58921	G. Arası	26,249	3	8,750			
	6. Sınıf	163	3,7950	,60318	G. İçi	236,588	611	,387			
	7. Sınıf	151	3,5361	,65442	Toplam	262,837	614		22,597	,000	5>7, 8; 6>7, 8
	8. Sınıf	160	3,4309	,63842							
	Topl.	615	3,6745	,65427							
Lise	9. Sınıf	121	3,1270	,65384	G. Arası	,421	3	,140			
	10. Sınıf	118	3,1989	,61698	G. İçi	172,843	454	,381			
	11. Sınıf	118	3,1325	,56080	Toplam	173,264	457		,369	,775	---
	12. Sınıf	101	3,1298	,63410							
	Topl.	458	3,1476	,61574							

Tablo 4.5 incelendiğinde ortaokul öğrencilerinin okula bağlılıkları sınıf kademelerine göre anlamlı bir farklılık gösterirken ($F=22.597$; $p<.01$); lise öğrencilerinin okula bağlılıkları sınıf kademelerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($F=.369$; $p<.01$). Ortaokuldaki 5.sınıf öğrencileri ($\bar{X}=3.96$; $SD=.589$), 7.sınıf öğrencilere ($\bar{X}=3.53$; $SD=.654$) ve 8.sınıf öğrencilere ($\bar{X}=3.43$; $SD=.638$); 6.sınıf öğrencileri ($\bar{X}=3.79$; $SD=.603$), 7.sınıf öğrencilere ($\bar{X}=3.53$; $SD=.654$) ve 8.sınıf öğrencilere ($\bar{X}=3.43$; $SD=.638$) göre okula bağlılıklarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.2.4 Ortaokul ve Lise Öğrencileri Tarafından Algılanan Öğretmen Yakınlık Davranışları ile Öğrencilerin Okula Bağlılık Düzeylerinin Öğrencilerin Yaş Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Lise ve ortaokul öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışlarının öğrencilerin yaşlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları Tablo 4.6’da verilmiştir.

Tablo 4.6: Lise ve Ortaokul Öğrencilerinin Algıladıkları Öğretmen Yakınlık Davranışlarının Öğrencilerin Yaşlarına Göre Karşılaştırılması

	Yaş	N	\bar{X}	SD	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Fark
Ortaokul	10	66	3,7103	,57332	G. Arası	5,927	4	1,482	3,373	,010	10>13, 14
	11	138	3,5880	,71448	G. İçi	267,970	610	,439			
	12	118	3,5508	,65245	Toplam	273,898	614				
	13	154	3,4316	,64328							
	14	139	3,4128	,67861							
	Topl.	615	3,5153	,66790							
Lise	13	13	3,2462	,42168	G. Arası	1,092	4	,273	,848	,495	---
	14	116	3,2180	,54379	G. İçi	145,775	453	,322			
	15	129	3,3440	,57473	Toplam	146,867	457				
	16	102	3,2712	,57089							
	17	98	3,2442	,59583							
	Topl.	458	3,2718	,56690							

Tablo 4.6 incelendiğinde ortaokul öğrencilerinin öğretmene yakınlık algıları yaşlarına göre anlamlı bir farklılık gösterirken ($F=3.373$; $p<.01$); lise öğrencilerinin öğretmene yakınlık algıları yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($F=.848$; $p<.01$). Ortaokuldaki 10 yaşındaki öğrenciler ($\bar{X}=3.71$; $SD=.573$), 13 yaşındaki öğrencilere ($\bar{X}=3.43$; $SD=.643$) ve 14 yaşındaki öğrencilere ($\bar{X}=3.41$; $SD=.678$) göre öğretmenlerinin daha yakın davrandıklarını algılamaktadır.

Lise ve ortaokul öğrencilerinin okula bağlılıklarının öğrencilerin yaşlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları Tablo 4.7’de verilmiştir.

Tablo 4.7: Lise ve Ortaokul Öğrencilerinin Okula Bağlılıklarının Öğrencilerin Yaşlarına Göre Karşılaştırılması

	Yaş	N	\bar{X}	SD	Varyansı n Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Fark
Ortaokul	10	66	4,0016	,60405	G. Arası	26,840	4	6,710	17,344	,000	10>12, 13, 14; 11>13, 14; 12>14
	11	138	3,9039	,57630	G. İçi	235,998	610	,387			
	12	118	3,7190	,62952	Toplam	262,837	614				
	13	154	3,5185	,66674							
	14	139	3,4267	,61619							
	Topl.	615	3,6745	,65427							
Lise	13	13	3,1781	,77159	G. Arası	1,198	4	,300	,789	,533	---
	14	116	3,1180	,62196	G. İçi	172,066	453	,380			
	15	129	3,2268	,63332	Toplam	173,264	457				
	16	102	3,1032	,58547							
	17	98	3,1203	,59618							
	Topl.	458	3,1476	,61574							

Tablo 4.7 incelendiğinde ortaokul öğrencilerinin okula bağlılıkları yaşlarına göre anlamlı bir farklılık gösterirken ($F=17.344$; $p<.01$); lise öğrencilerinin okula bağlılıkları yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($F=.789$; $p<.01$). Ortaokuldaki 10 yaşındaki öğrenciler ($\bar{X}=4.00$; $SD=.604$), 12 yaşındaki öğrencilere ($\bar{X}=3.71$; $SD=.629$), 13 yaşındaki öğrencilere ($\bar{X}=3.51$; $SD=.666$) ve 14 yaşındaki öğrencilere ($\bar{X}=3.42$; $SD=.616$) göre öğretmenlerinin daha yakın davrandıklarını algılamaktadır.

4.2.5 Ortaokul ve Lise Öğrencileri Tarafından Algılanan Öğretmen Yakınlık Davranışları ile Öğrencilerin Okula Bağlılık Düzeylerinin Öğrencilerin Okul Türleri Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Ortaokul öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışları ve okula bağlılık düzeylerinin ortaokul türlerine göre anlamlı farklılık gösterip-göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t testi sonuçları Tablo 4.8’de verilmiştir.

Tablo 4.8: Ortaokul Öğrencilerinin Algıladıkları Öğretmen Yakınlık Davranışları ve Okula Bağlılık Düzeylerinin Ortaokul Türlerine Göre Karşılaştırılması

Değişkenler	Gruplar	N	\bar{X}	SD	t	sd	p
Öğretmen Yakınlık	İHOo	487	3,5367	,66787	1,552	613	,121
	Normal Oo	128	3,4338	,66430			
Okula Bağlılık	İHOo	487	3,6921	,64331	1,299	613	,194
	Normal Oo	128	3,6077	,69296			

Tablo 4.8 incelendiğinde öğrencilerin öğretmene yakınlık algıları ortaokul türlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t_{[613]}=1.552$; $p<.01$). Öğrencilerin okula bağlılıkları da ortaokul türlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t_{[613]}=1.299$; $p<.01$).

Lise öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışları ve okula bağlılık düzeylerinin lise türlerine göre anlamlı farklılık gösterip-göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA testi sonuçları Tablo 4.9’da verilmiştir.

Tablo 4.9: Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Öğretmen Yakınlık Davranışları ve Okula Bağlılık Düzeylerinin Lise Türlerine Göre Karşılaştırılması

	Okul	N	\bar{X}	SD	Varyansı	KT	sd	KO	F	p	Fark
					n						
Ö. Yak.	ML	162	3,2840	,56433	G. Arası	10,591	2	5,295	17,680	,000	ML>İH L AL>ML , İHL
	AL	145	3,4578	,51422	G. İçi	136,276	455	,300			
	İHL	151	3,0801	,55932	Toplam	146,867	457				
	Total	458	3,2718	,56690							
Ok. bağ.	ML	162	3,1777	,61864	G. Arası	6,100	2	3,050	8,301	,000	ML>İH L AL>İHL
	AL	145	3,2748	,58514	G. İçi	167,164	455	,367			
	İHL	151	2,9930	,61233	Toplam	173,264	457				
	Total	458	3,1476	,61574							

Tablo 4.9 incelendiğinde lise öğrencilerinin öğretmen yakınlık algıları okudukları lise türüne göre anlamlı bir farklılık gösterirken ($F=17.680$; $p<.01$); lise öğrencilerinin okula bağlılıkları da okudukları lise türüne göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($F=8.301$; $p<.01$). Meslek Lisesinde okuyan öğrenciler ($\bar{X}=3.28$; $SD=.564$), İmam Hatip Lisesinde okuyan öğrencilere ($\bar{X}=3.08$; $SD=.559$); Anadolu Lisesinde okuyan öğrenciler ($\bar{X}=3.45$; $SD=.514$) Meslek Lisesinde okuyan öğrenciler ($\bar{X}=3.28$; $SD=.564$) ve İmam Hatip Lisesinde okuyan öğrencilere ($\bar{X}=3.08$; $SD=.559$) göre öğretmenlerinin daha yakın davrandıklarını algılamaktadır. Meslek Lisesinde okuyan öğrencilerin ($\bar{X}=3.17$; $SD=.618$), İmam Hatip Lisesinde okuyan öğrencilere ($\bar{X}=2.99$; $SD=.612$) ve

Anadolu Lisesinde okuyan öğrencilerin ($\bar{X}=3.27$; $SD=.585$) İmam Hatip Lisesinde okuyan öğrencilere ($\bar{X}=2.99$; $SD=.612$) göre okula bağlılıkları daha fazladır.

4.2.6 Ortaokul ve Lise Öğrencileri Tarafından Algılanan Öğretmen Yakınlık Davranışları ile Öğrencilerin Okula Bağlılık Düzeylerinin Öğrencilerin Aile Gelir Düzeyleri Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Lise ve ortaokul öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışlarının öğrencilerin aile gelir düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları Tablo 4.10'da verilmiştir.

Tablo 4.10: Lise ve Ortaokul Öğrencilerinin Algıladıkları Öğretmen Yakınlık Davranışlarının Öğrencilerin Aile Gelir Düzeylerine Göre Karşılaştırılması

	Gelir	N	\bar{X}	SD	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Fark
Ortaokul	0-2000	52	3,5175	,52382	G. Arası	,006	2	,003			
	2001-4000	406	3,5170	,67235	G. İçi	273,892	612	,448	,006	,994	---
	4001+	157	3,5101	,70173	Toplam	273,898	614				
	Total	615	3,5153	,66790							
Lise	0-2000	38	3,2474	,52384	G. Arası	1,092	2	,546			
	2001-4000	305	3,3049	,56780	G. İçi	145,775	455	,320	1,704	,183	---
	4001+	115	3,1919	,57440	Toplam	146,867	457				
	Total	458	3,2718	,56690							

Tablo 4.10 incelendiğinde ortaokul öğrencilerinin öğretmen yakınlık algılarının ailelerinin gelir düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermediği ($F=.006$; $p<.01$); yine lise öğrencilerinin öğretmen yakınlık algılarının ailelerinin gelir düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermediği ($F=1.704$; $p<.01$) görülmektedir.

Lise ve ortaokul öğrencilerinin okula bağlılıklarının öğrencilerin aile gelir düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları Tablo 4.11'de verilmiştir.

Tablo 4.11: Lise ve Ortaokul Öğrencilerinin Okula Bağlılıklarının Öğrencilerin Aile Gelir Düzeylerine Göre Karşılaştırılması

	Gelir	N	\bar{X}	SD	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Fark
Ortaokul	0-2000	52	3,5283	,64435	G. Arası	1,319	2	,660	1,544	,214	---
	2001-4000	406	3,6795	,65595	G. İçi	261,518	612	,427			
	4001+	157	3,7100	,65087	Toplam	262,837	614				
	Total	615	3,6745	,65427							
Lise	0-2000	38	3,2078	,62093	G. Arası	,349	2	,175	,460	,632	---
	2001-4000	305	3,1555	,60091	G. İçi	172,915	455	,380			
	4001+	115	3,1066	,65479	Toplam	173,264	457				
	Total	458	3,1476	,61574							

Tablo 4.11 incelendiğinde ortaokul öğrencilerinin okula bağlılıklarının ailelerinin gelir düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermediği ($F=1.544$; $p<.01$); yine lise öğrencilerinin okula bağlılıklarının ailelerinin gelir düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermediği ($F=.460$; $p<.01$) görülmektedir.

4.2.7 Ortaokul ve Lise Öğrencileri Tarafından Algılanan Öğretmen Yakınlık Davranışları ile Öğrencilerin Okula Bağlılık Düzeylerinin Öğrencilerin Okul Türleri ve Okul Kademeleri Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Öğrencilerin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışları ve okula bağlılıklarının okul türlerine ve kademelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları Tablo 4.12’de verilmiştir

Tablo 4.12: Öğrencilerin Algıladıkları Öğretmen Yakınlık Davranışlarının ve Okula Bağlılıklarının Okul Tür ve Kademelerine Göre Karşılaştırılması

	Yaş	N	\bar{X}	SD	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Fark
Öğretmen Yak.	İHOo	487	3,5367	,66787	G. Arası	27,226	4	6,807	17,769	,000	İHOo>ML, İHOo>İHL; ; N.Oo>İHL; AL>İHL
	Nor. Oo	128	3,4338	,66430	G. İçi	409,102	1068	,383			
	ML	162	3,2840	,56433	Toplam	436,328	1072				
	AL	145	3,4578	,51422							
	İHL	151	3,0801	,55932							
	Toplam	1073	3,4113	,63798							
Okul Bağlılık	İHOo	487	3,6921	,64331	G. Arası	79,724	4	19,931	49,586	,000	İHOo>ML, Al, İHL; N.Oo> ML, Al, İHL; AL>İHL
	Nor. Oo	128	3,6077	,69296	G. İçi	429,280	1068	,402			
	ML	162	3,1777	,61864	Toplam	509,004	1072				
	AL	145	3,2748	,58514							
	İHL	151	2,9930	,61233							
	Toplam	1073	3,4496	,68907							

Tablo 4.12 incelendiğinde öğrencilerin öğretmen yakınlık algıları okul türüne göre anlamlı bir farklılık gösterirken ($F=17.769$; $p<.01$); öğrencilerinin okula bağlılıkları da

okudukları lise türüne göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($F=49.586$; $p<.01$). İmam Hatip Ortaokulunda okuyan öğrencilerin ($\bar{X}=3.53$; $SD=.667$) Meslek Lisesinde okuyan öğrencilere ($\bar{X}=3.28$; $SD=.564$), Anadolu Lisesinde okuyan öğrencilere ($\bar{X}=3.27$; $SD=.585$) ve İmam Hatip Lisesinde okuyan öğrencilere ($\bar{X}=2.99$; $SD=.612$) göre; Normal Ortaokulda okuyan öğrencilerin ($\bar{X}=3.60$; $SD=.692$) Meslek Lisesinde okuyan öğrencilere ($\bar{X}=3.28$; $SD=.564$), Anadolu Lisesinde okuyan öğrencilere ($\bar{X}=3.27$; $SD=.585$) ve İmam Hatip Lisesinde okuyan öğrencilere ($\bar{X}=2.99$; $SD=.612$) göre ve Anadolu Lisesinde okuyan öğrencilerin ($\bar{X}=3.27$; $SD=.585$) İmam Hatip Lisesinde okuyan öğrencilere ($\bar{X}=2.99$; $SD=.612$) göre okula bağlılıkları daha fazladır.

4.3. Araştırmanın “Lise ve Ortaokul Öğretmen Yakınlık Davranışları ile Öğrencilerin Okula Bağlılıkları Arasında Anlamlı Bir İlişki Var Mıdır?” Alt Amacına İlişkin Bulgular

Lise ve ortaokul öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışları ile öğrencilerin okula bağlılıkları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek ve karşılaştırmak için yapılan korelasyon analizleri Tablo 4.13’te verilmiştir.

Tablo 4.13: Lise ve Ortaokul Öğretmen Yakınlık Davranışları ile Öğrencilerin Okula Bağlılıkları Arasındaki Korelasyon Analizi

		Okula bağlılık	
Ortaokul	Öğretmen yakınlık davranışları	r	.563**
		p	.000
		n	615
Lise	Öğretmen yakınlık davranışları	r	.422**
		p	.000
		n	458

Tablo 4.13’te verilen korelasyon analizine göre ortaokul öğrencilerinin öğretmen yakınlık algıları ile okula bağlılık düzeyleri arasında orta düzeyde ve pozitif yönde ($r=.56$; $p<.01$) anlamlı ilişki vardır. Lise öğrencilerinin öğretmen yakınlık algıları ile okula bağlılık düzeyleri arasında da orta düzeyde ve pozitif yönde ($r=.42$; $p<.01$) ilişki olduğu görülmektedir.

4.4. Araştırmanın “Lise ve Ortaokul Öğretmen Yakınlık Davranışlarının Öğrencilerin Okula Bağlılığına Etkisi Var mıdır?” Alt Amacına İlişkin Bulgular

Lise ve ortaokul öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışlarının, öğrencilerin okula bağlılıklarını yordama düzeyine ilişkin sonuçlar Tablo 4.14’te gösterilmektedir.

Tablo 4.14: Lise ve Ortaokul Öğrencilerinin Algıladıkları Öğretmen Yakınlık Davranışlarının, Öğrencilerin Okula Bağlılıklarını Yordama Düzeyine İlişkin Yapılan Basit Regresyon Analizi

Okul	Bağımsız Değişken	Bağımlı Değişken	B	Std. Hata	(β)	t	p
Ortaokul	Sabit		1,736	,117		14,836	,000
	Öğretmen yakınlık davranışları	Okula bağlılık	,552	,033	,563	16,866	,000
R=.536; R²=.317; F=284,467; p<.000							
Okul	Bağımsız Değişken	Bağımlı Değişken	B	Std. Hata	(β)	t	p
Lise	Sabit		1,649	,153		10,770	,000
	Öğretmen yakınlık davranışları	Okula bağlılık	,458	,046	,422	9,928	,000
R=.422; R²=.178; F=98,572; p<.000							

Tablo 4.14’te verilen bulgular incelendiğinde ortaokul öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışları, öğrencilerin okula bağlılıklarını anlamlı bir şekilde yordadığı görülmektedir (β =.536; r^2 =.317; p <.05). Buna göre ortaokul öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışları, öğrencilerin okula bağlılıklarındaki toplam varyansın yaklaşık %32’sini açıklamaktadır. Başka bir anlatımla ortaokul öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışları, öğrencilerin okula bağlılıklarını olumlu yönde ve önemli ölçüde etkilemektedir.

Tablo 4.14’te verilen bulgular incelendiğinde lise öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışları, öğrencilerin okula bağlılıklarını anlamlı bir şekilde yordadığı görülmektedir (β =.422; r^2 =.178; p <.05). Buna göre lise öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışları, öğrencilerin okula bağlılıklarındaki toplam varyansın yaklaşık %18’ini açıklamaktadır. Başka bir anlatımla lise öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışları, öğrencilerin okula bağlılıklarını olumlu yönde ve

önemli ölçüde etkilemektedir. Ancak ortaokul öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışları, öğrencilerin okula bağlılıklarını lise öğrencilerine göre çok yüksek etkilemektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırmada ortaokul ve lise öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışlarının öğrencilerin okula bağlılıklarına etkisinin olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmış olup öğrencilerin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışlarının okula bağlılık düzeylerine etkisinin ortaokul ve lise karşılaştırmasına yer verilmiştir. Ayrıca ortaokul ve lise öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışları ile öğrencilerin okula bağlılık düzeylerinin demografik değişkenlere (cinsiyet, okul kademesi, sınıf kademesi, yaş, okul türü, aile gelir düzeyi) göre incelenmesine dair bulguların sonuçlarına da yer verilmiştir. Araştırmanın bu bölümünde bulgulardan elde edilen sonuçlara, sonuçlar üzerine bina edilen tartışmalara ve alana dair önerilere yer verilmiştir. Elde edilen bulgulardan hareketle araştırma sorularına cevap verilmiş, sonuçlar literatürde yer alan ilgili araştırma ve incelemeler dikkate alınarak tartışılmış ve araştırmacılar için öneriler sunulmuştur.

5.1. Sonuç ve Tartışma

5.1.1. Lise ve Ortaokul Öğrencilerinin Öğretmen Yakınlık Davranışları ve Okula Bağlılıkları Hangi Düzeyde Olduğuna İlişkin Tartışma

Araştırma bulgularına göre ortaokul ve lise öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışlarının “orta düzeyde” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin okula bağlılık düzeylerinin ise ortaokul kademesinde “yüksek düzeyde” olduğu görülürken lise kademesinde “orta düzeyde” olduğu tespit edilmiştir.

Bu bulgular ortaokul düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışlarının “orta düzeyde” olduğu sonucuna ulaşan (Geçer, 2002; Uluçay, 2017) çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Ayrıca bu araştırmada elde edilen bulgular, lise düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışlarının “orta düzeyde” olduğu sonucuna ulaşan (Aktaş, 2007; Çelik, Örenoğlu-Toraman ve Çelik, 2018; Geçer, 2002) çalışmalarla da benzerlik göstermektedir.

Ortaokul kademesinde öğrencilerin okula bağlılık düzeylerine dair bu araştırmada elde edilen bulgular, ortaokul kademesindeki öğrencilerin okula bağlılıklarının “yüksek düzeyde” olduğu sonucunu ortaya koyan (Altuntaş ve Sezer, 2017; Bellici, 2015; Can, 2008; Erdoğan, 2019; Filiz, 2018; Güdücü, 2019; Sarı ve Özgök, 2014; Sarı ve Özgök, 2016) çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Ayrıca bu araştırmada elde edilen bulgular, lise düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin okula bağlılıklarının “orta düzeyde” olduğu sonucuna ulaşan (Akman, 2013; Arastaman, 2006; Bilgin ve Taş, 2018; Çakır, 2019; Kalaycı ve Özdemir, 2013; Kızıldağ, Demirtaş-Zorbaz ve Zorbaz, 2017; Yılmaz, 2015) çalışmalarla benzerlik göstermektedir.

Araştırmamız neticesinde elde ettiğimiz bulgular ile literatürdeki araştırmalarda ortaya konulan sonuçlar karşılaştırıldığında; farklı illerde ikamet etseler ve farklı demografik özelliklere sahip olsalar bile ortaokul ve lise öğrencileri ile alakalı algılanan öğretmen yakınlık davranışları ve okula bağlılık düzeyleri arasında benzerlikler bulunmaktadır. Özellikle elde ettiğimiz bu bulgular; öğrencilerin ortaokul kademesinde okul ile kurdukları yüksek düzeydeki bağların, lise hayatına geçiş ve ergenliğe giriş ile birlikte giderek zayıfladığı; ergenlikte algıların farklılaşması ve önceliklerin değişmesi ile beraber ergenlerin ait olma ihtiyaçlarını çok farklı yapılarca, kurumlarca ve hatta olgularca tatmin etme yoluna gitme isteklerinin var olduğu bilgisini destekler mahiyettedir.

5.1.2. Ortaokul ve Lise Öğrencilerinin Cinsiyet, Okul Kademesi, Sınıf Kademesi, Yaş, Okul Türü, Aile Gelir Düzeylerine Göre Algılanan Öğretmen Yakınlık Davranışları ile Öğrencilerin Okula Bağlılık Düzeylerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Tartışma

Elde ettiğimiz bulgular neticesinde ortaokul ve lise öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışları ile cinsiyet değişkeni arasında ortaokul düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilirken lise düzeyinde öğrencilerin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir. Bu bulgular ortaokul düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılıklar gösterdiği sonucunu ortaya koyan (Geçer, 2002; Uluçay, 2017) çalışmalar ile benzerlik göstermektedir. Lise düzeyinde ise Aktaş (2007) tarafından İstanbul ili merkezli yapılan lise öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlığı ile güdülenme düzeyleri arasındaki ilişkinin araştırıldığı çalışmaya göre lise düzeyinde

öğrenim gören öğrencilerin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği elde ettiğimiz bulgular ile benzerlik göstermektedir. Ancak ilgili literatür incelendiğinde lise düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılığın var olduğu sonucuna ulaşan (Geçer, 2002; Uluçay, 2017; Işık, 2019) çalışmalar da bulunmaktadır.

Ortaokul ve lise öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışlarının öğrenim gördükleri okul kademelerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Ortaokul öğrencilerinin öğretmen yakınlık algılarının lise öğrencilerinin öğretmen yakınlık algılarına kıyasla daha olumlu olduğu görülmüştür. Elde edilen bu sonucun, ortaokul ve lise öğrencilerinin öğretmen yakınlık davranışları üzerine çalışmalar yapmış olan Geçer (2002), Aktaş (2007), Uluçay (2017) ve Çelik, Örenoğlu-Toraman ve Çelik (2018)'in çalışmalarından elde ettikleri bulgular ile benzerlik gösterdiği şeklinde yorumlanabilir.

Algılanan öğretmen yakınlık davranışları düzeylerinin elde ettiğimiz bulgular neticesinde ortaokul öğrencilerinin sınıf kademesi değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ortaokul kademesinde öğrencilerin sınıf kademeleri arttıkça öğretmenlerinden algıladıkları yakınlık davranışları düzeylerinde düşüş gözlemlenmiştir. Bu bağlamda ortaokul 5. Sınıf öğrencilerinin 6. sınıf, 7. sınıf ve 8. sınıf öğrencilerine göre öğretmenlerinin kendilerine daha yakın davrandığını algıladıklarını söyleyebiliriz. Lise öğrencilerinde ise öğretmen yakınlık algıları sınıf kademelerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Lise öğrencileri için ulaşılan bu sonuç, Çelik (2018) tarafından yapılan matematik dersi özelinde ortaöğretim öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışlarının derse katılım düzeylerine etkisinin araştırıldığı çalışmadaki ortaöğretim sınıf kademeleri değişkeninin algılanan öğretmen yakınlık davranışları ile anlamlı farklılıklar gösterdiği sonucuyla benzerlik taşımamaktadır. Ancak söz konusu çalışmadaki araştırmanın sadece matematik dersi ve matematik dersi öğretmeni üzerinden gerçekleşmesinin önemli bir sınırlılık olduğu ve sonuca etki ettiği görülmektedir.

Ortaokul ve lise öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışlarının öğrencilerin yaşlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA analizi neticesinde öğrencilerin ortaokul düzeyinde öğretmen yakınlık algılarının yaşlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna

ulaşmıştır. Ortaokul kademesinde öğrencilerin yaşları arttıkça öğretmenlerinden algıladıkları yakınlık davranışları düzeylerinde düşüş gözlemlenmiştir. Ortaokuldaki 10 yaşındaki öğrencilerin, 13 yaşındaki öğrencilere ve 14 yaşındaki öğrencilere göre öğretmenlerinden algıladıkları yakınlık davranışlarının düzeyinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Lise düzeyinde ise öğrencilerin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışları öğrencilerin yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Ortaokul ve lise öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışlarının öğrenim gördükleri okul türüne göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan analizler neticesinde ortaokul öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışları ortaokul türlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür. Lise öğrencilerinin ise algıladıkları öğretmen yakınlık davranışlarının okul türlerine göre anlamlı farklılıklar gösterdiği görülmüştür. Bu sonuç, lise öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlığı ile güdülenme düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik çalışma yapan Aktaş (2007) ile lise öğrencilerinin matematik dersindeki öğretmen yakınlık davranışlarının dersin katılım düzeyine etkisini araştıran Işık (2019)'ın ulaştığı sonuçlarla benzerlik taşımaktadır. Elde edilen bulgular perspektifinde meslek lisesi öğrencilerinin imam hatip lisesinde okuyan öğrencilere, anadolu lisesinde okuyan öğrencilerin de meslek lisesinde okuyan öğrenciler ile imam hatip lisesinde okuyan öğrencilere göre öğretmenlerinden algıladıkları yakınlık davranışları düzeyinin daha yüksek olduğu söylenebilir.

Ortaokul ve lise öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışlarının öğrencilerin aile gelir düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan ANOVA analizi sonuçlarına göre hem ortaokul öğrencilerinin hem de lise öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışlarının öğrencilerin ailelerinin gelir düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir.

Ortaokul ve lise öğrencilerinin okula bağlılıklarının demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğine bakacak olursak; ortaokul ve lise öğrencilerinin okula bağlılıklarının cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir. Yapılan analizler doğrultusunda hem ortaokulda hem de lisede kız öğrencilerin, erkek öğrencilere kıyasla okula bağlılıklarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Elde edilen bu bulgular öğrencilerin okula bağlılıklarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılıklar gösterdiği sonucunu ortaya koyan (Arastaman, 2006; Mengi, 2011; Bellici, 2015; Alparslan, 2016; Çakır, 2019) çalışmalar ile benzerlik göstermektedir. Ortaokul

öğrencilerini okula bağlılıklarının öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşan ve önceki çalışmaların aksine erkek öğrencilerin okula bağlılıklarını kız öğrencilerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşan çalışmalar (Dönmez, 2016; Sağlam, 2016) da mevcuttur. Ayrıca öğrencilerin okula bağlılıklarını cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediğini belirten çalışmalar (Can, 2008; Yılmaz, 2015; Erdoğan, 2019) da mevcuttur.

Ortaokul ve lise öğrencilerinin okula bağlılıklarının öğrenim gördükleri okul kademelerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan t-testi sonuçlarına göre öğrencilerin okula bağlılıkları öğrenim gördükleri okul kademelerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Özellikle ortaokul öğrencilerinin okula bağlılık algılarının lise öğrencilerinin okula bağlılık algılarına kıyasla daha olumlu olduğu görülmüştür. Elde edilen sonuçlar incelendiğinde ortaokul öğrencilerinin okula bağlılıklarının lise öğrencilerinin okula bağlılıklarına kıyasla daha yüksek olduğunu tespit edilmiş olması, benzer sonuçları veren araştırmaların (Arastaman, 2006; Can, 2008; Mengi, 2011; Bellici, 2013; Alparıslan, 2016; İşeri ve Tabak, 2019) sonuçları ile yakınlık arz etmektedir.

Ortaokul ve lise öğrencilerinin okula bağlılıklarının öğrenim gördükleri sınıf kademelerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA analizi sonuçlarına göre; ortaokul öğrencilerinin sınıf kademelerine göre okula bağlılıkları anlamlı bir farklılık göstermektedir. Lise öğrencilerinin okula bağlılıkları ise sınıf kademeleri değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür. Bu bulgular neticesinde ortaokul kademesinde öğrenim gören öğrencilerin sınıf kademeleri yükseldikçe okula bağlılık düzeyleri düşmektedir. Elde edilen bu bulgular ortaokul ve lise öğrencilerinin okula bağlılıklarının sınıf kademelerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine dair çeşitli sonuçlar bulan alanyazındaki yapılan çalışmalar (Bellici, 2015; Sağlam, 2016; Alparıslan, 2016; Altuntaş ve Sezer, 2017; Filiz, 2018) ile benzerlik göstermektedir. Alanyazın incelendiğinde ortaokul öğrencilerinin sınıf kademelerine göre okula bağlılık düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı sonucuna ulaşan (Dönmez, 2016) ve lise öğrencilerinin okula bağlılıklarının sınıf kademelerine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşan (Mengi, 2011; Yılmaz, 2015) elde ettiğimiz bulgular ile benzerlik göstermeyen çalışmalar da mevcuttur.

Ortaokul ve lise öğrencilerinin okula bağlılıklarının öğrencilerin yaşlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA analizi sonuçları incelendiğinde ortaokul öğrencilerinin okula bağlılıklarının yaşlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür. Ortaokul öğrencilerinin yaşları yükseldikçe okula olan bağlılıklarında düşüş yaşandığı gözlemlenmiştir. Lise öğrencilerinin ise okula bağlılıklarının yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bu bulgular, ortaokul ve lise öğrencilerinin okula bağlılıklarının öğrencilerin yaşlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine dair çeşitli bulgular bulan alanyazındaki yapılan çalışmalar (Can, 2008; Bellici, 2015; Alparslan, 2016) ile benzerlik göstermektedir.

Ortaokul ve lise öğrencilerinin okula bağlılıklarının öğrenim gördükleri okul türüne göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan analizler neticesinde ortaokul öğrencilerinin okula bağlılıklarının öğrenim gördükleri okul türlerine (Normal Ortaokul – İmam Hatip Ortaokulu) göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Lise öğrencilerinin ise okula bağlılıklarının öğrenim gördükleri okul türlerine (Anadolu Lisesi – İmam Hatip Lisesi – Meslek Lisesi) göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür. Lise öğrencilerinin öğrencilerinin öğrenim gördükleri okul türlerinden Meslek Lisesinde okuyan öğrencilerin İmam Hatip Lisesinde okuyan öğrencilere ve Anadolu Lisesinde okuyan öğrencilerin de hem İmam Hatip Lisesinde okuyan hem de Meslek Lisesinde okuyan öğrencilere göre okula bağlılıkları daha fazladır. Elde ettiğimiz bu bulgular alanyazın incelendiğin de, ortaokul ve lise öğrencilerinin okula bağlılıklarının öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türüne göre farklılık gösterip göstermediği ile alakalı birçok çalışma (Dönmez, 2016; Erdoğan, 2019; Yılmaz, 2015) ile benzerlik gösterdiği bilgisine ulaşılmıştır. Ayrıca ortaokul ve lise öğrencilerinin öğrenim gördükleri okul türü ve kademelerine göre okula bağlılıklarında ve algılanan öğretmen yakınlık davranışları düzeylerinde anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla yapılan ANOVA analizi neticesinde; imam hatip ortaokulunda okuyan öğrencilerin, meslek lisesinde okuyan öğrencilere, anadolu lisesinde okuyan öğrencilere ve imam hatip lisesinde okuyan öğrencilere göre okula bağlılıkları daha fazladır. Normal ortaokulların ise okula bağlılık düzeyleri meslek lisesinde okuyan öğrencilere, anadolu lisesinde okuyan öğrencilere ve imam hatip lisesinde okuyan öğrencilere göre daha fazladır. Algılanan öğretmen yakınlık davranışları düzeyi

bakımından ise elde edilen verilere bakıldığında imam hatip ortaokulunda öğrenim gören öğrencilerin algılanan öğretmen yakınlık davranışları düzeyi, meslek lisesinde öğrenim gören öğrenciler ile imam hatip lisesinde öğrenim gören öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmektedir.

Ortaokul ve lise öğrencilerinin okula bağlılıklarının öğrencilerin ailelerinin gelir düzeylerine göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA analizi sonucunda; hem ortaokul öğrencilerinin hem de lise öğrencilerinin okula bağlılıkları, ailelerinin gelir düzeyleri göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Elde edilen bu bulgular ortaokul ve lise öğrencilerinin okula bağlılıklarının aile gelir düzeylerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığını ortaya koyan çalışmalar (Alparslan, 2016; Altuntaş ve Sezer, 2017; Erdoğan, 2019; Mengi, 2011; Sağlam, 2016;) ile benzerlik taşımaktadır. Alanyazın incelendiğinde ortaokul ve lise öğrencilerinin okula bağlılıklarını öğrencilerin ailelerinin gelir düzeylerine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşan çalışmalarla (Arastaman, 2006; Bellici, 2015; Filiz, 2018) da karşılaşılmıştır.

Genel olarak baktığımızda ortaokul ve lise öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışlarının ve okula bağlılıklarının değişkenlerden etkilenme durumlarının değişkenlerin türüne göre farklılaştığını görüyoruz. Ortaokul öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışları düzeylerinin kız öğrencilerin erkek öğrencilere, sınıf düzeyi düşük olanların sınıf düzeyi yüksek olanlara ve yaşları küçük olanların yaşları büyük olanlara kıyasla daha yüksek olduğu görülmüştür. Lise öğrencilerinde ise öğretmen yakınlık davranışları düzeylerinin sadece öğrenim gördükleri okul türüne değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür. Buna göre Anadolu lisesinde öğrenim gören öğrencilerin Meslek lisesinde öğrenim gören öğrencilere, Meslek lisesinde öğrenim gören öğrencilerin de İmam Hatip lisesinde öğrenim gören öğrencilere kıyasla algıladıkları öğretmen yakınlık davranışları düzeyi yüksektir.

Okula bağlılık düzeylerinin de ortaokul ve lise öğrencilerinde değişkenlerden etkilenme durumları değişkenlerin türüne göre farklılaştığı görülmüştür. ortaokul öğrencilerinin okula bağlılık düzeylerinin, kız öğrencilerin erkek öğrencilere, sınıf düzeyi düşük olanların sınıf düzeyi yüksek olanlara ve yaşları küçük olanların yaşları büyük olanlara kıyasla daha yüksek olduğu görülmüştür. Lise öğrencilerinde ise okula bağlılık düzeyleri cinsiyet ve okul türü değişkenine göre farklılaşmaktadır. Buna göre

lise öğrencileri içerisinde kız öğrencilerin erkek öğrencilere, Anadolu lisesinde öğrenim gören öğrencilerin Meslek lisesinde öğrenim gören öğrencilere, Meslek lisesinde öğrenim gören öğrencilerin de İmam Hatip lisesinde öğrenim gören öğrencilere kıyasla okula bağlılık düzeyleri yüksektir.

5.1.3. Ortaokul ve Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Öğretmen Yakınlık Davranışları ile Öğrencilerin Okula Bağlılıkları Arasındaki İlişki İçin Korelasyon Analizi Sonuçlarına İlişkin Tartışma

Ortaokul ve lise öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışları ile öğrencilerin okula bağlılıkları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek için yapılan korelasyon analizine göre ortaokul öğrencilerinin öğretmen yakınlık algıları ile okula bağlılık düzeyleri arasında orta düzeyde ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Lise öğrencilerinin de öğretmen yakınlık algıları ve okula bağlılık düzeyleri arasında orta düzeyde ve pozitif yönde ilişki olduğu görülmüştür. Elde edilen bu bulgular, ilgili alanyazın incelendiğinde, öğrencilerin okula bağlılıklarını ele alan birçok çalışmanın elde ettiği bulgular ile benzerlik göstermektedir.

Altuntaş ve Sezer (2017) ortaokul öğrencilerinin okula bağlılıklarının incelenmesi konulu yaptıkları araştırma neticesinde elde ettikleri bulgularda; öğrencilerin öğretmenlerine karşı duydukları memnuniyet ve öğretmenlerine karşı besledikleri olumlu düşünceler ile öğrencilerin okula bağlılıkları arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Araştırma sonucunda elde edilen verilere göre öğrencilerin okuldaki memnuniyet duyduğu öğretmenlerin sayısının artmasının öğrencilerin okula bağlılıklarına olumlu yönde etki edeceği sonucuna ulaşılmıştır.

Uslu (2012), ilköğretim okulu öğrencilerinin okula aidiyeti üzerine yaptığı çalışmasının sonucunda ulaştığı bulgular neticesinde, öğrencilerin öğretmenleri ile kurduğu ilişkinin olumlu yönde olmasının öğrencilerin okula bağlılık düzeylerini arttıracaklarını ifade etmektedir. Araştırmada elde edilen bulgular, öğrencilerin okula bağlılığı üzerinde en önemli yordayıcı değişkenin öğrenci-öğretmen ilişkisi olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin öğretmenleri ile ilişkileri ve etkileşimlerinin sosyal bir bağlamda geliştiği ve öğrencilerin okuldaki zamanlarının büyük bir çoğunluğunu öğretmenleri ile geçirdiği göz önünde bulundurulduğunda okula bağlılığı etkileyen diğer değişkenlerden öğretmen yakınlığının ayrıldığını görmekteyiz.

Skinner ve Belmont (1993) öğretmen davranışları ile öğrencilerin okula bağlılıklarının karşılıklı etkilerinin sınıf motivasyonu açısından incelediği çalışması neticesinde ulaştığı bulgular öğretmenlerin davranışlarının öğrencilerin okul ve sınıf aidiyetine anlamlı ve güçlü bir etkiye sahip olduğu yönündedir. Öğretmenlerin öğrencilerine duydukları sevginin, gösterdikleri özveri ve güvenin yakınlık davranışlar vasıtasıyla öğrencilere iletilmesi öğrencilerin okula ve sınıfa aidiyetine olumlu etki etmektedir. Öğretmenleri tarafından yakınlık davranışları görmeyen hatta öğretmenlerinden gereğinden daha az ilgi gören öğrencilerin okula bağlılıklarının azalmasının yanında öğretmenleri ile alakalı algıları da olumsuz etkilenmektedir. Araştırmanın elde ettiği bulgular neticesinde öğrencilerin beklentilerine karşılık veren, yanıt aradığı sorularda ona destek ve katkılar sunan öğretmeni sayesinde okuluna davranışsal bağlılığı, öğretmenlerinden görecekları sıcak ve sevecen davranışlar sayesinde kendini okul ortamında daha mutlu görmesi sayesinde de okuluna duyuşsal bağlılığı gelişmektedir. Brewster ve Bowen (2004) ise ABD’de yaşayan latin öğrencilerin okula bağlılıkları ve öğretmen desteği konulu çalışmalarında, hem ortaokul hem de lise öğrencilerine (cinsiyet, aile yapıları ve hane halklarının yoksulluk durumları farketmeksizin) öğretmenleri tarafından destek ve yakınlık gösterilmesinin öğrencilerin okula bağlılıklarına fayda sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bilgin ve Taş (2018) ise ergenlerde okula bağlılığın yordayıcılarını çalıştığı çalışmada öğrencilerin okula bağlılığı ile destekleyici öğretmen davranışları arasında orta düzeyde pozitif bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşmıştır. Araştırmada öğrencilerin okula bağlılıklarına etki eden değişkenlerin önem sırasına dair yapılan sıralamada en önemli değişkeninin destekleyici öğretmen davranışları olduğu görülmüştür. Mengi (2011) lise 10. ve 11. sınıf öğrencilerinin sosyal destek ve öz-yeterlik düzeylerinin öğrencilerin okula bağlılıkları ile ilişkisini araştırdığı çalışmada, öğrencilerin öğretmenlerinden gördükleri sosyal destek arttıkça öğrencilerin okula bağlılıklarında artış olduğu görülmüştür. Bulgular neticesinde öğrencilerin okula bağlı olma durumlarının öğrencilerin öğretmenlerinden gördüğü sosyal destekten bağımsız olarak değerlendirilemeyeceğini öngörülmektedir.

Kızılay (2008) ortaokul öğrencilerinin okula bağlılıklarına dair öğretmen ve öğrenci görüşleri üzerine yaptığı araştırma da elde ettiği veriler, öğrencilerin okula bağlılıklarında öğretmenlerin davranışlarının çok büyük bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle öğrencilerin okula bağlılık ile alakalı görüşleri

incelendiğinde; öğretmenlerinin kendilerine karşı tutum ve davranışlarında sert olması, alay etmesi, lakap takması, not ile korkutması, güven tesis edememesi ve öğrencileri yeterince dinlememesi, öğrencilerin okula bağlılıklarını azaltan önemli etkenlerden gösterilmektedir. Karababa, Oral ve Dilmaç (2018) da öğrencilerin okula bağlılıklarında rol oynayan değişkenler üzerine yaptıkları çalışmalarda elde ettiği bulgular ışığında, öğrencilerin okula bağlılıkları ile algılanan öğretmen sosyal desteği arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişkinin var olduğu görülmüştür. Bu bulgular doğrultusunda öğrencilerin algıladıkları öğretmen desteği arttıkça okula bağlılık düzeylerinde artış olacağı sonucuna ulaşılmıştır. Kalaycı ve Özdemir (2013) de yaptıkları araştırma neticesinde öğrencilerin okula bağlılığı ile öğrencilerin öğretmenlerinden duydukları memnuniyet arasında pozitif ve orta düzeyde bir ilişkinin var olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Sonuç olarak öğrenciler öğretmenlerinin kendileri ile ilgi ve alaka kurduğuna, fikirlerine değer verdiğine inanırlarsa okula karşı bağlılıklarının yüksek düzeyde olması beklenen bir durumdur. Yapılan araştırmalar da göz önünde bulundurulduğunda, sınıfta öğrenme ortamını hazır eden, öğrencileri ile etkileşimi hiç koparmayarak onları olumlu yönde yönlendiren ve onlara karşı adaletten şaşmayan yani kısacası öğretmen yakınlık davranışlarını öğrencilerine sergileyen öğretmenlerin, öğrencilerin okul içerisinde kendini özel hissetmesinde, kendini okulun bir parçası olarak görmesinde ve okula duyduğu bağlılığın artmasında etkisinin diğer önemli değişkenlere (akranlar – aile – okul – vd.) göre daha büyük olduğu görülmüştür.

5.1.4. Ortaokul ve Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Öğretmen Yakınlık Davranışlarının Öğrencilerin Okula Bağlılıklarını Yordamasına İlişkin Tartışma

Ortaokul öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışlarının, öğrencilerin okula bağlılıklarını anlamlı bir şekilde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre ortaokul öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışlarının öğrencilerin okula bağlılıklarındaki toplam varyansın %32'sini açıkladığı görülmüştür. Elde edilen bu bulgular bize, ortaokul öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışlarının öğrencilerin okula bağlılıklarını olumlu yönde ve önemli bir ölçüde etkilediğini göstermektedir. Lise öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışlarının öğrencilerin okula bağlılıklarını yordama düzeyine dair yapılan regresyon analizi neticesinde elde edilen bulgulara göre; lise öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışlarının öğrencilerin okula bağlılıklarını

anlamli bir Şekilde yordadığı sonucuna ulaşışmıştır. Buna göre Lise ğrencilerinin algıladıkları ğretmen yakınlık davranışlarının öğrencilerin okula bağlılıklarındaki toplam varyansın %18'ini açıkladığı görülmüştür. Elde edilen bu bulgular, lise ğrencilerinin algıladıkları ğretmen yakınlık davranışlarının öğrencilerin okula bağlılıklarını olumlu yönde ve önemli ölçüde etkilediğini göstermektedir. Ortaokul ve lise düzeyinde genel bir değerlendirme yapılacak olursa, ortaokul ğrencilerinin algıladıkları ğretmen yakınlık davranışlarının lise ğrencilerinin algıladıkları ğretmen yakınlık davranışlarına göre okula bağlılık düzeyine çok daha fazla etki ettiği söylenebilir.

Aktaş (2007) araştırmasında öğrencilerin, öğretmenlerinden gördükleri sözlü ve sözsüz tüm yakınlık davranışlarının öğrencilerde öğretmenlerine karşı yakınlık hissini geliştireceği ve bu yakınlığın neticesinde önce öğretmenlerine sonra da okula olan sevgi ve bağlılığın artacağı sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca ğretmen yakınlık davranışlarının öğrencilerin okula dair besledikleri sevgi ve bağlılığa olumlu bir etkisinin olduğu tespit edilmiştir. zdemir vd. (2010)'nin ilköğretim okulu ğrencilerinin okul iklimi algılarını yordayan değişkenler üzerine yaptıkları çalışmada elde edilen verilere göre destekleyici ğretmen davranışlarının öğrencilerin okula bağlılıklarını anlamli bir Şekilde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca ğrencilerin öğretmenlerinden gördükleri bu yakınlık davranışlarının öğrencilerin başarı algılarına katkı sağlayacağı ifade edilmiştir.

Uslu (2012)'nun ilköğretim ğrencilerinin okula aidiyetinde ğretmen ve ğrenci ilişkisi, akran ilişkisi ve aile katılımının rolü üzerine yapmış olduğu çalışmasında elde ettiği veriler ğrenci ve ğretmen arasındaki ilişkinin ve etkileşimin öğrencilerin okula bağlılık düzeylerini anlamli düzeyde yordadığını göstermektedir. Ayrıca araştırma neticesinde öğrencilerin öğretmenleri ile olan iletişimi, öğrencilerin okula bağlılıklarını yordayıcı diğer değişkenlerden yordama gücü en yüksek olan değişken olduğu görülmüştür. Kalaycı ve zdemir (2013) lise ğrencilerinin okul yaşamlarına ilişkin algılarının okula bağlılıkları üzerindeki etkisini araştırdığı çalışmasında, öğrencilerin okula bağlılıkları ile öğrencilerin öğretmenlerinden duydukları memnuniyet arasında orta düzeyde ve anlamli bir ilişkinin var olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Altuntaş ve Sezer (2017) ortaokul ğrencilerinin okula bağlanmalarının incelenmesine dair yaptıkları çalışmada, ortaokul ğrencilerinin öğretmenlerine karşı duyduğu

memniyet ile okula bağlılıkları arasında anlamlı bir ilişkinin var olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin okula bağlılıklarında öğrencilerin öğretmenlerine karşı geliştirdikleri davranışsal bağlılığın önemli bir etkisinin olduğu tespitinde bulunulmuştur. Bilgin ve Taş (2018) ise ergenlerde okula bağlılığın yordayıcıları olarak okul iklimi ve sosyal medya bağımlılığı üzerine yapmış oldukları çalışmalarında elde ettikleri bulgulara göre, ergenlerin öğretmenlerinden gördükleri destekleyici davranışların, onların okula bağlılıklarını anlamlı ve pozitif yönde yordadığını tespit etmişlerdir.

Karababa, Oral ve Dilmaç (2018) ortaokul öğrencilerinde okula bağlılığı araştırdıkları çalışmalarında, ortaokul öğrencilerinde okula bağlılık ile algılanan öğretmen sosyal desteği arasında anlamlı bir ilişkinin varlığını ortaya koymuşlar ve öğretmenlerinden görülen desteğin öğrencilerin okula bağlılıklarını yordayıcı konumda olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Özgenel, Yılmaz ve Baydar (2018) ortaokul öğrencilerinin okula bağlılıkları ile alakalı yapmış oldukları çalışmalarında elde ettikleri bulgulara göre ortaokul öğrencilerinin okula bağlılıkları ile destekleyici öğretmen davranışları arasında orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin var olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Bu araştırmada; ortaokul ve lise öğrencileri tarafından algılanan öğretmen yakınlık davranışlarının, öğrencilerin okula bağlılıklarını anlamlı ve önemli bir ölçüde yordadığı görülmektedir. Bu bulgulardan hareketle öğretmenlerin öğrencilerinin eğitim hayatları boyunca sayısız faydalar sağlayacağı okula bağlılıkların olumlu bir şekilde gelişmesi için yakınlık davranışlarını sergilemelerinin çok önemli olduğu söylenebilir. Ortaokul ve lise öğrencilerinin özellikle ergenliğin getirdiği büyük ruhi ve bedeni değişimleri yaşadığı bir zaman dilimi içinde öğretmenlerinden görecekları her türlü yakınlık ifade eden davranış, onların öğretmenleriyle, okullarıyla ve kendileriyle iyi ilişkiler kurabilmelerine olumlu yönde katkı sağlayacağı söylenebilir. Ortaokul ve lise öğrencilerinin okula bağlılık puanlarının ortalamaları dikkate alındığında, öğrencilerin algıladıkları öğretmen yakınlık davranışlarının öğrencilerin okula bağlılıklarını yordama gücünün anlamlı olduğu söylenebilir. Sonuç olarak, bu araştırma neticesinde elde edilen bulgular ile ilgili alanyazında yer alan araştırmaların sonuçlarından da hareketle ortaokul ve lise öğrencilerinin okula bağlılıklarında, algılanan öğretmen yakınlık davranışlarının anlamlı bir etkisinin olduğu söylenebilir.

5.2. Öneriler

Bu araştırma öğrencilerin, öğretmenlerinden algıladıkları yakınlık davranışlarının okula bağlanmalarında olumlu bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymuştur. Dolayısıyla okullarda öğrenciler ile etkileşime giren her öğretmenin, öğrencilerin hayatlarında çok önemli bir etkiye sahip olan okulları ile aralarında kuracakları bağda kritik bir rol oynadığının bilincinde olması arzu edilmektedir. Öğretmenlerde öğrencilere yönelik sergilenen yakınlık davranışlarının önemine binaen bir farkındalığın oluşması için öğretmenlik mesleğine hazırlık aşaması olan üniversite eğitimi ve aday öğretmenlik süreci, mesleki çalışmalar programları ve hizmet içi eğitim çalışmaları değerlendirilebilir. Bu düzenlemeler ile hem öğretmenler arasında yeni bir gündem oluşmasında hem de öğrencilerin okula bağlılıklarına olumlu faydalar sağlanmasında etkili sonuçlar elde edilebilir.

Bu çalışmada öğretmenlerin, öğrencilerine yönelik sergilemiş oldukları yakınlık davranışlarının onların okula bağlılıklarına etkileri üzerinde durulmuştur. Ancak öğretmenlerin bu yakınlık davranışlarını sergilemedeki beceri ve kabiliyetlerini nasıl geliştireceği, var olan olumlu iletişim becerilerini nasıl arttıracacağı ve bu olumlu gelişmelerin gerçekleşmesi için öğretmenlerin ve eğitim camiasının ne tür faaliyetlere ihtiyaç duyacağı üzerinde bir görüş serdedilmemiştir. Elde edilen bu kapsamlı bulgulardan hareketle, öğrencilerin okula bağlılıkta önemli ve yüksek düzeyde etkilendiği öğretmen yakınlık davranışlarının geliştirilmesi için neler yapılması gerektiği gelecekte bu alanla ilgili yapılacak çalışmalara konu edinilebilir.

Araştırmamız okula bağlılık ve öğretmen yakınlık davranışları kavramlarını çeşitli değişkenlere göre ele almıştır. Konuyla alakalı ileride yapılacak çalışmalarda elde edilen verilerin zenginleştirilmesi amacıyla kavramların, öğrencilerin akademik başarıları ve sosyal yaşamları ile ilişkisi incelenebilir. Aynı zamanda eğitimin bir bütün olduğu düşünüldüğünde öğretmenlerin, öğrencilerin hayatlarına önemli faydalar sağlayan her türlü yakınlık davranışlarının sergilenmesinde ve bu durumun devamlılığında okul yöneticilerinin ne gibi sorumlulukları olduğu/olması gerektiği araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Akman, S. (2013). *Lise öğrencilerinin şiddete yönelik tutumları ile okula bağlılık duygusu arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, İstanbul.
- Aksu, A. ve Balcı, Y. (2009). Genel Liselerde Örgütsel Bağlılık ve Dönüşümsel Liderlik. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 4(4): 1467-1480.
- Aktaş, G. (2007). *Ortaöğretim öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlığı ile güdülenme düzeyleri arasındaki ilişki: İstanbul ili örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı Anabilim Dalı, İstanbul.
- Alparslan, N. (2016). *Anne babası boşanmış ergenlerin benlik saygısı ve okula bağlılık düzeylerinin incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Altuntaş, S. ve Sezer, Ö. (2017). Ortaokul Öğrencilerinin Okula Bağlanmalarının İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1): 83-97.
- Andersen, J. F. (1979). *Teacher Immediacy As a Predictor of Teaching Effectiveness*. Dan, Nimmo (Eds.), *Communication Yearbook 3*, New Jersey, Transaction Books, 543-559.
- Arastaman, G. (2006). *Ankara ili lise birinci sınıf öğrencilerinin okula bağlılık durumlarına ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi ve Teftişi Bilim Dalı, Ankara.
- Balcı, A. (1988). Etkili Okul. *Eğitim ve Bilim*, 70: 21-30.
- Batten, M. ve Girling-Butcher, S. (1981). *Perceptions of the Quality of School Life: A Case Study of Schools and Students*. Victoria: The Australian Council for Educational Research Limited.
- Bellici, N. (2015). Ortaokul Öğrencilerinde Okula Bağlanmanın Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1): 48-65.
- Bilgin, O. ve Taş, İ. (2018). Ergenlerde Okula Bağlılığın Yordayıcıları Olarak Okul İklimi ve Sosyal Medya Bağımlılığı. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(26): 15-33.
- Blum, R. (2005). School Connectedness: Improving Students' Lives. *Military Child Initiative*, 1-18.
- Booker, K. C. (2004). Exploring School Belonging And Academic Achievement in African American Adolescents. *Curriculum and Teaching Dialogue*, 6(2): 131-143.

- Bowlby, J. (2018). *Bağlanma (Çeviren: T. V. Soylu)*. İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
- Brewster, A. ve Bowen, G. (2004). Teacher Support and the School Engagement of Latino Middle and High School Students at Risk of School Failure. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 21(1): 47-67.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Can, S. (2008). *İlköğretim II. kademe öğrencilerinin okula bağlılık düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı, İzmir.
- Christensen, L. J. ve Menzel, K. E. (1998). The Linear Relationship Between Student Reports of Teacher Immediacy Behaviors And Perceptions of State Motivation, And of Cognitive, Affective, And Behavioral Learning. *Communication Education*, 47(1): 82-90.
- Çakır, S. (2019). *Meslek ve teknik anadolu lisesi öğrencilerinin okula bağlılığı ile sınıf içi çatışma yaşama nedenleri arasındaki ilişki (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. Düzce Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Düzce.
- Çelik, S., Örenoğlu-Toraman, S. ve Çelik, K. (2018). Öğrenci Başarısının Derse Katılım ve Öğretmen Yakınlığıyla İlişkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(1): 209-217.
- Çengel, M., Totan, T. ve Çöğmen, S. (2017). Okula Bağlılık Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1820-1837.
- Dönmez, Ş. (2016). *Ortaokul öğrencilerinde okul iklimi, okula bağlılık ve okul yaşam kalitesi algısının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, Muğla.
- Durna, U. ve Eren, V. (2005). Üç Bağlılık Ekseninde Örgütsel Bağlılık. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 6: 210-219.
- Erdoğan, B. A. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin okula bağlanmalarının okul tükenmişliği ve algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı bağlamında incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi)*. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Estell, D. B. ve Perdue, N. H. (2013). Social Support And Behavioral And Affective School Engagement: The Effects Of Peers, Parents, And Teachers. *Psychology in the Schools*, 50(4): 325-338.
- Faircloth, B. S. ve Hamm, J. V. (2005). Sense of Belonging Among High School Students Representing 4 Ethnic Groups. *Journal of Youth and Adolescence*, 34(4): 293-309.

- Filiz, M. A. (2018). *Ortaokul çağındaki çocukların beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları ile okula bağlanma düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Spor Eğitimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Finlay, K. A. (2006). Quantifying School Engagement: Research Report. *National Center for School Engagement*. www.schoolengagement.org/wp-content/uploads/2013/12/QuantifyingSchoolEngagementResearchReport-2.pdf.
- Finn, J. D. ve Rock, D. A. (1997). Academic Success Among Students At Risk For School Failure. *Journal of Applied Psychology*, 221-234.
- Fredricks, J. A. (2011). Engagement In School And Out-of-School Context: A Multidimensional. *Theory into Practice*, 50(4): 327-335.
- Fredricks, J. A., Blumenfeld, P. ve Paris, A. (2004). School Engagement: Potential of Concept. *Review of Educational Research*, 74(1): 59-109.
- Fredricks, J. A., Blumenfeld, P., Friedel, J. ve Paris, A. (2005). *School Engagement*. In Moore, A. and Lippman, L. H. (Eds.), *What Do Children Need to Flourish?* (pp. 305-321): New York: Springer Science and Business Media.
- Geçer, A. K. (2002). *Öğretmen yakınlığının öğrencilerin başarıları, tutumları ve güdülenme düzeyleri üzerindeki etkisi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Goodenow, C. (1993). The Relationship of School Belonging and Friends' Values to Academic Motivation Among Urban Adolescent Students. *The Journal of Experimental Education*, 62(1): 60-71.
- Gordon, T. (2008). *Etkili Öğretmenlik Eğitimi*. (S. Karakale, Çev.) İstanbul: Profil Kitap.
- Gorham, J. (1988). The Relationship Between Verbal Teacher Immediacy Behaviors and Student Learning. *Communication Education*, 37: 40-53.
- Güçlü, N. (2000). Öğretmen Davranışları. *Milli Eğitim Dergisi*, 21-23.
- Güdücü, E. B. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin okula bağlanma düzeylerinin okul yaşam kalitesi, algılanan sosyal destek ve akademik öz yeterlik açısından yordanması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Güneş, İ., Bayraktaroğlu, S. ve Kutanis, R. Ö. (2009). Çalışanların Örgütsel Bağlılık Ve Tükenmişlik Düzeyleri Arasındaki İlişki: Bir Devlet Üniversitesi Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(3): 481-497.
- İşeri, E. T. ve Tabak, B. Y. (2019). Ortaokul Öğrencilerinin Okula Bağlılıklarının Okulun Özellikleri ve Öğrencilerin Kişisel Değişkenleri Açısından İncelenmesi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(4): 1217-1231.

- Işık, F. Ç. (2019). *Ortaöğretim öğrencilerinin matematik dersinde algılanan öğretmen yakınlık davranışları, öz yeterlik inançları ve motivasyonlarının derse katılım düzeylerine etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Jimerson, S. R. (2003). Toward an understanding of definitions and measures of school engagement and related terms. *The California School Psychologist*, 8: 7-27.
- Kalaycı, H. ve Özdemir, M. (2013). Lise Öğrencilerinin Okul Yaşamının Niteliğine İlişkin Algıların Okul Bağlılıkları Üzerine Etkisi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(2): 293-315.
- Kanmaz, F. (2008). *İlköğretim birinci kademe öğrencilerinin başarılarında öğretmen yakınlık davranışlarının etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, İstanbul.
- Karababa, A., Oral, T. ve Dilmaç, B. (2018). Ortaokul Öğrencilerinde Okula Bağlılığın Yordanmasında Algılanan Sosyal Destek ve Değerin Rolü. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(2): 269-279.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kızılay, M. (2008). *İlköğretim okullarında ikinci kademe öğrencilerin okula bağlılık durumlarına ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Kızıldağ, S., Demirtaş-Zorbaz, S. ve Zorbaz, O. (2017). Lise Öğrencilerinde Okul Bağlılığı. *Eğitim ve Bilim*, 42(189): 107-119.
- Koç, M. (2004). Gelişim Psikolojisi Açısından Ergenlik Dönemi ve Genel Özellikleri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 231-256.
- Kulaksızoğlu, A. (2004). *Ergenlik psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Lee, R. ve Robbins, S. B. (1995). Measuring Belongingness: The Social Connectedness and the Social Assurance Scales. *Journal of Counseling Psychology*, 232-241.
- Libbey, H. P. (2004). Measuring Student Relationships to School: Attachment, Bonding, Connectedness, and Engagement. *Journal of School Health*, 74(7): 274-283.
- Linnenbrink, E. A. ve Pintrich, P. R. (2003). The Role of Self-efficacy Beliefs in Student Engagement And Learning in the Classroom. *Reading & Writing Quarterly*, 19: 119-137.
- Lippman, L. ve Rivers, A. (2008). Assessing School Engagement: A Guide for Out-of-School Time Program Practitioners. *Research-to-Results Child Trends*, 1-5.
- Maddox, S. J. ve Prinz, R. J. (2003). School bonding in children and adolescents: conceptualization, assessment, and associated variables. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 6: 31-49.

- Marks, H. M. (2000). Student Engagement in Instructional Activity: Patterns in the Elementary, Middle, and High School Years. *American Educational Research Journal*, 37(1): 153-184.
- Mehrabian, A. (1969). Methods-Designs: Some Referents and Measures of Nonverbal Behavior. *Behavioral Research Methods and Instrumentation*, (1): 203-207.
- Mehrabian, A. (1981). *Silent Messages: Implicit Communication of Emotions and Attitudes*. California: Wadsworth Publishing Company.
- Memişoğlu, S. (2011). *Sınıfta İletişim Süreci*. İçinde Şişman, M. ve Turan, S. (Ed.), *Sınıf Yönetimi* (133-146). Ankara: Pegem Akademi.
- Mengi, S. (2011). *Ortaöğretim 10. ve 11. sınıf öğrencilerinin sosyal destek ve öz-yeterlik düzeylerinin okula bağlılıkları ile ilişkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Murray, C. ve Greenberg, M. T. (2000). Children's Relationship with Teachers and Bonds with School An Investigation of Patterns and Correlates in Middle Childhood. *Journal of School Psychology*, 35(5): 423-445.
- Newmann, F. M. (1992). *Student Engagement and Achievement in American Secondary Schools*. New York: Teachers College Press.
- Nichols, S. L. (2008). An Exploration of Students' Belongingness Beliefs in One Middle School. *The Journal of Experimental*, 76(2): 145-169.
- Oğuzkan, A. F. (1974). *Eğitim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Özdemir, S., Sezgin, F., Şirin, H., Karip, E. ve Erkan, S. (2010). İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Okul İklimine İlişkin Algılarını Yordayan Değişkenlerin İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (38): 213-224.
- Özdemir, Y. ve Koruklu, N. (2013). İlk Ergenlikte Anne Babaya Bağlanma, Okula Bağlanma ve Yaşam Doyumu. *İlköğretim Online*, 12(3): 836-848.
- Özgenel, M., Yılmaz, F. Ç. ve Baydar, F. (2018). School Climate as a Predictor of Secondary School Students' School Attachment. *Eurasian Journal of Educational Research*, 78: 87-116.
- Richmond, V. P., Gorham, J. S. ve McCroskey, J. C. (1987). The Relationship Between Selected Immediacy Behaviors and Cognitive Learning. *Annals of the International Communication Association*, 10(1): 574-590.
- Sağlam, A. (2016). *Ortaokul öğrencilerinin şiddet eğilimleri ile okula bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Samdal, O., Wold, B. ve Bronis, M. (1999). Relationship between Students' Perceptions of School Environment, Their Satisfaction with School and Perceived Academic Achievement: An International Study. *School Effectiveness and School Improvement*, 10(3): 296-320.

- Sarı, M. ve Özgök, A. (2014). Ortaokul Öğrencilerinde Okula Aidiyet Duygusu ve Empatik Sınıf Atmosferi Algısı. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 13(2): 479-492.
- Sarı, M. ve Özgök, A. (2016). Ortaokul Öğrencilerin Okula Aidiyet Duygusu ve Arkadaş Bağlılık Düzeyi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(3): 71-86.
- Skinner, E. A. ve Belmont, M. J. (1993). Motivation in the Classroom: Reciprocal Effects of Teacher Behavior and Student Engagement Across the School Year. *Journal of Education Psychology*, 85(4): 571-581.
- Smith, D. C. ve Sandhu, D. S. (2004). Toward a Positive Perspective on Violence Prevention in Schools: Building Connections. *Journal of Counseling & Development*, 82: 287-293.
- TDK, (2019). *Güncel Türkçe Sözlük*. Türk Dil Kurumu <https://sozluk.gov.tr/> [22.01.2020].
- Uluçay, B. (2017). *Ortaokul öğrencilerinin matematik dersi motivasyon düzeyleri ile algılanan öğretmen yakınlığı arasındaki ilişki* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Uslu, F. (2012). *İlköğretim okulu öğrencilerinin okula yönelik aidiyet: öğretmen-öğrenci ilişkisi, akran ilişkisi ve aile katılımının rolü* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Wang, M.-T. ve Holcombe, R. (2010). Adolescents' Perceptions of School Environment, Engagement, and Academic Achievement in Middle School. *American Educational Research Journal*, 1-30.
- Willms, J. D. (2003). *Student Engagement at School: A Sense of Belonging and Participation*. Paris: OECD.
- Witt, P. L., Wheelless, L. R. ve Allen, M. (2004). A Meta-Analytical Review of the Relationship Between Teacher Immediacy and Student Learning. *Communication Monographs*, 71(2): 184-207.
- Yavuzer, H. (2002). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Yılmaz, Z. (2015). *Ortaöğretim kurum öğrencilerinde okula bağlılık olgusunun başarı düzeylerine etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.

EKLER

Ek-1: Valilik Araştırma İzni

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-20-E.14546966
Konu : Anket ve Araştırma İzin Talebi.

06/08/2019

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) İst. Sabahattin Zaim Üniversitesi'nin 05.07.2019 tarihli ve 2791 sayılı yazısı.
b) MEB. Yen. ve Eğ. Tk. Gn. Md. 22.08.2017 tarih ve 12607291/2017/25 No'lu Gen.
c) Millî Eğitim Müdürlüğü Araştırma ve Anket Komisyonunun 05.08.2019 tarihli tutanağı.

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Bilal Habeş AÇILAN'ın "**Öğretmen Yakınlık Davranışlarının Öğrencilerin Okula Bağlılık Düzeylerine Etkisi: Lise ve Ortaokul Karşılaştırması**" konulu tezi kapsamında, ilimiz genelinde bulunan ortaokul ve liselerde; anket uygulama istemi hakkındaki ilgi (a) yazı ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Araştırmacının söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, **uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarımıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüzce rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.**

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Levent YAZICI
İl Millî Eğitim Müdürü

- Ek:
1- Genelge.
2- Komisyon Tutanağı.

OLUR
06/08/2019

Levent KILIÇ
Vali a.
Vali Yardımcısı

Millî Eğitim Müdürlüğü Binbirdirek M. İmran Öktem Cad.
No:1 Eski Adliye Binası Sultanahmet Fatih/İstanbul
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden ead1-d0c4-391c-a596-058a kodu ile teyit edilebilir.

Ek-2: Bilgi Formu ve Ölçekler

Veli Onay Mektubu

Sayın Veli,

İstanbul Sebahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi alanında yapmakta olduğum yüksek lisans tezi kapsamında "Öğretmen Yakınlık Davranışlarının Öğrencilerin Okula Bağlılık Düzeylerine Etkisi: Lise ve Ortaokul Karşılaştırması" araştırma konusu üzerine çalışma yürütmekteyim. Araştırmamız öğretmen yakınlık davranışlarının öğrencilerin okula bağlılık düzeylerinin üzerine etkilerini incelemeyi hedeflemektedir. Bu amaçla çocuklarınızın gerekli izinlerin alınmış olduğu Öğretmen Yakınlık ve Okula Bağlılık anketlerini doldurmasına ihtiyaç duymaktayız.

Katılmasına izin verdiğiniz takdirde çocuğunuz anketi okulda ders saatinde dolduracaktır. Çocuğunuzun cevaplayacağı soruların onun psikolojik gelişimine olumsuz etkisi olmayacağından emin olabilirsiniz. Çocuğunuzun dolduracağı anketlerde cevaplar kesinlikle gizli tutulacak ve bu cevaplar sadece bilimsel araştırma amacıyla kullanılacaktır. Bu formu imzaladıktan çocuğunuz katılımcılıktan ayrılma hakkına sahiptir. Araştırma sonuçlarının özeti tarafımızdan okula ulaştırılacaktır.

Saygılarımla,

Bilal Habeş AÇILAN

e-posta:

Lütfen bu araştırmaya katılmak konusundaki tercihinizi aşağıdaki seçeneklerden size en uygun gelenin altına imzanızı atarak belirtiniz ve bu formu çocuğunuzla okula geri gönderiniz.

- A) Bu araştırmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve çocuğumun katılımcı olmasına izin veriyorum izin vermiyorum
- B) Çalışmayı istediğim zaman yarıda kesip bırakabileceğimi biliyorum ve verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı olarak kullanılmasını kabul ediyorum. Kabul etmiyorum

Baba Adı-Soyadı.....

Anne Adı-Soyadı.....

İmza

İmza

EKLER

Sevgili Arkadaşlar

Bu anket, öğretmenlerin öğrenciler ile olan iletişimlerinde gösterdikleri yakın davranışlarla ilgili düşüncelerinizi öğrenmek için hazırlanmış cümlelerden oluşmaktadır. Bu soruların kesin bir doğru cevabı yoktur. Sorulara vereceğiniz cevaplarda kendi düşüncelerinizi en iyi yansıtan cevabı işaretlemeniz gerekmektedir.

Soruları dikkatlice ve sakin bir şekilde okuyunuz. Cevap vermek istediğiniz kutucuğa işareti (X) şeklinde koyunuz.

Boş soru bırakmamanız gerekmektedir. Her bir soru için sadece bir cevap vermeniz gerekmektedir. Sorulara vereceğiniz cevaplar **kesinlikle gizli tutulacak ve kimseyle paylaşılmayacaktır**. Hepinize katkılarından dolayı teşekkürü bir borç bilirim.

Kişisel Bilgi Formu:

Cinsiyetiniz :	Kız ()	Erkek ()		
Sınıfınız :	5 ()	6 ()	7 ()	8 ()
Yaşınız :	9 ()	10 ()	11 ()	12 ()
	14 ()			13 ()
Okul Türünüz :				
Sonradan Binasına İmam Hatip Ortaokulu Açılan Normal Ortaokulu	()			
Farklı Okul Bünyesinde Açılmış Olan İmam Hatip Ortaokulu	()			
Normal Ortaokul	()			
İmam Hatip Ortaokulu	()			
Ailenizin Ekonomik Durumu:				
Düşük 0-2000	()			
Orta 2000-4000	()			
İyi +4000	()			
Ailenizin Durumu: Anne-Baba Beraber	()			
Anne Baba Ayrı	()			
Anne veya Baba Üvey	()			
Anne veya Baba Vefat Etmiş	()			

EKLER

Sevgili Arkadaşlar

Bu anket, öğretmenlerin öğrenciler ile olan iletişimlerinde gösterdikleri yakın davranışlarla ilgili düşüncelerinizi öğrenmek için hazırlanmış cümlelerden oluşmaktadır. Bu soruların kesin bir doğru cevabı yoktur. Sorulara vereceğiniz cevaplarda kendi düşüncelerinizi en iyi yansıtan cevabı işaretlemeniz gerekmektedir.

Soruları dikkatlice ve sakın bir şekilde okuyunuz. Cevap vermek istediğiniz kutucuğa işareti (X) şeklinde koyunuz.

Boş soru bırakmanız gerekmektedir. Her bir soru için sadece bir cevap vermeniz gerekmektedir. Sorulara vereceğiniz cevaplar **kesinlikle gizli tutulacak ve kimseyle paylaşılmayacaktır**. Hepinize katkılarından dolayı teşekkürü bir borç bilirim.

Kişisel Bilgi Formu:

Cinsiyetiniz :	Kız ()	Erkek ()			
Sınıfınız :	9 ()	10 ()	11 ()	12 ()	
Yaşınız:	13 ()	14 ()	15 ()	16 ()	17 () 18 ()
Okul Türünüz :	Anadolu Meslek Lisesi	()			
	Anadolu Lisesi	()			
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	()			
Ailenizin Ekonomik Durumu:					
	Düşük 0-1500	()			
	Orta 1501-3500	()			
	İyi +3500	()			
Ailenizin Durumu: Anne-Baba Beraber		()			
	Anne Baba Ayrı	()			
	Anne veya Baba Üvey	()			
	Anne veya Baba Vefat Etmış	()			

OKULA BAĞLILIK ÖLÇEĞİ

		Çok doğru	Çoğu zaman	Bazen doğru	Arada sırada	Hiç doğru
DAV1	1. Okuldaki kurallara uyarım.					
BIL1	2. Ödevlerimi, hatasız yaptığımdan emin olmak için kontrol ederim.					
DAV2	3. Sınıfta işlerimi zamanında tamamlarım.					
DUY1	4. Sınıfım eğlenceli bir yerdir.					
BIL2	5. Sınavım olmasa bile evde ders çalışırım.					
DAV3	6. Sınıftayken, çalışıyormuş gibi yaparım.					
DUY2	7. Okulda olmaktan hoşlanırım.					
BIL3	8. Okulda yaptıklarımızla ilgili televizyon programlarını izlemeye çalışırım.					
DAV4	9. Sınıf etkinliklerine dikkatimi veririm.					
BIL4	10. Bir kitap okuduğumda, tam olarak kavrayabilmek için kendime sorular sorarım.					
DAV5	11. Okulda başım belaya girer.					
DUY3	12. Okulda kendimi mutlu hissederim.					
BIL5	13. Okulda yaptıklarımız hakkında daha fazla şey öğrenmek için fazladan kitap okurum.					
DUY4	14. Okuldaki etkinliklerle ilgiliyimdir.					
BIL6	15. Okuduklarımda anlamını bilmediğim bir kelime olursa anlamını öğrenmek için bir şeyler yaparım.					
DUY5	16. Okuldaki etkinlikler beni heyecanlandırır.					
BIL7	17. Okuduğumu anlamadığımda, başa döner yeniden okurum.					
DUY6	18. Okulda canım sıkılır.					
BIL8	19. Sınıfta öğrendiklerimi sınıf dışındaki insanlarla paylaşıyorum.					

İlköğretim Düzeyinde Öğretmen Yakınlık Davranışları Ölçeği					
1(hiçbir zaman)	2(bazen)	3(fikrim yok)	4(genellikle)	5(her zaman)	
DAVRANIŞLAR					
Davranış Gösterme Sıklığı					
1	2	3	4	5	
1. Öğretmenimiz bizi eğlendiren ifadeler kullanır (Örneğin espri yapar, bizimle şakalaşır, konuyla ilgili fıkra anlatır)					
2. Öğretmenim sorduğum sorulara güler yüzle cevap verir.					
3. Öğretmenim soruya doğru cevap verdiğimde bana aferin der, övücü sözler söyler.					
4. Öğretmenim beni sevdiğini söyler veya hissettirir (örneğin bana aslanım, oğlum, kızım, tatlım, bir tanem, güzelim, evladım vb. İfadeler kullanır.)					
5. Öğretmenim sınıf dışında da benimle konuşur					
6. Öğretmenim benimle ders öncesi, sonrası veya sınıf dışında diyalog kurmuştur					
7. Öğretmenim dersini severek anlatır					
8. Öğretmenim yaptığım çalışmalarını destekleyerek güzel sözler söyler.					
9. Öğretmenim yanlış yaptığımda benim ismimi yüksek sesle söyleyerek beni utandırır.					
10. Öğretmenim kızdığımda bana kötü ifadeler kullanır.					
11. Öğretmenim derste bana konuşma hakkı vererek benim düşüncelerimi alır.					
12. Öğretmenim dersi yumuşak bir ses tonu ile anlatır.					
13. Öğretmenim benimle ilgilenerek nasıl olduğumu sorar.					
14. Öğretmenim onu sevindiren haberleri bizimle paylaşır					
15. Öğretmenim benim yaptığım yanlışları abartarak başkasına anlatır.					
16. Öğretmenimiz derste bizlere öğüt verir.					
17. Ders planının bir parçası olmasa bile bizler tarafından başlatılan tartışmaya katılır					
18. Öğretmenim ödevler, ödevlerin teslim tarihi ve tartışma konuları ile ilgili bizim görüşlerimizi sorar					
19. Öğretmenimiz soracak sorumuz veya tartışma konuları ile ilgili bizim görüşlerimizi ister					
20. Öğretmenim konuşurken sınıfa gülümser					
21. Öğretmenim bana güvenir ve bunu bana davranışlarıyla hissettirir					
22. Öğretmenim ders anlatırken genellikle yüzünde sevecen bir ifade olur					

23.Öğretmenim yaptığım doğru davranış karşısında beni ödüllendirir (örneğin başımı okşar, yanağımı sıkar, sırtımı sıvazlar, omuzuma dokunur, alkışlar, gülümser, göz kırpar)					
24.Öğretmenim beni sınıf dışında gördüğünde görmezlikten gelir					
25.Öğretmenim bana arkadaş gibi yaklaşır					
26.Öğretmenim herhangi bir sorun yaşadığımda benimle ilgilenir					
27.Öğretmenim yanlış bir davranış yaptığımda bana kızgın bir ifadeyle bakar					
28.Öğretmenim okul dışında beni gördüğünde bana ilgili davranır (selam verir, el sallar, konuşur, göz kırpar, gülümser, başımı okşar)					
29.Öğretmenim sınıfa girdiğinde sert bir ifade takınır					
30.Öğretmenim beni sınıf arkadaşlarımdan daha az sever					
31.Öğretmenim sorduğum soruları duymazlıktan gelerek cevap vermez					
32.Öğretmenim sıraların arasında dolaşırken başımı okşar veya omuzuma dokunur					
33.Öğretmenim tek tek öğrencilere gülümser					
34.Öğretmenim derste takıldığım konularda yanıma gelerek yardım eder					

Ortaöğretim Düzeyinde Öğretmen Yakınlık Davranışları Ölçeği

1(hiçbir zaman) 2(bazen) 3(fikrim yok) 4(genellikle) 5(her zaman)

DAVRANIŞLAR	Davranış Gösterme Sıklığı				
	1	2	3	4	5
1. Öğretmenimiz bizi eğlendiren ifadeler kullanır (Örneğin espri yapar, bizimle şakalaşır, konuyla ilgili fıkra-hikaye anlatır)					
2. Öğretmenim, soruya doğru cevap verdiğimde beni sever, över ve ödüllendirir.					
3. Öğretmenim sınıfta benim gururumu kırıcı espriler yapar					
4. Öğretmenim sınıf dışında da benimle konuşur.					
5. Öğretmenim yanlış yaptığımda benim ismimi yüksek sesle söyleyerek beni utandırır.					
6. Öğretmenim yaptığım çalışmalarını destekleyerek güzel sözler söyler.					
7. Öğretmenim dersi yumuşak bir ses tonu ile anlatır.					
8. Öğretmenim benim kişilik özelliklerimle alay eder.					
9. Öğretmenim benimle ilgilenerek nasıl olduğumu sorar.					
10. Öğretmenim ben hasta olduğumda eve telefon açıp "geçmiş olsun" der.					
11. Öğretmenim beni notla tehdit eder.					
12. Öğretmenim derste bana konuşma hakkı vererek benim düşüncelerimi alır.					
13. Öğretmenim benimle sert bir ses tonuyla konuşur.					
14. Öğretmenimiz sınıfımızdan söz ederken "siz" değil "biz" kavramını kullanır.					
15. Öğretmenim benim yaptığım yanlışı abartarak başkasına anlatır.					
16. Öğretmenim benimle ders öncesi, sonrası veya sınıf dışında diyalog kurmuştur.					
17. Öğretmenim yaptığım çalışmalara yazılı ve sözel önerilerde bulunur.					
18. Öğretmenimiz sınıfta konuşmak istemeyen öğrencilere bile soru yönelterek konuşmalarını ister.					
19. Öğretmenim ödevler, ödevlerin teslim tarihi ve tartışma konuları ile ilgili bizim görüşlerimizi sorar.					
20. Öğretmenimiz soracak sorumuz veya tartışmak istediğimiz herhangi bir şey olduğunda kendisine telefon etmemizi ve gerekirse sınıf dışında görüşmemizi ister.					
21. Öğretmenimiz sınıf dışında bizimle sohbet eder (kantinde, kafede, bahçede vb.)					

22.Öğretmenim ders anlatırken genellikle yüzünü tahtaya döner.					
23.Öğretmenim beni dışarıda gördüğünde görmezlikten gelir.					
24.Öğretmenim ders anlatırken genellikle yüzünde sert bir ifade olur.					
25.Öğretmenim ders anlatırken genellikle yüzünü tahtaya döner.					
26.Öğretmenim bana güvenir ve bunu bana hissettirir.					
27.Öğretmenim yaptığım doğru bir davranış karşısında beni onayladığını gülümseyerek gösterir.					
28.Öğretmenime dersle ilgili soru sorduğumda beni küçümser bir ifadeyle dinler.					
29.Öğretmenim benim başarılarımı önemsemez ve görmez.					
30.Öğretmenim bana "arkadaş" gibi yaklaşır.					
31.Öğretmenim herhangi bir sorun yaşadığımda benimle ilgilenir.					
32.Öğretmenimiz bizler oyun oynarken yanımıza gelerek oyuna (futbol, basketbol vb.) katılır.					
33.Öğretmenim okul dışında beni gördüğünde bana ilgili davranır (örneğin selam verir, elimi sıkarak, konuşur, gülümser vb.).					
34.Öğretmenim bana kızdığı anda aşağılayıcı bir şekilde yüzüme bakar					
35.Öğretmenimiz bizi sevdiğini ve değer verdiğini davranışlarıyla hissettirir (örneğin derste kolunu omuzuma atar, ense veya sırtımızı sıvazlar, sıramıza oturur).					
36.Öğretmenim bana karşı hoşgörülü davranır.					
37.Öğretmenim ben konuşurken ilgili ve dikkatli bir şekilde dinler.					
38.Öğretmenim ben konuşurken aslında beni dinlemez ama dinlermiş gibi görünür.					
39.Öğretmenimin yaptığı tavır ve hareketler bana çok yapay geliyor.					
40.Öğretmenim derste güçlük çektiğim konularda özel olarak benimle ilgilenir.					
41.Öğretmenim ders anlatırken yalnız ön sıralara bakar.					
42.Öğretmenim bana birey olarak saygı gösterir, gururunu kırıcı davranışlardan kaçınır.					
43.Öğretmenim sınıfa hitap ederken sıkıcı ve monoton bir ses tonu kullanır.					
44.Öğretmenim sınıfa hitap ederken gergin bir hal alır.					
45.Öğretmenimiz tek tek öğrencilere gülümser.					

Ek-3: Ölçek izinleri

ölçek izni Gelen Kutusu x

 bilal açılan <1 > 7 Mayıs Sal 18:34 (13 gün önce) ☆ ↶ ⋮
Alıcı: meltemcengel ▾

Sebahattin Zaim üniversitesinde eğitim yönetimi alanında Tezli Yüksek Lisans yapmaktayım. "Okula Bağlılık Ölçeğinin Türkçeye uyarlanması" ölçeğinizi çalışmamda kullanmak için bilimsel etik çerçevesinde izninizi talep ediyorum
İyi çalışmalar
Bilal Habeş AÇILAN

 Meltem Cengel 7 Mayıs Sal 21:09 (13 gün önce) ☆ ↶ ⋮
Alıcı: ben ▾

Merhabalar Bilal Habeş Hocam,
İlgili ölçeğe ilişkin bilgiler ve maddeler ektedir.
Çalışmanızda kullanmanızda herhangi bir sakınca yoktur.
İyi çalışmalar dilerim.
Meltem

 [Okula_Bagliilik_Olcegi.docx](#)

⋮

Fwd: Ölçek izni

lakika önce) ☆ ↶ ⋮

Sebahattin Zaim üniversitesinde eğitim yönetimi alanında Tezli Yüksek Lisans yapmaktayım. "İlköğretim Düzeyi Öğretmen Yakınlık Davranışları" ölçeğinizi çalışmamda kullanmak için bilimsel etik çerçevesinde izninizi talep ediyorum
İyi çalışmalar

ÖZGEÇMİŞ

Bilal Habeş AÇILAN

A. EĞİTİM

Yüksek Lisans: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi Bölümü, 2020, İstanbul.

Lisans: Marmara Üniversitesi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Bölümü, 2013, İstanbul

B. MESLEKİ DENEYİM

2013-2018 Beykoz Ferda ve Turan Takmaz Ortaokulu Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği

2018-2020 Beykoz Necip Fazıl Kısakürek İmam Hatip Ortaokulu Müdür Yardımcılığı

C. İLGİ ALANLARI

Eğitim Bilimleri, Tarih, Spor, Toplumsal ve Kültürel Faaliyetler.

D. YAYINLARI

Özgenel M. ve Açılan B. H. (2020). Öğretmen yakınlık davranışlarının öğrencilerin okula bağlılık düzeylerine etkisi: lise ve ortaokul karşılaştırması. *Sosyal Bilimler Lisansüstü Öğrenci Kongresi*, 6-7 Haziran 2020, İstanbul